

Kocsondiné Eisenkorb Györgyi

Keszthelyi közösségek régen és ma

Keszthely, 2020

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Készült:

a Keszthelyi Városfejlesztő Nonprofit Kft. megbízásából
a Közösségi Értékekért Egyesület,
valamint
Kocsondiné Eisenkorb Györgyi
közreműködésével
a TOP-5.3.1-16-ZA1-2017-00010 sz. projekt keretében

Tervezés, képszerkesztés, tördelés:
Kocsondiné Eisenkorb Györgyi
Az anyaggyűjtésben közreműködött:
Gyetvai Alexandra, Verebélyi Judit, Varga Diána

TARTALOM

Bevezetés.....	5
A kezdetek	6
A régmúlt.....	14
A közelmúlt.....	42
A jelen.....	46
Felhasznált irodalom	68

BEVEZETÉS

A 19. század a civil egyesületek szerveződésének kora volt. A reformkorban kezdődő felbuzdulások a század végén újjáéledtek, és időszakonkénti megtorpanások után a 21. fordulójához közeledve újra virágzásnak indultak, olyannyira, hogy a kezdetektől máig – a több mint 150 év alatt – több mint 150 egyesületet, kört, alapítványt tarthat számon városunk lakossága. Jelen munkában azokra a civil közösségekre fókuszálunk, akik magukénak tudhatnak utód, illetve előd lakossági szerveződéseket – nem feltétlen a szó jogi értelmében –, hanem akik célkitűzésükben, szellemiségükben, tevékenységükben azonos elveken működnek más korban prosperáló társaikkal.

Ismerjük meg őket, őrizzük emlékezetünkben és tiszteljük a múlt, segítsük, becsüljük a jelen közösségeit!

A KEZDETEK

(19. század)

Bontz József Keszthelyen szolgáló római katolikus pap, amatőr helytörténeti kutató 1896-ban, a millenium évében megjelent *Keszthely város monográfiája* c. művében több mint 20 egyesületet ismertet, ez az általunk ismert legkorábbi városismertető könyv, s mint ilyen, felbecsülhetetlen forrásértékkel bír a helyi sajtó híradásaival együtt.

Ismereteink szerint az egyesületek legkorábbi megyei összeírása 1851-ben készült. Az összeírás után alapították Keszthelyen a **Társas Kört**, aminek működését a rákövetkező évtől, 1852. január 16-ától engedélyezte a soproni császári és királyi helytartóság. Az 1859-es összeírásban is szerepel 1852-es alapítási évvel.¹

A hazai egyesületekről az első hivatalos összeírás Hunfalvy Jánostól *Magyarország különböző egyletei* címmel 1862-ben jelent meg. Ez az összeírás 15 Zala vármegyei egyesületet sorol fel, ebből 2 keszthelyi. Hunfalvy összeírásában is szerepel a fent említett társaskör, alapító időpont nélkül, akárcsak az 1864–1865-ös megyei összeírásban, viszont az 1866-os alispáni lajstromban 1842-re teszik a megalapítást. Az 1842-es évszám akár elírás is lehet. A *Kapiller Imre emlékkönyvben* (2019) a társaskört **Keszthelyi Társalgási Egylet (kaszinó)** megnevezéssel olvashatjuk az összesítő táblázatban. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy ne létezhetett volna ezen kívül is olyan egyesület, ami valami oknál fogva kimaradt, és nem tudjuk azt sem, mi a másik keszthelyi egyesület neve a Hunfalvy-féle összeírásban.²

1849-ben alakult a **Keszthelyi Izraelita Nőegylet**, ami az 1939-es Keszthely és Vidéke híradása szerint akkor – 1939-ben – ünnepelte 90 éves évfordulóját.³

A **Szépítő egyesület** 1864-ben alapított, célja a városszépítés, azaz utcarendezés, fásítás, köztisztaság, csatornázás, sétaterék, kirándulóhelyek kialakítása, a városlakók, de az üdülővendégek érdekeit szem előtt tartva. Az alakulás után többször lanyhult működése, s többször újjáéledt, s emiatt a 19. század végén még nem tudott felmutatni jelentős eredményeket működésében.⁴ 1891-ben Deininger Imre látta el az elnöki tiszteletet. Egy alapító és 66 éves díjat fizető tagjuk volt. Március havi közgyűlésükön beszámoltak arról, hogy az egylet kerítette be és bokrosította a sétateret, ültette a fő utcai fasort, újra használhatóvá tette a főtéri kutat, a városház előtt próbaköveket raktak bazaltból.⁵ 1892-ben a szépítő egylet tervei közt szerepelt, hogy a következő év tavaszán a fő utcáról eltávolítják a Flórián- és a Szent János-szobrot, előbbit a tűzoltóság, utóbbit a plébánia elé kívánták áthelyezni. Az áthelyezéshez a plébános és a város is hozzájárult.⁶

A gazdasági tanintézet három egyesülettel is rendelkezett. Közülük a **Segélyző-egyesület** az intézet alapításával egy évben, 1865-ben jött létre, alapszabályait 3 év múlva megerősítették. Céljuk a szegény sorsú hallgatók megsegítése volt, évenként 20-25 diák személyében, és ösztöndíjat is létrehozott a legszegényebb jó tanuló hallgató részére.⁷

¹ Kiss Zs. 110–111., 116.

² Kiss Zs., 111–112., 116.

³ Kh. és Vidéke, I/7. 1939. máj. 27. 5.

⁴ Bontz, 303.

⁵ Kh. Hírlap, I/12. 1891. márc. 15. 3.

⁶ Kh. Hírlap, II/12. 1892. márc. 20. 8.

⁷ Bontz, 304.

A tanintézet másik egyesülete a **Deák Ferenc-egyesület**, a névadó tiszteletére 1878-ban alapították, alapszabályait egy év múlva erősítették meg. Célul a hallgatók képzését szolgáló szak- és szépirodalmi művek beszerzését tűzték ki. Az egyesület évenként újjáalakult az aktuális belépőkkel, s a belépés szabad akaratból történt, nem volt kötelező.⁸ Az intézet hallgatói segélyegyletük és a Deák Ferenc-kör könyvtára javára 1892. június idusán nyári mulatságot szerveztek.⁹

A harmadik tanintézeti egyesület, a **Georgikon Gazdasági Önképzőkör** 1881-ben alakult, a hajdani Georgikon emlékére, alapszabályát 1882-ben megerősítették. A cél a gazdasági önképzés volt.¹⁰

Ezeket kívül az intézetben évenként – ha kellő létszámú zenei tehetség iratkozott be – **dal- és zenekör** is szerveződött.¹¹

A **Polgári Dalkört** 1868. július 1-én alapította Klub József, polgári fiúiskola zenetanára, s már induláskor 30 fő taglétszámot értek el: kereskedők, iparosok, tanítók léptek be. Tíz évig működtek.¹²

Bontz szerint a **Polgári Olvasóegyesület** 1870-ben alakult meg iparosok és kereskedők által, de tagjai lehetek értelmiségiek is, s épp ezért indult hanyatlásnak kb. 10 év múlva, mivel megnövekedtek az igények, velük a kiadások is, s a polgári osztály fokozatosan visszavonult. Az egyesület végül 1884-ben feloszlott, helyette létrejött a kaszinónak is nevezett **Társaskör**, melynek alapszabályait 1885-ben megerősítették, s később folyamatos módosításoknak vetették alá.¹³ „...azért alapították, hogy egy táborba tömörítsék a vezető társadalmi osztály legjobbjait, otthont szerezzenek a nemes szórakozásnak s alkalmat adjanak a szép, hasznos és szükséges eszmék kicsirázására a köz érdekében” – írta 46 évvel később a *Keszthelyi Hírek* újságírója.¹⁴ Az 54 alapító vezére Farkas Miklós premontrei kanonok volt.¹⁵ A Társaskör vezetősége az elnökből, alelnökből, jegyzőből, pénztárnokból, gondnokból és a választmányi tagokból álltak. A Társaskör helyiségeit 1893-ban a Nemzeti szállóból az Amazon szálló Georgikon utca felőli emeleti szobáiba költöztették át, ahol összesen 7 különböző méretű szobát foglaltak el.¹⁶

A Polgári Dalkör feloszlása után 1878-ban szerveződött a **Kereskedő Ifjak Dalárdája**, ahova német anyanyelvű tagok is jelentkeztek, ezért repertoárjukba német dalok is felkerültek. Ez a dalkör is tíz évig állt fenn, s egy másik váltotta fel.¹⁷

Keszthely legrégebbi sportegyesülete a **Keszthelyi Csónakázó és Korcsolyázó Egylet**. A **Keszthelyi Csónakázó Egylet** 1879. június 29-én indult útjára¹⁸ – az egylet keretén belül 1889-ben **Korcsolyázó klub** is működött, a kettős névhasználat már ekkor engedélyezték. A Csónakázó Egylet 1892-ben egyesült a Korcsolyázó Egylettel.¹⁹ A Csónakázó Egylet megalakulásakor 105 taggal büszkélkedhetett. A Festetics család biztosított területet számukra. Elnöke az egylet alapítója, dr. Csanády Gusztáv gazdasági tanintézeti igazgató, alelnöke Takách Imre, titkára Bíró József, pénztárosa Buchberger Fülöp, parancsnoka Kiss József, a vigalmi bizottság elnöke dr. Illés Ignác lett. Az igazgató-választmányi tagok Barna György, Bendekovics István, Csák Árpád, Csorba József, dr. Dezséri Árpád, dr. Dunts Ferenc, Götz

⁸ Bontz, 304–305.

⁹ Kh. Hírlap, II/24. 1892. jún. 12. 3.

¹⁰ Bontz, 305.

¹¹ Bontz, 305.

¹² Cséby, 18.

¹³ Bontz, 297.

¹⁴ Kh. Hírek, VIII/5. 1931. febr. 1. 1.

¹⁵ Kh. Hírlap, XLVI/49. 1935. dec. 8. 1.

¹⁶ Bontz, 297.

¹⁷ Cséby, 18.

¹⁸ Góth, 7.

¹⁹ Kh. város sporttörténete (kézirat)

Ferenc, Herczeg Hermann, Hoffman Mór, Hoffman Soma, dr. Illés Ignác, Lénárt Ernő, dr. Magasházy Antal, Schadl János, Sparszon Pál, póttagok Biczó Géza, Baál József, Huszár Károly, a számvizsgáló bizottság tagjai Csathó Aladár, Hoffman Miklós és Lendvai József.²⁰ Az egyesület célja a testedzés népszerűsítésére és a környék kultúrájának gyarapítása volt, s még az évben meg is erősítették alapszabályukat.²¹ A csónakház és első csónakjaik elkészítését a tagok által nyújtott kölcsönből tudták megvalósítani.²² 1890-ben a dec. 8-i közgyűlésen beszámoltak róla, hogy a nagyobb kirándulások céljából kiszemelt Szent Mihály-domb alatti kikötőt elkészítette az egyesület, egy földnyelv megerősítésével. Végül nagyobb kirándulások még nem történtek, de kisebb társaságok sokszor vették igénybe az egyesület csónakjait kirándulásokra. Mivel a Balaton vize alacsonyan állt, a kikötői hidat 13 öllel meg kellett hosszabbítani.²³ Az 1891-es közgyűlésen már arról esett szó, hogy a klubhelyiség deszkái korhadtak, szét kellett szedni, s a még el nem készülő végleges gőzhajóállomás miatt a hajóskapitányoktól kértek segítséget a klubépület helyének meghatározására, s eldöntötték, hogy míg elkészül a hajóállomás, az egyesület csónakjaival szállítják partra az utasokat. Határoztak az új elnökségről is: elnök dr. Csanády Gusztáv, alelnök Csesznák Miklós, titkár Sparszam Pál, hajóparancsnok Kiss József, pénztárnok Csirke Iván, igazgató választmány: Pakor Adorján, Lénárd Ernő, Hoffmann Soma, Hencz Antal, Garay Sándor, Ullmann Venczel, póttagok Illés Rafael, Zalka Zsigmond, számvizsgáló bizottság Hegedüs Béla, Hoffmann Miksa, ifj. Reischl Vencel lett.²⁴ A helyzet komolyságát mutatja, hogy az egyesület választmánya megbízta 1891 tavaszán Kiss Józsefet, hogy „egy nagyobb evezős, két sandolin és egy vitorlás beszerzése céljából” Balatonfüreden, Sopronban, Óbudán, Triesztben és a pólai hajógyárban is érdeklődik.²⁵ A Balaton-parton díszes pavilont emeltek, és rendelkeztek egy olyan helyiséggel is, ahol elhelyezték télre a hajókat.²⁶ 1892-ben július 30-án tűzijátékot, görögtüzet és táncestélyt rendeztek a pavilon előtti téren.²⁷ 1896-ban a túrázást is meghonosították.²⁸ 1898-ban az egyesület a Balaton Szálló mögött kiépítette az első tenispályát, ezzel a teniszszéket is felvették sportágaik közé. Hajóparkjuk is bővült. Nyaranta csónakázó és úszóversenyt rendeztek, melyet táncmulatság követett.²⁹ Télen korcsolya- és fakutyapályát hoztak létre, versenyeket is hirdettek.³⁰

1879-ben megalakult a **Nőegyesület**, melynek vezetőségét az elnöknő, a pénztáros és 20 tagú választmány alkotta. Alapszabályukat még az évben megerősítették. Céljuk szociális volt, a szegényeket, árvákat és betegeket segélyezték, ezt jelentős alaptőkéjükkel valósították meg, melyet igyekeztek gyarapítani is. Alapvetően évi háromszor, húsvétkor, ősszel és karácsonykor jótékonykodtak, de ha szükséges volt, egyéb alkalmakkor is segélyeztek. Az adomány pénzből, tűzifából, ruházatból állt, nyáron csak a betegeket látták el. Bontz József szerint a keszthelyi nőegyesület adományai révén az ország egyéb ilyen jellegű egyesülete közül jelentős helyet töltött be, köszönhetette ezt a tagsági díjnak, az alapítványok kamatainak és az évenként megrendezett mulatságok bevételeinek. Szabályként fektették le, hogy feloszlásuk esetén az egyesület vagyona a város kórházára, illetve ha létesül ilyen intézmény, szegényházára vagy árvaházára szálljon.³¹ 1892 februárjában – mint ahogy az előző években is – álarcos bállal és táncestéllyel gyarapították segélyezési célból vagyonukat.³² Júliusban Anna táncmulatságot szerveztek szintén segélyezési célból a Nemzeti

²⁰ Góth, 7.

²¹ Bontz, 303.

²² Góth, 9.

²³ Keszthelyi Hírlap, I/2. 1890. dec. 12. 4.

²⁴ Kh. Hírlap, I/13. 1891. márc. 29. 6.

²⁵ Kh. Hírlap, I/15. 1891. ápr. 12. 4.

²⁶ Bontz, 303.

²⁷ Kh. Hírlap, II/32. 1892. aug. 7. 2.

²⁸ Góth, 10.

²⁹ Góth, 9.

³⁰ Góth, 10.

³¹ Bontz, 297–298.

³² Kh. Hírlap, II/6. 1892. febr. 7. 3.

szállodában, ahova a fürdővendégeket is meghívták.³³ 1892. novemberi közgyűlésükön elhangzott, hogy 279 esetben nyújtottak segítyt abban az évben, s a közgyűlés végén is osztottak adományt.³⁴

A városban egy másik hasonló egyesület is létezett, a **Vörös Kereszt-egylet**, melyet az országos egylet fiókegyleteként hoztak létre 1880-ban, de 9 év múlva már meg is szűnt, s vagyonukat a település Vörös Kereszt-egylet alap néven vette kezelésé alá.³⁵

1880-ban alakult a **Tűzoltóegyesület** is, 14 alapító, 70 pártoló, 88 működő taggal, s melynek védnöke gr. Festetics Tasziló volt. Meg kell jegyezni azonban, hogy gr. Festetics László már 1823-ban biztosított tűzoltási eszközöket a város részére. Keszthely 1884-ben azon tűzoltóegyesületi tagokat, akiknek pótdója nem haladta meg az 5 forintot, mentesítette annak megfizetése alól. A tűzoltóság a Deák Ferenc utcában kapott helyet szintén 1884-ben, a telket és az építési anyagokat is Tasziló gróf biztosította. Eleinte a szegényebb sorsú tagok a várostól egyenruhát is kaptak, később ez megszűnt. Azok a tűzoltók, akiket tüzeseteknél kár ért, segítyben részesültek Untenberger Ferenc iparos alapítványából.³⁶

Az 1880-as években a közegészség ápolása céljából létrehozták az **egészségügyi bizottságot**, s az 1876. évi XIV. törvénycikk 149. paragrafusa értelmében tagjai a városi orvos, az állatorvos, a gyógyszerész, a lekösz, az elemi, a felső nép- és polgári iskolák igazgatói és még néhány szakértőnek számító tag lett.³⁷

A vidék gazdaságának fellendítése céljából 1882-ben megalapították a **Keszthely-vidéki Gazdakört**, amely tagjai részére kedvezményes árú vetőmagot, permetezőszert, amerikai szőlővesszőket szerzett, gazdasági gépeket és permetező kannákat pedig ingyenesen biztosított. A filoxera pusztítása miatt telepítettek Meszes-Györökön (ma: Balatongyörök) Amerikából hozott szőlővesszőket 1889-ben. Évenként zöldoltási gyakorlatokat rendezett, erre az összes gazda meghívást kapott, a legjobb oltók pedig jutalmat kaptak. Célul tűzték ki a kisgazdák részére hitelszövetkezet létrehozását. Küzdelmet folytattak acélból, hogy a helyi gazdasági tanintézet akadémiává alakulhasson.³⁸ A Keszthely-vidéki Gazdakör elnöke 1890-ben Bogyay Máté, titkára szeptemberi, magyaróvári tanárrá való kinevezéséig Hensch Árpád, titkárhelyettes dr. Csanády Gusztáv volt. Az év dec. 27-i közgyűlésükön, elhatározták, hogy az azévben útjára induló *Keszthelyi Hírlapot*, melynek már néhány mutatóványszáma megjelent, a következő évtől mint hivatalos közlönyüket fogadják el, s a szerkesztőséget a nyomtatási és terjesztési költségekben támogatták, cserébe azt kérték, hogy a gazdasági hirdetéseket ingyenesen közölje a lap, kedvezményes előfizetési díjat kínáljon a Gazdakör tagjainak, a nem előfizető tagokat pedig értesítse a kör gyűléseinek határozatairól.³⁹ A közgyűlést a városház dísztermében tartották.⁴⁰

1883-as keletkezésű az **I. Temetkezési egyesületet** – ami tulajdonképpen a bevándorolt német iparosok 1783-ban alakult Deutsche Gemeinde szövetkezetéből szerveződött. Ugyancsak 1883-hoz kötődik a Szent Háromságról elnevezett pozsonyi temetkezési egyesület fiókegysége, viszont a Maria Treu bécsi temetkezési egyesület fiókegysége már 1881-től működött. Mindhárom tagjainak biztosította a temetést, e célból havonként csekély összegű tagdíjat fizettek, s az elhunyt tagok örökösai hozzájárulást kaptak a temetési költséghez.⁴¹

³³ Kh. Hírlap, II/29. 1892. júl. 17. 2.

³⁴ Kh. Hírlap, II/45. 1892. nov. 6. 4.

³⁵ Bontz, 298—299.

³⁶ Bontz, 299—301.

³⁷ Bontz, 303.

³⁸ Bontz, 302—303.

³⁹ Kh. Hírlap, I/1. 1891. jan. 3—4.

⁴⁰ Kh. Hírlap, I/3. mutatóványszám, 1890. dec. 23. 5.

⁴¹ Bontz, 301—302.

Az 1884. XVII. törvénycikk elrendelte az Ipartestületek megalakulását. Zala vármegyében elsőként a **Keszthelyi Ipartestület** kezdte meg tevékenységét, csaknem 200 fővel,⁴² 1895. január 18-án ismertették az alapszabályt, majd március 29-én megtartották első közgyűlésüket. 1886-ban megrendezték az első tanonckiállítást, melyet 5 év múlva követett a következő, melyet több is követett, csaknem évenként, egészen 1909-ig.⁴³ A fővárosi, millenniumi ünnepek alkalmából rendezett országos kiállításon hat keszthelyi iparos is bemutatkozott munkáival.⁴⁴ A különböző szakmákat szakosztályokba tömörítették, alakult bőr-, élelmezési, ruházati, vásáros szakosztály is.⁴⁵ A kialakuló szociális problémák, a technikai változások miatti nehézségek orvoslására a tehetősebb iparosok, mint Unterberger Ferenc, de Khern Rezső uradalmi ispán is alapítványokat tettek.⁴⁶ Az adományozók emlékét az Ipartestület kegyelettel őrizte. Unterberger Ferenc tiszteletére évenként február 22-én társas vacsorát tartottak, megfestették arcképét, lakóházára pedig emléktáblát helyeztek (ma már nem áll, a tábla ma a székházban található).⁴⁷

Eközben, 1885-ben a **kereskedő legények Önképző és Betegsegélyező egyesületet** szerveztek, de működésük érdektelenség híján sokszor került veszélybe.⁴⁸ Az egyesület 1892 júniusában könyvtárak javára tánckosorúcskát tartott a Nemzeti szálloda kerthelyiségeiben.⁴⁹

1888-ban Molnár János kántor megalapította a **Keszthelyi Iparosok Dalkörét**. Próbáikat az Ipartestület termeiben tarthatták. A dalkör elnöke Gyarmati Lajos, karnagya Molnár János, jegyzője Pöltz Pál, pénztárosa Gyarmati Lajos. háznagya Kapelláró Gottlieb lett, s rajtuk kívül még 17 tagot mondhattak magukénak. Nyár kivételével egész évben működtek, hagyományá váltak a szilveszteri koncertek. Az elnök 1895-ben lemondott, helyét dr. Lakatos Vince gimnáziumi tanár, premontrei kanonok foglalta el. Elnöksége idején felvirágzott a kör, de ekkor tolódott az egyházi felé repertoárjuk, szereplésük is. Elnöki széke elfoglalása évében Lakatos elkészítette a dalkör alapszabályát, 1901-ben beléptette a kört a Dunántúli Dalos Szövetségbe. Fellépéseket a városon kívül is vállaltak: a Balaton-parti fürdőtelepeken. Első karnagyuk halálakor (1900. jan. 1.), a dalkör állított síremléket. Az új karnagy Eckhardt Antal egyházi karnagy lett, aki zenét is szerzett, Lakatos pedig verselgetett, s több kórusművük is született. A dalkör jelgége is nekik köszönhető:

*Istent s Hazát zengje dalunk,
E kettőért élünk, halunk.*

A Keszthelyi Iparosok Dalköre kórustalálkozókra is járt, ahonnan rendre díjakkal tértek haza. Zászlajukat 1904-ben szentelte fel Fürstenberg Károly Emilné hercegasszony. A Dunántúli Dalos Szövetség áttette székhelyét városunkba, ahol 1910. július 9-től 11-ig dalostalálkozót szervezett. Minden kiemelkedő helyi eseményen fellépett a dalkör, mint pl. a 80 éves Goldmark Károly szülővárosába látogatásakor, a Helikoni Ünnepek centenáriumi ünnepségén stb. A dalkör a 2. világháború utánig működött⁵⁰, 1949-ig rendszeresen szerepeltek.⁵¹

⁴² <http://www.civilforum.hu/szervezetlista/113>

⁴³ Cséby, 14.

⁴⁴ <http://www.civilforum.hu/szervezetlista/113>

⁴⁵ Cséby, 14–15.

⁴⁶ <http://www.civilforum.hu/szervezetlista/113>

⁴⁷ Cséby, 16–17.

⁴⁸ Bontz, 304.

⁴⁹ Kh. Hírlap, II/25. 1892. jún. 19. 3.; II/27. 1892. júl. 3. 3.

⁵⁰ Cséby, 18–19.

⁵¹ <http://www.civilforum.hu/szervezetlista/113>

A **keszthelyi iparosifjúság segélypénztára és önképző egylete** is funkcionált. Alapszabályukat a kereskedelemügyi m. kir. minisztérium 1890-ben megerősítette, s hivatalosan december 1-étől megkezdték működésüket.⁵² 1891. január 10-én az Amazon szállóban rendeztek táncestélyt alaptőkéjük javára.⁵³ Az önképző egylet 1891. február hóban a „Kusztora kör” adományából 10 szegény iskolásfiúnak osztott ki ruhát.⁵⁴ Az egylet elnöke Nagy István, pénztárnoka Ullman Jakab volt. Unterberger Ferenc 20 forintot adományozott az egylet tőkéje javára. Ullmann javasolta, hogy az előző évi ipartestületi elnök, Luperszbek Sándor az egylet létrehozásában szerzett érdemeiért tiszteletbeli elnökké legyen megválasztva, melyet a tagok elfogadtak. A tagság alelnöknek Ullman Jakabot, ellenőrré Stern Ignácot, gazdává Szily Ignácot, könyvtárnokká Kenyeres Józsefet, választmányi tagokká Deáky Sándort, Faragó Istvánt, Fetter Jánost, Horváth Sándort, Lang Károlyt, Marton Jánost, Meizler Károlyt, Neszlang Kálmánt, Perpics Károlyt, Poltz Sándort, Stavenik Jánost, Stenger Istvánt, póttagul Durzsa Sándort, Laky Jánost, Leber Ferencet, Mikola Lajost, Neiger Istvánt, Neuman Ferencet választotta.⁵⁵ Az ipartestületi segédek 1892. február 20-án egyletük segélyalapja javára Nagy István elnökletével táncestélyt rendeztek.⁵⁶ Nyáron júniálist tartottak a Sörház kerthelyiségeiben.⁵⁷ Októberben Kossuth-estélyt rendeztek, melynek tiszta jövedelmét szegény sorsú iparosgyermek meleg ruhával ellátására fordították.⁵⁸

A **kereskedő ifjak önképző egylete** 1890. december 7-én rendkívüli közgyűlést tartott. Pető Vilmos elnökletével döntés született arról, hogy ezentúl **Kereskedő ifjak önképző és betegsegélyző egylete** néven fognak továbbműködni. Az egylet orvosává dr. Singer Bernátot és dr. Lőwy Mórt választották. Sorsjegy társulati könyvelőnek Práger Tivadar egyleti titkárt, pénztárnoknak Hoffmann Gusztáv választmányi tagot, felülvizsgáló bizottsági tagoknak Hoffmann Soma, Lénárd Ernő és Szabó Pál kapott megbízást.⁵⁹ Az egylet 1890. december 20-án az Amazon szálló nagytermében tartott felolvasással, tombolával teaestélyt, melyet tánccal fejeztek be.⁶⁰ Januárra alaptőkéjük javára újabb táncestélyt szerveztek.⁶¹ 1892-ben új elnökük Hoffmann Miksa, alelnökük dr. Schwarz Zsigmond, titkáruk Hoffmann Gusztáv, pénztárosuk Zsigmond Ágoston, könyvtárnokuk Schwarz Mór lett, korábbi elnöküket, Pető Vilmost tiszteletbeli taggá választották.⁶²

A **Kereskedők társulata** 1892. március 27-én jött létre, célja a kereskedők, főleg tagjai érdekeinek képviselete.⁶³

1892-ben ifj. Reischl Vencel segélyegylet szövetkezet alakítását határozta el, március 16-ára hívta össze az alakító értekezletet. A segélyegylet a takarékpénztár mellett tagjait takarékosagra kívánta szorítani, hetidíjak befizetésével, ezenkívül tagjai számára hitelt is kívánt nyújtani. Az egyletet 6 évre tervezték. Különösen a kisiparosok és kiskereskedők céljait szolgálta, akik azelőtt a sümegi és a nagykanizsai egyletekbe fizettek üzletrészt, s vettek tőlük kölcsönöket.⁶⁴ Tehát a **Keszthelyi Kölcsönös Segélyző Szövetkezet** célcsoportja a kisiparosok és kereskedők voltak, legalább annyira számított

⁵² Kh. Hírlap, I/1. 1890. nov. 30. 2.

⁵³ Kh. Hírlap, I/1. 1891. jan. 1. 4–5.

⁵⁴ Kh. Hírlap, I/6. 1891. febr. 8. 5.

⁵⁵ Kh. Hírlap, I/4. 1891. jan. 25. 4.

⁵⁶ Kh. Hírlap, II/5. 1892. jan. 31. 3.; II/9. 1892. febr. 28. 3.

⁵⁷ Kh. Hírlap, II/25. 1892. jún. 19. 3.

⁵⁸ Kh. Hírlap, II/45. 1892. nov. 6. 4.

⁵⁹ Kh. hírlap, I/2. 1890. dec. 12. 4.

⁶⁰ Kh. Hírlap, I/3. mutatószám, 1890. dec. 23. 5.

⁶¹ Kh. Hírlap, I/1. 1891. jan. 1. 5.

⁶² Kh. Hírlap, II/16. 1892. ápr. 17. 2.

⁶³ Bontz, 304.

⁶⁴ Kh. Hírlap, II/12. 1892. márc. 20. 8.

pénztintézetnek is, mint egyesületnek.⁶⁵ Alapszabályukat 1892. április 14-i ülésükön fogadták el.⁶⁶ Az alakuló közgyűlést május 1-én tartották meg.⁶⁷ Tisztségviselők lettek: Hoffmann Soma vezérigazgató, helyettese ifj. Reischl Vencel, igazgatósági tagok Pap Sándor, Imrik János, dr. Neumark Béla, Ullmann Vencel, Oszman Pál, Riersch József, Hoffmann Arnold, Nagy István, Pető Vilmos, Lázár Soma, Mandl Pál, Mérei Ignác, póttagok dr. Csanády Gusztáv, Rosenberg Manó, Zsigmond Ágoston, a felügyelő bizottság Hegedűs Héla, Barna György és Hoffmann Mór.⁶⁸

A főgimnázium is büszkélkedhetett egyesületekkel, az egyik az **Ifjúsági Segély-egyesület** volt. A közoktatási minisztérium 1892-ben hagyta jóvá alapszabályukat, melyet a helyi hírlap is közölt.⁶⁹ A szegény sorsú tanulókat támogatta. Szabott tagdíjai: alapító tagok belépéskor 50, a pártoló tagok évi 2 forintot, a tanulók közül kikerülő tagok pedig havonként 10 krajcárt fizettek, s évenként mulatságot rendezve is bővítették a pénztárt. Az egyesületet alapításkor Vaszary Kolos, keszthelyi születésű bíboros, hercegprímás 500 forinttal támogatta.⁷⁰ Az alap a **Vaszary Kolos katolikus főgymnasiumi segítő egyesület** nevet kapta, s takarékpénztárban helyezték el.⁷¹

A másik főgimnáziumi egyesület a **Helikoni Önképzőkör**, az iskola főgimnáziummá alakulásának tanévének kezdetekor alakult.⁷² Még 1942-ben is működött.⁷³

1892-hoz kötődik a **Balatoni Kultúregyesület keszthelyi fiók-egyesülete**, mely 3 év múlva még nem tudott tért hódítani.⁷⁴ A Balatoni Kultúregyesület alakuló közgyűlésüket (többszöri időpont-áthelyezés után) 1892. máj. 15-ére hirdették, a városháza dísztermébe. A közgyűlés után tervezték a keszthely-vidéki elnökség megalakítását.⁷⁵ A Balatoni Kultúr-Egylet megálmodója a Dunántúli Közművelődési Egyesület volt, a megszűnt Balaton-egylet helyett. Dr. Sziklay János indítványozta a gyűlésen egy keszthelyi, balatonvidéki múzeum létrehozását. A keszthelyi fiók-egyesület élére Pap Sándort választották elnöknek. A kereskedő ifjak egyesülete testületileg belépett a Balatoni Kultúr-Egyletbe.⁷⁶

Egyházi egyesületek is működtek Keszthelyen. A **Chewra Kadisa**, azaz a Szent-egyesület – egy temetkezési egyesület az izraelita hitközségben, amely még 1782-ben jött létre. Jelenlegi kutatásaink szerint ez a város legrégebben megalakult egyesülete. Célul tűzték ki a szegény sorsú hittársak segélyezését betegségükben, vagy egyéb bajukban, haláluk esetén gondoskodtak temetésükről. Felügyeletét, ellenőrzését az izraelita hitközség látta el. Az egyesület élén 1 fő, 2 algondnok és 9 tagú bizottság állt.⁷⁷

A **Zedakah** (a. m: 'igazság', 'jótekonyság') elnevezésű, szintén izraelita egyesület célja a szegénysorsú hittársak segélyezése volt, egy gondnok vezette, aki szombaton és más zsidó ünnepen adományokat szedett, az egyesület céljaira.⁷⁸

⁶⁵ Bontz, 309—310.

⁶⁶ Kh. Hírlap, II/16. 1892. ápr. 17. 2.

⁶⁷ Kh. Hírlap, II/18. 1892. máj. 1. 2.

⁶⁸ Kh. Hírlap, II/19. 1892. máj. 8. 2.

⁶⁹ Kh. Hírlap, II/36. 1892. szept. 4. 2.; II/37. 1892. szept. 11. 6.

⁷⁰ Bontz, 305.

⁷¹ Kh. Hírlap, II/8. 1892. febr. 21. 3.

⁷² Bontz, 305.

⁷³ Kh. és Vidéke, IV/20. 1942. máj. 16. 4.

⁷⁴ Bontz, 303—304.

⁷⁵ Kh. Hírlap, II/20. 1892. máj. 15. 6.

⁷⁶ Kh. Hírlap, II/21. 1892. máj. 22. 2.

⁷⁷ Bontz, 305—306.

⁷⁸ Bontz, 305—306.

A **Nertomid**, vagy öröklámpa-egyesület az izraelita templomban égő öröklámpa lángját ápolta, mely a jeruzsálemi templom öröklámpáját idézte.⁷⁹

A **Talmud-thora egyesület** egy vallástanítási szerveződésként működött, a szegény sorsú izraelita tanulókat iskolai könyvekkel támogatta, a jobb tanulók továbbképzését támogatta. Ez utóbbi három egyesület hitközség alapszabályok szerint tevékenykedett.⁸⁰

Létezett még egy izraelita egyesület, az 1895-ben alakult **Krajcár-egyesület**, céljuk szintén szegény sorsúak segélyezése volt, főleg férjhez meendő lányokat segélyezett, az anyagi forrást házról házra járva perselyezték össze.⁸¹

Városunkban az egyesületek mellett számtalan alapítvány tevékenykedett, melyeket Keszthelyen született vagy élő polgárok támogattak, s az egyházi alapítványok kivételével a város kezelte őket. Alapítvány segítette a gazdasági tanintézetet, a gimnáziumot, az elemi iskolát, a kórházat, az árvákat, a zárdát, az iparos tanulókat, a kereskedő tanulókat, az iparosokat, a tűzoltókat is.⁸² A gazdasági tanintézet hallgatói segélyegyletük vagyonának gyarapítására pl. 1891. jan. 17-én zártkörű táncestélyt rendezett.⁸³

⁷⁹ Bontz, 305—306.

⁸⁰ Bontz, 305—306.

⁸¹ Bontz, 305, 307.

⁸² Bontz, 310—318.

⁸³ Kh. Hírlap, I/3. 1891. jan. 18. 5.

A RÉGMŰLT

(A századfordulótól a 2. világháborúig)

A német Adolf Kolping álmolta meg a legényegyleteket.⁸⁴ A Kolping család célja, hogy „*a Legényegylet tevékeny katolikusokat és hazafias, tisztességes, szorgalmas, szakképzett iparosokat akar nevelni a társadalomnak.*”⁸⁵ A Keszthelyi **Katolikus Legényegylet**et 1897-ben alapították. Az alapítótagok a szellemi vezéreken kívül iparosok voltak, köztük Szalay Ignác, az egylet első világi elnöke.⁸⁶ Alapító tagok még – mások mellett – Anhalt Lajos, Berkes József, Balogh József, Durzsa Sándor, Kósa Ádám, Mitterstiller Domonkos, Neiger István, Baksa István és Lakics Manó.⁸⁷

1930-ban egyleti díszelnök Stefaits Aladár apátplébános, Niemetz Sándor egyházi elnök, Durzsa Sándor világi elnök, Ritoper László jegyző, Pusztay Péter pénztáros volt.⁸⁸ A Keszthelyi Hírek újságírója 1931-ben kemény kritikát fogalmazott meg a Legényegylettel szemben, elismerve a múlt érdemeit: „*Az egyesület egy évtizeddel ezelőtt reneszánszát élte. Negyedszázados jubileuma alkalmával vele ünnepelt az egész város. Néhány év óta a stagnáció, sőt a visszafejlődés stádiumába jutott a Katolikus Legényegylet. Nem vált hasznára az egyletnek a nagyon gyakori elnökváltozás. [...]a saját egyesületi házba költözködés s az ezzel kapcsolatos építkezés se vált előnyére az egyesületnek. Ekkor szakadtak a Legényegylet nyakába azok a súlyos anyagi terhek, amelyek alatt az egyesület roskadozik. A lateiner [latinos műveltségű] osztály lassan, de biztosan kivonta magát a Legényegylet pártolása alól, az egyleti előadások és ünnepségek kezdtek a részvétlenség örvényébe elmerülni. Hovatovább oda jutott a Katolikus Legényegylet, hogy az iparosság is közönyössé vált vele szembe s csak a leglelkesebbek tartottak ki mellette. Az ifjúsági tagok száma is évről évre apadt.*” Az 1931. évi, 35. közgyűlésen, melyen Dely János ismertette előző évi tevékenységüket, a pénztári jelentést pedig Meizler Károly, Stefaits Aladár elnökletével felvettek 4 új tagot, dr. Jobs Viktort díszelnökké választották. Az új tisztikar a következőképpen alakult: Dely János egyház elnök, Neuperger Imre egyházi alelnök, Durzsa Sándor világi elnök, dr. Klempa Károly vigalmi elnök, dr. Janszó Ferenc tanulmányi vezető, Baksa Jenő jegyző, Takáts László háznagy, Fülöp Viktor pénztáros, Nagy Gyula és ifj. Kovács István könyvtáros, Screiner Ernő és Ritoper László dékán, Meizler Károly és Gadácsi Lajos számvizsgáló, valamint 20 tagú választmány.⁸⁹

Az 1933. évi májusi közgyűlésen 40 új tagot avattak. A tisztújítás eredménye: díszelnök Stefaits Aladár, Szalay Ignác, Németh János és Durzsa Sándor, világi elnök Tersztyánszky Géza, egyházi elnök Neuperger Imre, világi alelnök Gadácsi Lajos, tanulmányvezető dr. Janszó Ferenc, jegyző dr. Dér Ferenc, karnagy ifj. Bognár Imre, háznagy Takács László, pénztáros Lénárth Mihály, ellenőr Fülöp Viktor, könyvtáros Novák Ferenc, dékán Berkes Géza, másoddekán Balog Imre. A választmányba 30 tagot választottak.⁹⁰

1934-ben Kreutz József segédlelkész volt az egyházi elnök.⁹¹ Szinte heti gyakorisággal tartottak üléseket, melyeken előadásokat, valláserkölcsi oktatásokat, szavakat hallgattak. Borbély Zsigmond vezetésével szabószaktanfolyamot, Péter Istvánéval pedig német tanfolyamot. 1935 az egylet 172 tagot, valamint kb. 500 fő pártoló tagot számlált. Ez évben a Legényegylet új tagjaival avatták fel a Kolping család másik egyesületének, a Leánykörnek 35 új tagját is.⁹² Bővíteni szándékoztak

⁸⁴ Kh. Hírek, VII/5. 1930. febr. 2. 2.; Kh. Hírlap, XLVII/22. 1936. máj. 17. 2.

⁸⁵ Kh. Hírlap, XLVI/19. 1935. máj. 19. 2.

⁸⁶ Kh. Hírlap, XLVII/22. 1936. máj. 17. 2.

⁸⁷ Kh. Hírlap, XLVII/23. 1936. jún. 7. 1.

⁸⁸ Kh. Hírek, VII/5. 1930. febr. 2. 2.

⁸⁹ Kh. Hírek, VIII/9. 1931. márc. 1. 3.

⁹⁰ Kh. Hírlap, XLIV/21. 1933. máj. 21. 3.

⁹¹ Kh. Hírlap, XLV/17. 1934. ápr. 29. 1.

⁹² Kh. Hírlap, XLVI/19. 1935. máj. 19. 2.

kultúrtermüket, ehhez a Credo és a Rózsafűzér Társulat teaestjeivel gyűjtöttek.⁹³ A már meglévő székházat kívánták átépíteni. Nyárra több kirándulást terveztek.⁹⁴ 1935. október 6-án adták át az új székházat, az avatást az egyesület fővédnöke, a megyéspüspök végezte.⁹⁵

A Legényegylet 1936. március 22-én tartotta 40. közgyűlését. Az alapítástól kezdve az egyesület 3000 fő iparos és kereskedő ifjúnak nyújtott vallásos és hazafias szellemű nevelést. Az előző évi működésről Balogh Imre, Petrányi László és Csöngé István dékán számolt be. A világi elnöki tisztt 1 év óta nem volt betöltve, a tisztújítással ezt is orvosolták. Az új tisztikar névsora: Opitz Lajos világi elnök, Rácz József világi alelnök, Péter István jegyző, Lénárt Mihály pénztáros, Fülöp Viktor számvizsgáló, Novák Ferenc könyvtáros, Takács László háznagy, dékánok Balogh Imre, Petrányi László és Csöngé István. Védnökök a Credo elnöksége lettek: Thury Ákos, Petricsek Rezső, Érsek Gusztáv és dr. Kukuljevich József. Megválasztották a választmányt is, majd Németh János szentszéki tanácsos, az egyesület díszelnöke felavatta az új tagokat: 20 legényegyleti és 16 leányköri tagot.⁹⁶ Jubileumi ünnepségüket az év pünkösdjén tartották.⁹⁷

1939-ben már Fuchs János tevékenykedett főkönyvtárosként, a tisztújításkor az előző tisztikar kapott bizalmat, és választottak néhány új választmányi tagot. Kara József ügyvezető elnök avatta a 10 új tagot.⁹⁸ Az 1940. márciusi közgyűlésen dr. Weisz György ügyvezető elnök mondta a megnyitó beszédet, távol maradt Borda István dékán, helyette Szanati László terjesztette elő a dékáni jelentést. Borbély Mária okleveles tanítónő, a **Napsugár Leánykör** elnöke is beszámolt a „Napsugárkák” munkájáról. A Legényegylet díszvédnöké dr. Czapik Gyula megyéspüspököt, fővédnöknek hg. Festetics Györgyöt, védnöknek több keszthelyi polgárt választott meg. Örökös díszelnök Szalay Ignác, Németh János, Stefaits Aladár, Durzsa Sándor, egyházi elnök dr. Weisz György, alelnök Novák Vilmos, világi elnök Baksa Lajos, alelnök Horváth János, ügyész dr. Bertin Ferenc, főpénztáros Lénárt Mihály, jegyző Szekeres János, gondnok Somogyi Ferenc, háznagy Takács László, ellenőr Sakrak Mihály és Ritoper Nándor, I. dékán Borda István, II. dékán Meilinger István lett. 2 könyvtáros, 2 pénztáros 37 tagú választmány és 28 tagú rendezőbizottság kapott még bizalmat. Az egyesületi zászló alatt 20 legényegyleti és 12 leányköri tag lett felavatva.⁹⁹

Mivel a Törekvés Sportegyesület beszüntette működését, csak alkalmi alakultak versenyeztek. Új egyesület alakítása tiltás miatt nem volt lehetséges, ezért a Katolikus Legényegylet sportszakosztályát indították újjá, futball csapattal. Keszthely település, mint korábban is, ezúttal is hozzájárult a működéshez. A szakosztály tisztikara névsora: dr. Gárdonyi Géza elnök, Bartoss József és Perneczky Géza alelnökök, dr. Oroszlán István titkár, Tompa Gyula intéző, dr. Bertin Ferenc jegyző, Ritoper Nándor pénztáros, Baksa Lajos ellenőr, Simon Pál pályagondnok, Stumpfinger József pénztáros. Az edző Treffler Ferenc lett. A terv szerint, ha a futballcsapat megerősödik, úszást, evezést és más sportágakat is indítani szándékoztak.¹⁰⁰ Az első labdarúgócsapat tagjai Mikola, Merenics, Marton, Kálóczi, Pernetz, Hegyi, Bornemissza, Kiss, Tóth, Horváth, Encz.¹⁰¹

Az 1941. május 25-i közgyűlésen dr. Weisz György *„beszámolt az elmúlt év általános programjáról, mely a szakműveltséget és magyar műveltséget szolgálta az egyesület tagjai körében. Az egyesület tagjaiban a szociális érzést és érzéket fejlesztette, bővítette a szaktudásukat, elmélyítette bennük a magyarság-tudatot s keresztény magyar küldetésre nevelte őket.”* A tisztikar egy része változatlan

⁹³ Kh. Hírlap, XLVI/19. 1935. máj. 19. 2.

⁹⁴ Kh. Hírlap, XLVI/25. 1935. jún. 23. 6.

⁹⁵ Kh. Hírlap, XLVI/41. 1935. okt. 13. 3.

⁹⁶ Kh. Hírlap, XLVII/13. 1936. márc. 20. 3.

⁹⁷ Kh. Hírlap, XLVII/23, 1936. jún. 7. 1–2.

⁹⁸ Kh. és Vidéke, I/7. 1939. máj. 27. 4.

⁹⁹ Kh. és Vidéke, II/12. 1940. márc. 23. 3.

¹⁰⁰ Kh. és Vidéke, III/8. 1941. febr. 22. 5–6.

¹⁰¹ Kh. és Vidéke, III/13. 1941. márc. 29. 5.

maradt, új jegyző Nagy Zoltán, tiszteletbeli ügyész dr. Medgyaszay Béla, I. dékán Szanati László, II. dékán Kalányos István, könyvtáros Keszler Ferenc és Deák Béla lett.¹⁰² Az 1942. évi májusi közgyűlésen Benke Lajos volt az ügyvezető elnök. Beszámolót hallgattak meg a Napsugár Leánykör tevékenységéről.¹⁰³ 1943. júniusi közgyűlésükön Keszthelyi Ferenc számolt be a könyvtárról. A tisztújításon a régi tisztikar kapta meg újra a bizalmat.¹⁰⁴

Mint említettük, a **Leánykör** a Kolping család másik ifjúsági szervezete¹⁰⁵ 1935-ben édesanyjai tisztségre Fáy Jenőnéét választották meg.¹⁰⁶

1898-ban dr. Csák Árpád, Huszár Károly, Sági János, dr. Lovassy Sándor hívták életre a **Baltoni Múzeum Egyesületet**. A múzeumi palota épülete az 1920-as években készült el.

A telket hg. Festetics Tasziló adományozta az építőanyaggal együtt, és 200 ezer pengő állami támogatást is szerzett.¹⁰⁷ 1933-ban a múzeumi könyvtárat véglegesen elhelyezték a múzeumpalotába, az államtól a múzeum állományának gyarapítására 500 pengőt biztosított. A múzeum 1933-ban 26 454 db múzeumi tárggyal rendelkezett¹⁰⁸, 1940 végén pedig már 27 819-cel.¹⁰⁹ 1934 nyarán megnyílt az első kiállítás¹¹⁰, 1935 tavaszán pedig a teljes múzeumi anyagot beköltöztetni tervezték az új épületbe.¹¹¹ Hg. Festetics György a múzeumi telek felét Keszthely településnek, felét pedig a Baltoni Múzeum Egyesületnek ajándékozta, de kikötötte, hogy csak múzeumi célra használható. Egy ideje folytak a tárgyalások, hogy a múzeum állami tulajdonba kerüljön, ezt a közgyűlés is elfogadta, s az erről szóló memorandumot 1936-ban adták át a kultuszminiszternek¹¹², de 1942-ben még minden maradt a régieben, s újabb memorandumot nyújtottak be.¹¹³

Később a Darnay Múzeum anyaga is a Baltoni Múzeumba, a múzeumi palotába került. A 40 éves fennállás ünneplésekor az 1938–1940. évre – immár 40 éve – újra dr. Lovassy kapott bizalmat mint elnök, alelnöknek Reischl Imre, titkának dr. Török Gyula, pénztárosnak Vajda László, osztályvezetőknek dr. Keller Oszkár, dr. Török Gyula, számvizsgálóknak Kálmán Henrik, Nagy Imre, Kummer Mihály választották meg.¹¹⁴ Dr. Lovassy Sándor 1941-ben mondott le tisztségéről, korára és egészségére hivatkozva.¹¹⁵ Az egyesület tagsága örökös díszelnökké választotta, új elnöknek pedig dr. Szerecz Imre gimnáziumi igazgatót választották, az alelnök dr. Hauser János akadémiai igazgató, a múzeumigazgató pedig dr. Dornay Béla lett.¹¹⁶

1900-ban avatták fel a **Keszthelyi Csónakázó és Korcsolyázó Egylet** csónakházát.¹¹⁷ Az egylet taglétszáma ekkor már 160 főt számlált, amit tovább gyarapított a **Gazdasági Tanintézet Atlétikai Club**

¹⁰² Kh. és Vidéke, III/22. 1941. máj. 31. 3.

¹⁰³ Kh. és Vidéke, IV/20. 1942. máj. 16. 5.

¹⁰⁴ Kh. és Vidéke, V/23. 1943. jún. 5. 5.

¹⁰⁵ Kh. Hírlap, XLVI/19. 1935. máj. 19. 2.

¹⁰⁶ Kh. Hírlap, XLVI/19. 1935. máj. 19. 2.

¹⁰⁷ Kh. Hírlap, XLIV/25. 1933. jún. 18. 1.

¹⁰⁸ Kh. Hírlap, XLIV/25. 1933. jún. 18. 1.

¹⁰⁹ Kh. és Vidéke, III/25. 1941. jún. 21. 1–2.

¹¹⁰ Kh. Hírlap, XLVI/19. 1935. máj. 19. 2.

¹¹¹ Kh. Hírlap, XLVI/11. márc. 17. 3.

¹¹² Kh. Hírlap, XLVII/11. 1936. márc. 15. 7.

¹¹³ Kh. és Vidéke, IV/17. 1942. ápr. 25. 1.

¹¹⁴ Kh. Hírlap, XLIX/15. 1938. ápr. 10. 1–2.

¹¹⁵ Kh. és Vidéke, III/24. 1941. jún. 14. 2.

¹¹⁶ Kh. és Vidéke, III/25. 1941. jún. 21. 1–2.

¹¹⁷ Horányi, 21.

80 fős tagsága. 3 év múlva megalapították a **Keszthely Sporthorgász Egylet**et is, így létszámuk 430 fős lett.¹¹⁸ 1909-ben lemondott dr. Csanády Gusztáv az elnöki tisztról. Utódja dr. Dezsényi Árpád lett. Az egyesület ekkor 25 000 korona értékű vagyonnal, 2 vitorlással, 2 motorcsónakkal, 40 evezős csónakkal, s a csónakházban nagy mennyiségű deszkával rendelkezett. 1913 februárjában egy tűz következtében vagyonuk több mint négyötöde megsemmisült. Az egylet a várostól kért segítséget, hogy új csónakokat építhessenek, de nem kaptak. Új csónakház helyéül új területet jelöltek ki, a mai Helikon szálló helyén. A megmaradt csónakokat bérbeadták egy helyi kölcsönzőnek, a tagoknak edzeni és versenyezni rendelkezésre bocsátotta.¹¹⁹ 1914-ben az egylet a Balatoni Yacht Club felvette tagjai sorába, így már nemcsak saját versenyeiken indulhattak, hanem a BYC-én is. Létrehozták vitorlás szakosztályukat, amit a tagság közül többen Keszthelyi Yacht Clubként emlegettek. Még ekkor felmerült egy Keszthelyt is érintő vitorlás túraverseny gondolata, végül 1922-ben valósult meg, ahol helyiek is jeleskedtek.¹²⁰ Később ezt több is követte. Az egylet vízitelepén esténként Tó-mozit is működtetett. 1927-ben először rendeztek hölgyek részére is vitorlásversenyt, a férfiak pedig legyőzték a BYC csapatát. A vitorlázók 30 órás tanfolyam után vizsgán tettek számot tudásukról.¹²¹ 1930-ban 3 új teniszpálya kialakítását tervezték a klubház körül, ehhez területet kértek a parkból a város vezetőségétől, aki hozzájárult a területátadáshoz. Bővíteni szándékoztak emeleteresre a klubházat is.¹²² 1930. június 3-i közgyűlésükön az egyetlen napirendi pont a névváltoztatás volt. Felkérték az elnökséget, tegye meg a szükséges lépéseket az alapszabály módosításához. 1932-ben végre sor került a névváltoztatásra, Keszthelyi Yacht Club lett immár hivatalosan az elnevezésük.¹²³

A Yacht Club dunántúli területi teniszversenyt, majd úszó- és vitorlás versenyt rendezett. A keszthelyieket más városokba is meghívták versenyezni.¹²⁴ 1932-ben már vízipólót is játszottak a keszthelyiek.¹²⁵ Sajnos, a pálya 3 év múlva már eliszaposodott.¹²⁶ 1937-ben kikotortatták, Csik Ferenc tiszteletére, aki bemutató úszást tartott itt, de később újra tönkrement, és az úszók is más sportágakat választottak.¹²⁷ A KYC 1934-ben 2 újabb szakosztályt alapított. A teniszezőkének Fejér Ferenc, a turistákénak Dóry Lajos lett a vezetője. Ez évben az első balatoni Kék Szalag versenyen a helyiek is elindultak, ahol három keszthelyi első hely is született Ugron Gábor, Dér Rezső és Lányi János révén.¹²⁸ 1936-ban már a korcsolyaversenyt jégkorongmérkőzés is követte, melyet jelmezes jégünnepély is kiegészített.¹²⁹ Az 1935. februári közgyűlésen dr. Szekeres Vince elnökölt. Ekkor 303 taggal rendelkezett az egyesület. Részleges tisztújítás hajtottak végre, az alelnök dr. Szekeres Vince, a parancsnok Dér Rezső, a háznagy Beke László, a pénztáros dr. Eger Zsigmond, a művezető és téli szakosztályvezető Sótonyi Jenő, helyettese Kétszery László, a számvizsgáló bizottság tagja Ejury Ferenc lett.¹³⁰ A Club elnökeként a Társaskör február 16-i közgyűlésén Svastits Géza vett részt kiküldötként.¹³¹

1939-ben, a KYC fennállásának 60. évében nagyszabású versenyeket rendeztek. Felavatták az új klubházat is. Osztályba sorolható vitorlás nélkül később nagyobb versenyeken nem tudtak indulni.¹³²

¹¹⁸ Góth, 11.

¹¹⁹ Góth, 12.

¹²⁰ Góth, 13.

¹²¹ Góth, 14.

¹²² Kh. Hírek, VII/6. 1930. febr. 9. 4.

¹²³ Góth, 14.

¹²⁴ Góth, 15.

¹²⁵ Góth, 16.

¹²⁶ Góth, 17.

¹²⁷ Góth, 17.

¹²⁸ Góth, 16.

¹²⁹ Góth, 17.

¹³⁰ Kh. Hírlap, XLVI/9. 1935. márc. 3. 5.

¹³¹ Kh. Hírlap, XLVI/8. 1935. febr. 24. 4.

¹³² Góth, 18.

1942. évi közgyűlését a KYC az új városháza tanácstermében tartotta. Elhangzott, hogy nincs megfelelő versenyhajóparkjuk, a meglévő hajók felújításra szorulnak. Az elkészült mentőmotoros felszerelés és személyzet híján nem lett beindítva. Hanyatlásnak indult a tenisz is, labdahiány miatt. A bridzs-szakosztály ellenben prosperált. Elhatározták, hogy a klubház műhelyének egy részéből lakást alakítanak ki állandóan ott lakó személyzet részére, aki a szertár felügyeletét is el fogja látni. Új tisztikart választottak, az elnök dr. Hauser János, az ügyvezető elnök dr. Szekeres Vince, társelnök dr. Szerecs Imre, háznagy és ideiglenes parancsnok dr. Tamás Ferenc, művezető ifj. Károlyi Ferenc, pénztáros dr. Moldoványi Miklós, ellenőr dr. Ejury Lajos, titkár Páter Károly, ügyész dr. Medgyaszay Béla, orvos dr. Magyary Gerő lett, a szakosztályok vezetői a korábbiak maradtak.¹³³ 1943-ban a klub 3 Kalóz típusú hajót kapott a Magyar Vitorlázó Szövetségtől.¹³⁴ Többnyire bércsónakáztattak, télen a műkorcsolyázás és jégkorongozás volt soron. A 2. világháború végén a klubházban vágóhidat költöztettek, a hajóparkot a katonák eltűzelték, a vitorlákból ruhát készítettek. Az ajándék 3 Kalózt Tómann Ferenc mentette meg.¹³⁵

A Keszthelyi Kölcsönös Segélyező Szövetkezet – mely 1892-ben lett életre hívva – a 20. század első felében továbbra is működött. 1933-ig Weisz Lajos igazgatósági tag vállalta el az elnöki teendőket Stieder Lajos elhunytá után. Az elhunyt felügyelőbizottsági tagok, Csathó Alajos és Vidosfalvy Ernő helyére Ludwig Sándort és Eszes Mihályt választották.¹³⁶

1902-ben alapították meg a **gazdasági intézet atlétika klubját**.¹³⁷

A **Kereskedő Ifjak Egyesülete** valószínűleg 1907-ben alakult meg, 1937-ben 30. évi közgyűlésüket tartották a *Keszthelyi Hírlap* híradása szerint.¹³⁸

1931 januárjában az Amazon-beli egyleti helyiségében közgyűlésén a következő tisztikart választotta meg: Frank Imre lett újra az elnök, alelnökök Bognár Lajos és Kiss Lajos, háznagyok Baráth Gábor és Gross Imre, jegyzők Braun László és ifj. Neumark Sándor, pénztáros Schweiger László, könyvtárosok Böhm Alajos és Klein Béla, tb. ügyész dr. Barta Károly, tb. orvos dr. Lukács Mihály, ellenőrök Klein Sándor és kőrössy József, a fegyelmi bizottság elnöke Berényi Sándor, választottak 16 tagú választmányt és 2 póttagot.¹³⁹

1933-ban az egyesület élén Frank Imre elnök állt, akinek a júliusi közgyűlésen újból bizalmat szavaztak. Alelnök Ligeti Jenő, titkár dr. Hochstädter Jenő, háznagy Nagy Zoltán és Rosenberg György, pénztáros Schweiger László, jegyző Fogel Tivadar és Rosenberg Miklós, könyvtáros Klein Béla és Rauch Jenő, tiszteletbeli orvos dr. Lukács Mihály és dr. Rosenberg Andor, tiszteletbeli ügyész dr. Barta Károly, ellenőr Brenner László és Rosenberg György, a fegyelmi bizottság elnöke dr. Kovács Endre lett, és 20 tagú választmányt is választottak.¹⁴⁰

Az 1937. májusi közgyűlésén a következő tisztikar lett megválasztva: elnök Bokor Endre, alelnök Ligeti Jenő és dr. Kell Andor, pénztáros Schweiger Miklós, ellenőr Brenner László, jegyző Frank Miklós és Schossberger István, számvizsgálók Schweiger László és Fogel Tivadar, háznagy Schossberger István, könyvtáros Pál György és Klein Béla, tiszteletbeli orvos dr. Lukács Mihály és dr. Rosenberg Andor,

¹³³ Kh. és Vidéke, IV/13. 1942. márc. 28. 5.

¹³⁴ Góth, 18.

¹³⁵ Góth, 18.

¹³⁶ Kh. Hírlap, XLIV/15. 1933. ápr. 9. 5.

¹³⁷ Kh. város sporttörténete, kézirat

¹³⁸ Kh. Hírlap, XLVIII/21. 1937. máj. 23. 6.

¹³⁹ Kh. Hírek, VIII/5. 1931. febr. 1. 3.

¹⁴⁰ Kh. Hírlap, XLIV/30. 1933. júl. 23. 6.

tiszteletbeli ügyész dr. Barta Károly és dr. Hofmann Zsigmond.¹⁴¹ 1938-ban új háznyagot választottak Baráth Gábor személyében. Az egyesület ekkor élénk sportéletet folytatott, részt vettek az előző évi Balaton Bajnokságban asztaliteniszben, 1938-ban Gyöngyössel mérték össze erejüket.¹⁴²

A **Keszthelyi Kereskedők Társulata** alapszabályait 1910-ben hagyták jóvá.¹⁴³ 1937-ben a kereskedelmi miniszter a Soproni Kereskedelmi és Iparkamara útján felszólította a Keszthelyi Kereskedők Társulatát, hogy foglalja össze és terjessze fel a miniszterhez az idegenforgalommal kapcsolatos tapasztalatait és javaslatait. Novemberi gyűlésükön megtárgyalták, majd elkészítették a felterjesztést.¹⁴⁴ 1938-as tisztújító közgyűlésükön immár harmadszorra választották meg Rosenberg Bélát elnöknek. A titkár ekkor Szekeres Miklós volt.¹⁴⁵ Az 1941-es tisztújítás eredménye: elnök Rosenberg Samu, alelnök Szekeres Miklós, titkár dr. Rados Miklós, ügyész dr. Kovács Endre. Az alelnök megfogalmazta, hogy a társulat a hatóságok és a kereskedők között összekötő szerepet tölt be.¹⁴⁶

A 20. század első felében tovább tevékenykedett a **Társaskör** is. A *Keszthelyi Hírek* megállapítása 1931-ből: „...jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy a Társaskör fontos hivatást töltött be egész fennállása alatt. Az volt, aminek alapítói szánták: a városért dolgozni akaró és valóban dolgozó vezető társadalmi osztály aktív egyesülete.”¹⁴⁷

1930 januárjában a Keszthelyi Társaskör elnöke Berkes Ottó, alelnöke Reischl Imre, titkára Iwsits Gyula, pénztáros Fejér Jenő volt, díszelnök hg. Festetics Tasziló, a Széchenyi serleg alapítója. Megtartották a hagyományos Széchenyi vacsorát.¹⁴⁸ A Társaskör 1931. évi január 25-i közgyűlésén Berkes Ottó elnökölt, Iwsits Gyula titkár, Fejér Jenő pénztáros, Lovas Márton számvizsgáló számoltak be a kör tevékenységéről. A tagok száma ekkor 128 fő volt, visszaállították a kültagságot. Könyvtáruk 542 kötetből állt. Részleges tisztújítás is történt, dr. Lénárd Jenő lett az alelnök, a számvizsgáló bizottság tagja Lovassy Márton, a választmányé Baron István, Haám Ernő, Mayer Dénes, Meizler Károly, dr. Patonai László lett. A közgyűlés a szokásos Széchenyi vacsorával zárult.¹⁴⁹

A választmány 1934. október havi ülésén kimondta, hogy a körbe vallásra való tekintet nélkül vesznek fel tagokat. Az 1935. február 16-i közgyűlésen Reischl Imre elnökölt, Iwsits Gyula titkár számolt be az előző évi eredményekről. Felhívással fordultak az azonos erkölcsi és világnézeti alapon álló többi egyesülethez, hogy dolgozzanak együtt Keszthely fejlődéséért. A gyűlésen jelen volt a **nyugdíjasok csoportja**, a Yacht Club, a **Törekvés Sportegyesület**. Utóbbi elnöke, Tersztyánszky Géza jelezte azt a szándékát, hogy ismét belép a Társaskörbe, s a Yacht Club elnöke, Svastits Géza is örömmel üdvözölte az együttműködési szándékot, szintén jelezte a Társaskörbe belépését. Pesthy Béla távozó társasköri alelnök helyett Stolp Ödön akadémiai igazgatót választották meg, az elhunyt Lovassy Márton helyébe Böhm Ferenc nyugalmazott bankigazgató került a számvizsgáló bizottságba. A közgyűlés végén a Társaskör helyiségében elhelyezték Berkes Ottó társasköri díszelnök arcképét. A közgyűlés a hagyományos Széchenyi vacsorával zárult.¹⁵⁰ 1935-ben a Balatoni Múzeum múzeumpalotába

¹⁴¹ Kh. Hírlap, XLVIII/21. 1937. máj. 23. 6.

¹⁴² Kh. Hírlap, XLIX/20. 1938. máj. 15. 6.

¹⁴³ Kh. Hírlap, XLIX/23. 1938. jún. 5. 6.

¹⁴⁴ Kh. Hírlap, XLVIII/47. 1937. nov. 21. 3.

¹⁴⁵ Kh. Hírlap, XLIX/23. 1938. jún. 5. 6.

¹⁴⁶ Kh. és Vidéke, III/24. 1941. jún. 14. 2.

¹⁴⁷ Kh. Hírek, VIII/5. 1931. febr. 1. 1.

¹⁴⁸ Kh. Hírek, VII/5. 1930. febr. 2. 2.

¹⁴⁹ Kh. Hírek, VIII/5. 1931. febr. 1. 1.

¹⁵⁰ Kh. Hírlap, XLVI/8. 1935. febr. 24. 4.

költözése miatt megüresedett helyiséget a Társaskör helyiségeihez kívánták csatolni, tárgyalásokat folytattak a bérbevetelről a városvezetéssel.¹⁵¹

1935. november 30-án ünnepelte a Társaskör díszközgyűlésen fennállásának 50. évfordulóját a Hungária nagytermében. Kiállították a korábbi elnökök és dísztagok képeit, akik a következők voltak: Farkas Miklós, Lénárd Ernő, Bogyay Máté, dr. Dezsényi Árpád, Takách Imre, dr. Berzsenyi Gerő, Berkes Ottó.¹⁵² 1937-ben a júniusi közgyűlésen Stolp Ödön ügyvezető alelnök bejelentette elköltözését, javaslatára dr. Szerecz Imre kapott bizalmat az elnöki tisztségre. Stolp tisztségét az ősszel tervezték betölteni. A tagság létszáma 1937 nyarán 63 főt¹⁵³, novemberben már 155 főt¹⁵⁴, 1938 áprilisában már 168 főt számlált.¹⁵⁵ Az 1937. novemberben megbízott tisztikar névsora: dísztag hg. Festetics György, díszelnök Reischl Imre és Pesthy Béla, elnök dr. Szerecz Imre, társelnök Madi Kovács Ferenc, alelnök dr. Berzsenyi László, Palocsay Gyula, dr. Hauser János, ügyvezető elnök dr. Patonay László, főtitkár Iwsits Gyula, titkár Kulin Sándor, háznagy Konkoly Jenő, pénztáros Zeitler Imre, könyvtáros Galántai Imre, ügyész dr. Novák Béla, jegyző Bárdos Gyula, a számvizsgáló bizottság tagjai Nagy Ferenc, dr. Oroszlán István és Gelencsér Ferenc. Új választmányi tagokat is választottak. Megalakították 41 taggal a városfejlesztési, 45 taggal a vigalmi bizottságot is.¹⁵⁶

A Társaskört Kaszinónak¹⁵⁷, vagy Úri Kaszinónak¹⁵⁸ is nevezte a lakosság. Dr. Szerecz Imre 1937-ben így foglalta össze törekvéseiket: *„A Társaskör a keszthelyi társadalmi életnek középpontja óhajt lenni; ennél fogva tagjainak nemcsak tisztességes szórakozást biztosít, hanem a keszthelyi és keszthelykörnyéki úri társadalomnak tömörítésével egyúttal termékeny eszmecserére is alkalmat akar adni. A városi kérdéseknek a Társaskör bizottságaiban leendő megvitatásával az a célunk, hogy Keszthely úri társadalma a legilletékesebb köröktől nyerjen értesülést azokban a kérdésekben, amelyek szeretett városunk életével és virágzásával kapcsolatosak. Nem kritika vagy kontárkodás a célunk, legkevésbé pedig a gáncsoskodás, hanem bizonyos városi kérdésekben a vélemények baráti kicserélődése útján az egyöntetű felfogást akarjuk megteremteni.”*¹⁵⁹ 1938. áprilisi közgyűlésükön arról számoltak be, hogy az előző csaknem 5 hónap alatt nagyobb volt a tagok könyvtári kölcsönzéseinek száma, mint az előző 4-5 évben összesen. A Széchenyi vacsora és a serlegbeszéd zárta közgyűlést.¹⁶⁰ 1939. áprilisában betöltötték az elköltözés és elhalálozás miatt megüresedett tisztségeket. Társelnök lett Bódy Zoltán nyugalmazott alispán, ügyvezető elnök dr. Szekeres Vince, választmányi tag dr. Buzás Béla, dr. Szalay Albin, dr. Madarassy László, a városfejlesztő bizottság elnöke Bartoss József vezetőjegyző, alelnöke Nemestóthy Szabó Sándor mérnök, és új tagokkal is szaporodott a bizottság. Iwsits Gyula lemondott főtitkári tisztségéről, utódjául Bárdos Gyula községi tanítót fogadták el.¹⁶¹ Az 1940. márciusi közgyűlésen – a gimnázium rajztermében – megállapítást nyert, hogy a tagok száma 146-ra csökkent, és hogy a társaskör helyiségeit rendszeresen csak 10-20 fő látogatja. Dr. Szerecz Imre maradt továbbra is az elnök, társelnökök Bódy Zoltán, dr. Hauser János, dr. Buzás Béla, főtitkár lett Zeitler Imre, helyette az új pénztáros Trebiczky József, a jegyző dr. Szende István, számvizsgálók Kőfalvy Gyula, dr. Oroszlán István, Pethő István, a többiek megmaradtak tisztségükben, én néhány új taggal bővült a választmány.¹⁶²

¹⁵¹ Kh. Hírlap, XLVI/44. 1935. nov. 3. 4.

¹⁵² Kh. Hírlap, XLVI/49. 1935. dec. 8. 1.

¹⁵³ Kh. Hírlap, XLVIII/27. 1937. júl. 4. 1.

¹⁵⁴ Kh. Hírlap, XLVIII/46. 1937. nov. 14. 2.

¹⁵⁵ Kh. Hírlap, XLIX/15. 1938. ápr. 10. 3.

¹⁵⁶ Kh. Hírlap, XLVIII/46. 1937. nov. 14. 2.

¹⁵⁷ Kh. Hírlap, XLVIII/27. 1937. júl. 4. 1.

¹⁵⁸ Kh. Hírlap, XLVIII/40. 1937. okt. 3. 1.

¹⁵⁹ Kh. Hírlap, XLVIII/46. 1937. nov. 14. 2.

¹⁶⁰ Kh. Hírlap, XLIX/15. 1938. ápr. 10. 3.

¹⁶¹ Kh. és Vidéke, I/21. 1939. ápr. 22. 4.

¹⁶² Kh. és Vidéke, II/11. 1940. márc. 16. 2.

1940 májusában új helyiségében ülésezett a Társaskör választmánya az Iskola u. 10. sz. alatt, melynek bebútorozásához hg. Festetics György fővédnök jelentősen hozzájárult. Nyári rendezvényeiket az évben is a Yacht Club helyiségét vehették igénybe a Club felajánlásának köszönhetően.¹⁶³ Az 1940. december 31-i taglétszám 141 fő volt, az 1941. márciusi közgyűlésen beszámoltak arról is, hogy egy év alatt a könyvtár köteteinek száma 463-ról 662 db-ra nőtt. Betöltötték dr. Bertin Ferenc ügyvéddel az ügyészi tisztséget, a jegyzőit Sulyok József községi tanítóval.¹⁶⁴ 1942. áprilisában 124 fő létszámmal rendelkezett a Társaskör, a könyvtár állománya 515 kötetet számlált. Kineveztek néhány új tisztségviselőt is.¹⁶⁵

Az 1942. decemberi közgyűlésen Bárdos Gyula titkár lemondott, utódja dr. Csiszár János községi jegyző lett. Jegyzőnek Kováts István ipartestületi jegyzőt bízták meg, bővítették a választmányi taglétszámot is. A kör tagságának száma újra emelkedni kezdett, 21 új tag jelentkezett.¹⁶⁶ 1943 januárjában tovább bővült a választmány.¹⁶⁷ 1943. februári szórakoztató estjén a Társaskörben dr. Berzsényi László királyi közjegyző saját mozgóképeiből tartott másfél órás bemutatót Keszthely közelmúltjának fontos eseményeiről, hercegi kastély parkjáról, de vidéki és külföldi felvételek is lejátásra kerültek.¹⁶⁸ Jó lenne, ha előkerülhetnének legalább a keszthelyi felvételek!

Az 1943. áprilisi közgyűlésen a Társaskör tagsága 148 főt számlált. A könyvtár állománya az előző évben 87 kötettel nőtt, a tagok 683 könyvet kölcsönöztek ki. Újból elnökké választották dr. Szerecz Imrét, társelnök Bódy Zoltán, dr. Buzás Béla, dr. Cséry Géza, dr. Hauser János és dr. Szalay Albin, alelnök dr. Berzsényi László, Palocsay Gyula, ügyvezető elnök dr. Szekeres Vince, főtitkár és nemzetpolitikai összekötő Zeitler Imre, titkár dr. Csiszár János, jegyző Kovács István, háznagy Konkoly Jenő, pénztáros Trebiczky József, könyvtáros Kökény Bertalan, ügyész dr. Reischl Marcel, számvizsgáló Kőfalvy Gyula, László Dezső, dr. Oroszlán István lett, új választmányi tagokat bízták meg, a városfejlesztési bizottság elnöke Bartoss József, alelnöke Pernecky Géza, a vigalmi bizottság elnöke dr. Berzsényi László, alelnöke dr. Oroszlán István lett.¹⁶⁹ 1943. augusztus elején a Társaskör újra új helyiségbe költözött, az akkori Reischl Imre utcába. Az új helyiséget szeptember 11-én avatták fel, az egyházi áldás után 2 előadás hangzott el: Nádas Kálmán nyugalmazott székesfővárosi igazgató Kaszinók, társaskörök hivatása címmel, dr. Szekeres György főorvos Oroszországi tapasztalatok, tanulságok és a kaszinók hivatása címmel tartott előadást.¹⁷⁰ Ez évben bevezették a telefont is a kör helyiségébe. Több egyesület is kért tőlük bérletet gyűléseinek, a Baross-szervezet és a Mészöly Géza Társaság is.¹⁷¹ 1943. novemberi szórakoztató estjén a körben Castelli Árpád igazgató főmérnök vetítette le *A becehegyi vasúti megálló története* c. filmjét.¹⁷²

Az előző században alakult **ipartestület** a 20. században is aktív működést fejtett ki. 1934 tavaszán az addigiak mellé új szakosztályokat hoztak létre: a vasszakmáét és az asztalosokét, mindegyiknek megválasztották a vezetőségét is, a fodrász szakosztály is ekkor tartotta közgyűlését, ahol új tisztikar alakult.¹⁷³ 1937-ben 11 évi tisztségviselés után lemondott az Ipartestület elnöke, Meizler Károly.¹⁷⁴

¹⁶³ Kh. és Vidéke, II/22. 1940. jún. 1. 4.

¹⁶⁴ Kh. és Vidéke, III/13. 1941. márc. 29. 1.

¹⁶⁵ Kh. és Vidéke, IV/16. 1942. ápr. 18. 3.

¹⁶⁶ Kh. és Vidéke, IV/51. 1942. dec. 19. 5.

¹⁶⁷ Kh. és Vidéke, V/4. 1943. jan. 23. 4.

¹⁶⁸ Kh. és Vidéke, V/7. 1943. febr. 13. 3.

¹⁶⁹ Kh. és Vidéke, V/16. 1943. ápr. 17. 1.

¹⁷⁰ Kh. és Vidéke, V/38. 1943. szept. 18. 1.

¹⁷¹ Kh. és Vidéke, V/39. 1943. szept. 25. 4.

¹⁷² Kh. és Vidéke, V/46. 1943. nov. 13. 4.

¹⁷³ Kh. Hírlap, XLV/15. 1934. ápr. 15. 3.

¹⁷⁴ Kh. Hírlap, XLVIII/10. 1937. márc. 7.

Utódjául Gelencsér Ferencet választották meg.¹⁷⁵ 1938. februári közgyűlésükön szavazták meg az új székházépítést. Július 17-én került sor a Keszthelyi Járási Ipartestület emeletes székházának alapkövetételére (Kossuth u. 69.) korábbi székházuk helyére, melyet még 1907-ben vásároltak meg Veháp Ferentől.¹⁷⁶ 1940-ben tartottak tisztújítást, melyen újra Gelencsér Ferenc kapott bizalmat. Helyi alelnök Schreiner János lett, az ügyész ismét dr. Novák Béla, pénztáros Hermann István, számvizsgáló Ritoper László, Gadácsi Lajos és Kocsis Gyula, választottak előjárósági tagokat is. Az ipartestületi szék elnöki tisztét Huppán Kálmán kapta, az alelnököt Koltai Ádám.¹⁷⁷

Keszthely iparosságának társadalmi egyesülete az **Iparoskör**. Alapítására 1903-ban került sor.¹⁷⁸ Az alapító Szerdahelyi Jenő volt, aki 18 évig a kör elnökeként is tevékenykedett.¹⁷⁹

1933-ban 332 taggal rendelkeztek, tisztújító közgyűlésükön úra Lang Józsefet választották elnöknek, vígalmi elnök Fáy Jenő, alnökök Csik Károly és Rácz József, jegyző Soóthy János, pénztáros Laky József, háznagyok Szentgyörgyi Lajos és Pusztay Péter, számvizsgálók Meizler Károly és Schreiner János. A korábbi jegyző több mint egy évtizedig Gadácsi Lajos volt.¹⁸⁰ Az 1935. évi februári közgyűlésen az előző 7 évben elnöki tisztet ellátó Lang József elbúcsúzott a körtől. A tagság az Iparoskör díszelnökévé választotta, elhatározták arcképe megfestését is. Új elnöknek Ludwig Sándort választották meg. Az alelnökök Rácz József és Laky József, jegyző Farkas Zoltán, pénztáros Horváth Antal, háznagy Szentgyörgyi Lajos, Pompor József és Grünwald Jenő, könyvtáros Kőhalmi Boldizsár, számvizsgáló Meizler Károly és Pusztay Péter, napibiztos Pollák Géza és Speckl Lipót, vígalmi elnök Ritoper Nándor, tagok Horváth Ferenc és Erdős Árpád lett.¹⁸¹ 1936-ban leleplezték Lang József arcképét (festő: Dongó Lajos). Új elnököt választottak Gelencsér Ferenc személyében. Az alelnökök Laky József és Török Ferenc, jegyző Farkas Zoltán, pénztáros Kőhalmi Boldizsár, háznagyok Szentgyörgyi Lajos, Pompor József és Szánti Imre, számvizsgálók Meizler Károly és Pusztay Péter, könyvtáros Soóthy János, napibiztosok Speckl Lipót és Mauthner József, vígalmi bizottsági elnök Horváth Ferenc, alelnökök Klenner József és Ritoper László.¹⁸²

1937-ben az Iparoskör addig használt helyiségeit, áruba bocsátották: a régi Stampfel, majd Mátis-féle vendéglőt az akkori Vaszary Kolos utcában a bérlője megvásárolta, a kör helyiségeit is árusították. Szükségessé vált egy új ipartestületi székház, melyhez az Iparoskör betársulna.¹⁸³ Az új székház alapkövetételére 1938. július 17-én került sor.¹⁸⁴ 1939-ben az Iparoskör élén a régi vezetőséget hagyták meg, ekkor az elnök Török Ferenc, a pénztáros Kőhalmi Boldizsár, a jegyző Ritoper László volt. A Bocskai, majd a Hungária vendéglőit kitérő után otthonra találtak az új ipartestületi székházban.¹⁸⁵ 1941-ben az új vezetőség: Török Ferenc elnök, Laky József és Molnár Mihály alelnök, a pénztáros Szivós Imre, jegyző Fodor János, helyettes jegyzők Kovács István és Varga József, körgazda Gadácsi Lajos, könyvtáros Farkas Zoltán, háznagyok Kálmán Antal, Szállér Imre, Varga Elek, számvizsgálók Koltay Ádám, Kőhalmi Boldizsár, napibiztosok Fliszár József, Pompor József, vígalmi bizottsági elnök Soóthy János, alelnökök Becskő Géza, Győri Kovács János lettek.¹⁸⁶ Az Iparoskör 1942-ben előadásokat és

¹⁷⁵ Kh. Hírlap, XLVIII/27. 1937. júl. 4. 1.; XLVIII/38. 1937. szept. 19. 1–2.

¹⁷⁶ Kh. Hírlap, XLIX/29. 1938. júl. 17. 2.

¹⁷⁷ Kh. és Vidéke, II/14. 1940. ápr. 6. 1–2.

¹⁷⁸ Kh. Hírlap, XLVII/6. 1936. febr. 9. 2.

¹⁷⁹ Kh. és Vidéke, IV/6. 1942. febr. 7. 2.

¹⁸⁰ Kh. Hírlap, XLIV/12. 1933. márc. 19. 5.

¹⁸¹ Kh. Hírlap, XLVI/7. 1935. febr. 17. 2.

¹⁸² Kh. Hírlap, XLVII/6. 1936. febr. 9. 2.

¹⁸³ Kh. Hírlap, XLVIII/35. 1937. aug. 29. 5.

¹⁸⁴ Kh. Hírlap, XLIX/29. 1938. júl. 17. 2.

¹⁸⁵ Kh. és Vidéke, I/1. 1939. febr. 4. 3.

¹⁸⁶ Kh. és Vidéke, III/5. 1941. febr. 1. 2.

biliárdversenyt is tartott.¹⁸⁷ 1942-ben a február 7-i tisztújításon a régi vezetőséget választották meg. 4 fő lépett ki a tagságból, de helyettük 49 új tag lépett be, ezzel a létszám 375 főre emelkedett.¹⁸⁸

1919-ben hozták létre az iparosok **Sirhakli** (a. m. 'piszkavas') **Dalárdáját**, ahol nem a jó énekesek, hanem a dalolni szerető „fahangúak” gyűltek egybe, kb. 18-an. Alapításukkor indulót is komponáltak. A Szieber-, később Dolezsár-vendéglőben tartották összejöveteleiket, a Kossuth Lajos u. 19. alatt. Tisztségviselőik: elnök, vigalmi elnök, alelnök, titkár, karnagy, másodkarnagy, másdalelnök, ügyész, védő, jegyző, pénztáros, hangmérő, ítéletvégrehajtó. A tagsági díjat borban kellett fizetni. Tagfelvételnél a jelölt hangját is borban „mérték”, s a jelölt felvételekor énekeltek is tiszteletére. A tagok egymást dalostestvérnek szólították. Később, pl. 1938-ban, már a Petőfi csárdában gyűlésezett a Sirhakli, majd azután is különböző helyszíneken működtek.¹⁸⁹ A dalárda a hagyomány szerint húshagyókedden tartotta közgyűlését. Az örökös főtitkár Kálmán Antal volt.¹⁹⁰ 1940-ben a Shirhakli Dalárda az Iparoskör helyiségeiben tartotta közgyűlését, a dalárda másik csoportja pedig a Petőfi csárdában.¹⁹¹ 1942-ben a Shirhakli a Petőfi csárdában elbúcsúztatták elhunyt elnöküket, Redler Lajost és Meizler Károly díszelnököt. Az évi elnöküknek Eszes Bélát választották meg.¹⁹²

Az **Keszthelyi Iparosok Dalköre** 1930. évi márciusi közgyűlésén ünnepelték dr. Mojzer György 20 éves elnöki jubileumát. Az ügyvezető elnök Bognár Imre volt. Újraválasztották a régi vezetőséget, a megüresedett háznagyi tisztségre Kálmán Antal kapott bizalmat. Simon István javasolta egy zenekar létrehozását, amelyet elfogadtak.¹⁹³ A dalkör részt vett 1931 augusztusában a Siófoki Dalkör által szervezett első balatoni vándordíjas versenyen, ahol megnyerte az Országos Siófoki Balatoni Vándordíjat, egy kb. 50 cm-es bronzvitorlást. A dalkör elnöke ekkor is dr. Mojzer György volt.¹⁹⁴ A dalkör nyaranta ünnepélyt szervezett, amely nyári vásárból, népünnepélyből állt, Balaton-parti velencei esttel, tűzijátékkal, lampionos díszcsónakázással, így volt ez 1933-ban is.¹⁹⁵ 1934-ben a Dalkör fővédnökévé választotta hg. Festetics Györgyöt. Ekkor elnökük Bognár Imre, ügyvezető elnökük Iwsits Gyula, a vigalmi és propaganda elnök dr. Gárdonyi Lajos volt. A tisztújításkor ugyanez a felállás született. A titkár Hajós Géza, a pénztáros Lang József, háznagyok dr. Lukács Mihály, Kálmán Antal, számvizsgálók id. Rátz József, Fliszár József és Mojzer Gyula lett. Dísztagnak választották Kreutz József s.lélszt, a Katolikus Legényegylet elnökét és Ludwig Sándor és Bocskay József iparosokat, ipartestületi alelnököket.¹⁹⁶

1934-ben létrejött az **Iparosok Dalköre női kara**.¹⁹⁷ 1935. április 14-én a Dalkör dr. Gárdonyi Lajos helyettes bírót választotta elnökének, a jegyző Kökényessy Szaniszló, számvizsgáló bizottsági tagok Fliszár József, Rácz József, Egyházy Imre, zászlótartó Polozgay Lajos, a vigalmi bizottság elnöke Péter István. A vegyeskar hölgytagjai élére Simon Lászlóné állt, titkár Károly Katalin lett.¹⁹⁸ 1935. október 15-én a Dalkör női kara újjáalakult. 20 taggal mint önálló dalkör alakult meg, tagjait elsősorban meghívás

¹⁸⁷ Kh. és Vidéke IV/10, 1942. márc. 7. 4.; IV/11. 1942. márc. 14. 4.

¹⁸⁸ Kh. és Vidéke, IV/6. 1942. febr. 7. 2.

¹⁸⁹ Cséby, 28—30.

¹⁹⁰ Kh. Hírlap, XLIX/9. 1938. febr. 27. 5.

¹⁹¹ Kh. és Vidéke, II/5. 1940. febr. 3. 4.

¹⁹² Kh. és Vidéke, IV/8. 1942. febr. 21. 4.

¹⁹³ Kh. Hírek, VIII/12. 1931. márc. 22. 2.

¹⁹⁴ Kh. Hírek, VIII/34. 1931. aug. 23. 1.

¹⁹⁵ Kh. Hírlap, XLIV/30. 1933. júl. 23. 5.

¹⁹⁶ Kh. Hírlap, XLV/17. 1934. ápr. 29. 1.

¹⁹⁷ Kh. Hírlap, XLVI/42. 1935. okt. 20. 4.

¹⁹⁸ Kh. Hírlap, XLVI/16. 1935. ápr. 21. 3.

alapján vette fel.¹⁹⁹ 1935-ben lemondott Hajós Géza titkár, helyette Berkes Géza másodtitkárt bízták meg a titkári teendőikkel, a vigalmi bizottság elnöki tisztségére pedig az egyesület elnökét kérték fel.²⁰⁰ Ebben az évben a Keszthelyi Iparosok Dalköre a kerületi dalosversenyen első díjat nyert, Zalavármegye ezüstserlegével térhettek haza.²⁰¹ 1936-ban az elnök székben dr. Mesterich Elek váltotta dr. Gárdonyi Lajost, s vette át tőle az egyensapkát és a dalosjelvényt. Az ügyvezető elnök dr. Takács László, a titkár Hajós Géza, a pénztáros Lang József, háznagyok Kálmán Antal és Erdei Péter, számvizsgálók Stallmach Ágoston és Berkes Géza, a vigalmi bizottság vezetői Péter István, Novák Ferenc, Schmidt János, zászlótartó Polozgai Lajos lett, a női kar elnöke ismét Simon Lászlóné, a titkár pedig Treffler Ilonka.²⁰²

1938-ban az **Iparosok Helikon Dalkörében** Endre Gyula karnagy a városból elköltözése miatt Stáding Ferencet választották karnagnak.²⁰³ Az iparosok dalköre a székházavatáskor már az Iparosok Helikon Dalköre nevet viselte.²⁰⁴ Az Iparosok Helikon Dalköre 1939-es tisztújításakor ismételen dr. Oroszlán Istvánt választották meg a dalkör elnökének, aki már másfél éve vezette a dalkört. Ügyvezető elnök Landi Ferenc lett (a Pacsai Dalkör alapítója és elnöke), az alelnök Horváth János, főtitkár Hajós Géza, titkár Horváth Ferenc, jegyző Bencsik Ferenc, pénztáros Berkes Géza, gazda Major József, ellenőr Grünhut Béla, zeneműtáros Lóki Ferenc és Torma László, számvizsgálók Kálmán Antal, Károly Gusztáv, Gál Lajos, ügyész dr. Szollár László, orvos dr. Horváth Zoltán, zászlótartó Polozgay Lajos, a vigalmi bizottság elnöke Schmidt L. János, másodelnöke Katkics József.²⁰⁵ 1940-ben új elnököt kívánt választani a Keszthelyi Iparosok Helikon Dalköre dr. Szalay Albin személyében, melyre fel is kérték, aki feltételekhez kötötte a tisztség elvállalását.²⁰⁶ Az 1940. május 19-i közgyűlésen meg is választották dr. Szalay Albint premontrei házfőnököt, a dalárda díszkarnagyát, aki be is jelentette, hogy *„elengedhetetlennek tartja a dalkör újjászervezését”, „főfeladat lesz a különböző társadalmi osztályokat egynevezőre hozni és a köztük fennálló úrt áthidalni”*. Alelnöknek Horváth Jánost, karnagnak Stáding Ferencet, főtitkárnak Hajós Gézát, titkárnak Nagy Zoltánt, pénztárosnak Kovács Istvánt, jegyzőnek Bencsik Ferencet, gazdának Major Józsefet, ellenőrnek Grünhut Bélát, vigalmi elnöknek Schmidt L. Jánost, kottatárosnak Lóki Ferencet, Torma Lászlót, számvizsgálónak Kálmán Antalt, Károly Gusztávot, Gál Lajost, ügyésznek dr. Szollár Lászlót, orvosnak dr. Horváth Zoltánt, zászlótartónak Polozgay Lajost választották.²⁰⁷ 1941-re lemondott a dalköre főtitkára. Az új főtitkár az 1941-es közgyűlésen Schmidt János lett, a jegyző Ferenczy László, a többi tisztségben megmaradtak az előző évi tisztségviselők. A közgyűlés dr. Buzás Béla járási főszolgabíró, Bódy Zoltán ny. alispánt, dr. Hauser János akadémiai igazgató, dr. Lénárd János hercegi főtitkárt és dr. Szerecz Imre gimnáziumi igazgatót kérte fel védnöknek. A fővédnök továbbra is hg. Festetics György volt. Új dísztagokat is választottak, akárcsak alapító tagokat. A győri dalosversenyen eredményesen szerepelt a dalkör.²⁰⁸ A 2. világháború háború alatt jobbára csak ünnepeken és temetéseken énekeltek az Iparosok Helikon Dalkörének tagjai. 1941-ben műsoros szilveszteri estet is adtak.²⁰⁹ 1942-ben pedig hagyományos farsangvégi zónaestet jelmezversennyel.²¹⁰

¹⁹⁹ Kh. Hírlap, XLVI/42. 1935. okt. 20. 4.

²⁰⁰ Kh. Hírlap, XLVI/41. 1935. okt. 13. 5.

²⁰¹ Kh. Hírlap, XLVI/36. 1935. szept. 8. 1.

²⁰² Kh. Hírlap, XLVII/21. 1936. máj. 24. 2.

²⁰³ Kh. Hírlap, XLIX/49. 1938. dec. 4. 4.

²⁰⁴ Cséby, 53.

²⁰⁵ Kh. és Vidéke, I/8. 1939. márc. 25. 4.

²⁰⁶ Kh. és Vidéke, II/11. 1940. márc. 16. 3.

²⁰⁷ Kh. és Vidéke, II/21. 1940. máj. 25. 1—2.

²⁰⁸ Kh. és Vidéke, III/21. 1941. máj. 24. 1—2.

²⁰⁹ Kh. és Vidéke, IV/1. 1942. jan. 3. 2.

²¹⁰ Kh. és Vidéke, IV/8. 1942. febr. 21. 4.

A még 1880-ban alakult Tűzoltóegyesület is tovább működött a 20. sz. első felében **Keszthelyi Önkéntes Tűzoltóegyesület** néven. 1900. februári választmányi ülésükön Lendvay József elnököt.²¹¹ 1937. évi augusztusi közgyűlésükön Bartoss József vezetőjegyző töltötte be az elnöki tiszteket, mivel a községi vezetők voltak automatikusan az önkéntes tűzoltóegyesületek elnökei az új tűzrendészeti rendelet rendelkezése szerint. A korábbi elnök Reischl Imre volt, a korábbi tűzoltó-főparancsnok pedig Bognár Imre. Döntöttek arról, hogy 1937. augusztus 29-én tűzoltónapot rendeznek, a bevételt az egyesült egyenruhájaira és felszerelésének pótlására fordítják. Az őszi pacsai járási és a zalaegerszegi vármegyei tűzoltóversenyre is jelezték részvételi szándékukat.²¹² 1938-as látogatásakor az országos tűzrendészeti felügyelő megállapította, hogy kicsi és zsúfolt a keszthelyi tűzoltólaktanya, de örömmel nyugtázta, hogy a keszthelyi tűzoltók között több kőműves és ács foglalkozású is tevékenykedik, akiknek szakértelme hozzájárulhat a tűzoltás sikeréhez.²¹³ 1940-ben a helyi lap arról cikkezett, hogy a vármegye alispánja kívánatosnak tartja egy hivatásos tűzoltóparancsnok kinevezését.²¹⁴

1920-ban már bizonyítottan működött a **Keszthelyi Iparos Ifjak Önképző és Testedző Köre**, amikor is karácsonykor színielőadást és táncmulatságot rendeztek a Bocskai vendéglőben, de szavalatok, zeneművek, előadás is elhangzott, Szilveszterkor pedig hangversenyt tartottak, ahol jótékonyági gyűjtést szerveztek elszegényedett iparosok megsegítésére. A '20-as években többen tettek alapítványt e célból, illetve iparos tanoncok támogatására is.²¹⁵

Nemcsak az iparosok, hanem a kereskedők is alapítottak dalkört **Kereskedők Dalköre** néven. 1930 januárjában zászlóalapjuk javára tartottak műsoros estet. A dalkör elnöke ekkor dr. Hoffmann Imre volt.²¹⁶

A Szociális Missziótársulat keszthelyi szervezetét 1917. március 22-én alapították meg. A megalapítást dr. Dunst Ferenc apátplébános és Reischl Imréné kezdeményezte, hg. Festetics Taszilóné és dr. Rott Nándor megyéspüspök fővédnöksége alatt. A nőegylet alapító tagjai 12-en voltak, az elnöki tiszteket dr. Illés Ignácné kapta. Egy szakosztállyal kezdték meg munkájukat mint „Nővédelmi hivatal”, a szegények megsegítésére, majd 1 hónap múlva létrehozták az anya- és csecsemővédő szakosztályt, s ekkor társult be a szervezetbe a Keszthelyi Ének- és Zenekedvelők Egyesülete, mely a társulatban egyházi éneket és zenét kedvelő szakosztályként működött. 1918. februárban létrejött a patronázs szakosztály. Az 1919-es események ideiglenesen, 4 és fél hónapra, kényszerszünetre kárhajtotta a társulatot. Amikor újra tevékenykedni kezdtek, Sziklay Kálmánné látta el az elnöki tiszteket. A keszthelyi szervezet közreműködött az 1. világháborús hadifoglyok hazaszállítására indult mozgalomban, lehetővé tette a gazdasági akadémia szegény hallgatóinak ingyenes étkeztetését gazdag családoknál. Megalakították a **Keresztény Nők Körét**, az egyszerű nép leányai és asszonyai számára. A keszthelyi Missziótársulat, szemben a központi társulattal, politikamentessé nyilvánította szervezetét. A középosztály megsegítésére baba- és játékkészítő, kosár- és gyékényfonó tanfolyamokat indítottak. Fennállásuk 4. évében az új helyi harangokra magukra vállalták a gyűjtést. Premontrei tanárok által tartott tudományos és szórakoztató előadásokat is hallgattak. A szervezet ifjúsági szakosztályt is szervezett 1921-ben²¹⁷, a Leányklubot.

²¹¹ Kh. Hírlap, XXIII/8. 1900. febr. 25. 5.

²¹² Kh. Hírlap, XLVIII/34. 1937. aug. 22. 5.

²¹³ Kh. Hírlap, XLIX/34. 1938. aug. 21. 2.

²¹⁴ Kh. és Vidéke, II/19. 1940. máj. 11.. 3.

²¹⁵ Cséby, 28.

²¹⁶ Kh. Hírek, VII/3. 1930. jan. 19. 2.

²¹⁷ Kh. és Vidéke, IV/18. 1942. máj. 2. 2.

A **Kis Szent Teréz Leányklub**²¹⁸ választott védőszentjéről kapta a nevét.²¹⁹ A klub vezetői Párkányi Ilona és Stauber Ida lettek²²⁰. 1930-ban az elnök Sztankovits Lily volt.²²¹ A Leányklub fennállásának 10. évében a Missziótársulat közgyűlésén a pénztári jelentést Treffler Ilonka terjesztette be, a Leányklub elnökének Staud Máriát, titkárának Torma Máriát választották meg, a tisztikar többi tagja változatlan maradt. 32 új tagot avattak fel a karmelita templomban.²²² 1942-ben – 12 év óta – Stauber Ida polgári iskolai tanár vezette a klubot, aki ekkor lemondott, s a tagság örökös „klubmama”-i tisztre kérte fel. Új klubvezetőnek Toppler Anna vöröskeresztes szakelőadót választották meg.²²³ Az év decemberében 18 új tagot avattak a karmelita kápolnában, jelvényfeltűzéssel.²²⁴ A Leányklub is jótékonykodott, pl. 1930-ban karácsonyi ünnepséget szervezett óvodásoknak, ahol ajándékokat kaptak.²²⁵ Rendeztek farsangi jelmezbált is²²⁶, ebből származtak bevételei. A háború miatt viszont 1942-ben „láthatatlan bált”, azaz csak jelképes bált rendeztek helyette, ehhez árulták a jegyeket.²²⁷ 1943-ban jótékony célú színelőadást rendeztek.²²⁸

A Szociális Missziótársulat működése 5., 6. és 7. évében elnökként Reischl Imréné tevékenykedett. Ellátta a szegényház felügyeletét, ágyakat szerelt fel, élelmiszert gyűjtött, és lelki gondozást is végzett. Ebben az évben a szervezet felajánlotta magát Jézus Szentséges Szívének, ezt évenként megismételték. Fioresti-estet rendeztek, a Falu Szövetséggel és a Balatoni Társasággal közösen vándorkiállítást rendeztek, és ekkor tartottak először húsvéti lelkigyakorlatot a missziótársulat munkatársai részére.²²⁹ A fennállás 8. évében Török Kálmánné, a következőben Babarczy Józsefné, majd a 10.-ben dr. Palotay Dénesné töltötte be az elnöki tiszteket. Dr. Palotayné 4 évig volt elnök, ez idő alatt tartották meg 10. évi jubileumukat, s ekkor tartották az első karácsonyfa-ünnepséget is saját helyiségükben. Magyar estet is szerveztek a hazai ipari termékek népszerűsítésére. Ebédeltetési akciót szerveztek a gimnáziumi tanulók és az akadémiai hallgatók részére, 5400 ebéddel. Működésük 11–13. évében erőteljes szociális munkát fejtettek ki. 1930-ban az elnök dr. Lénárdné, a pénztáros Párkányi Ilona volt, a társulat működéséről a kezdetektől 1930-ig a 14. év megnyitó közgyűlésén – 1931-ben – Párkányi Szerafin számolt be.²³⁰ Ekkor újraavasztották dr. Lénárd Jánosné elnöknek²³¹, aki még 1943-ban, 12 év múlva is betöltötte ezt a tisztséget.²³² Első elnöki évében a szervezet besegített a munkanélküliek közszociális segélyezésébe, s környezettanulmányok alapján osztották ki a segélyeket. Tanulmányi segélyt adtak elemi, közép- és főiskolásoknak. Karácsonyi segélyt nyújtottak 240 családnak, és 60 elemi iskolás ruhasegélyben részesítettek. 400 csomag került a „mindenki karácsonyfája” alá. 1450 l tejet osztottak ki anyáknak és csecsemőknek. Az újonnan épülő karmelita templom Jézus Szíve oltára javára filmelőadásokat szerveztek, vállalták 2 pad felállítását is. A 15. évben szociális kurzust rendeztek, s Árpádházi Szent Erzsébet halálának 700 éves fordulóját is megünnepelték. A következő években nőtt a kiosztott segélyek száma, segítettek a hatósági népkonyhán is, és ellátottjaik részére húsvéti lelkigyakorlatot is tartottak.²³³

²¹⁸ Kh. és Vidéke, IV/44. 1942. okt. 30. 5.

²¹⁹ Kh. Hírek, VIII/21. 1931. máj. 24. 1.

²²⁰ Kh. és Vidéke, IV/18. 1942. máj. 2. 2.

²²¹ Kh. Hírek, VII/47. 1930. nov. 23. 1.

²²² Kh. Hírek, VIII/21. 1931. máj. 24. 1.

²²³ Kh. és Vidéke, IV/44. 1942. okt. 30. 5.

²²⁴ Kh. és Vidéke, V/52. 1943. dec. 25. 4.

²²⁵ Kh. Hírek, VII/52. 1930. dec. 28. 4.

²²⁶ Kh. és Vidéke, III/5. 1941. febr. 1. 3.

²²⁷ Kh. és Vidéke, IV/5. 1942. jan. 31. 4.; IV/7. 1942. febr. 14. 3.

²²⁸ Kh. és Vidéke, V/9. 1943. febr. 27. 4.

²²⁹ Kh. és Vidéke, IV/18. 1942. máj. 2. 2.

²³⁰ Kh. Hírek, VIII/21. 1931. máj. 24. 1.

²³¹ Kh. és Vidéke, IV/19. 1942. máj. 2. 3.

²³² Kh. és Vidéke, V/52. 1943. dec. 25.

²³³ Kh. és Vidéke, IV/19. 1942. máj. 2. 3.

A Missziótársulat első 20 évében 26 915 alkalommal támogatták élelmiszerral a szegényeket.²³⁴ Teadélutánokat szerveztek, melyek jövedelméből ételt és ruhaneműt vásároltak részükre²³⁵, később Mikulás-esteket is.²³⁶ 1937-ben egyik teadélutánon nem belépőjegyet szedtek, hanem a pécsiek mintájára már nem használt ruhaneműt, cipőt gyűjtöttek.²³⁷ Ezt a későbbi években is megismételték.²³⁸ Hagyományosan évnnyitó gyűlésüket október 10-én tartották, Prohászka Ottokár püspök születésnapján.²³⁹ A tagság továbbra is évről évre lelkiyakorlatokon vett részt.²⁴⁰

A Missziótársulat elnöki tisztét a 20. jubileumkor, 1938-ban, dr. Lénárd Jánosné látta el. Ekkor is tisztújítást is tartottak, ahol újráválasztották korábbi elnöküket, alelnök dr. Palotay Dénesné, titkár Párkányi Szerafin, pénztáros Párkányi Ilonka, jegyző és a Leányklub titkára Jekelfalussy Magda, a Leányklub azévi elnöke Szeless Sári lett.²⁴¹ 1939 őszén elhatározták 6 hetes háztartási tanfolyamok rendezését is²⁴², mely a következő évben látszott megvalósulni.²⁴³ 1941-ben 3 napos szociális kurzust tartottak, újabb tagtársak szerzése céljából.²⁴⁴ A Társulat 1942. április 16-án ünnepelte meg negyedszázados jubileumát, az ünnepség védnöke a társulat fővédnöke, hg. Festetics Györgyné volt.²⁴⁵ 1942. októberi évadnyitójukon megemlékeztek szellemi atyjukról, a 15 éve elhunyt Prohászka Ottokár püspökről. Esküt tettek az önkéntes honvédelmi munkára jelentkező hölgyek.²⁴⁶ 1943-ban Szentléleknapot tartotta, melyet a békéért ajánlottak fel.²⁴⁷ Hagyományosan karácsonyi ünnepségükön felruházták szegény gyermekeket, az ajándékokat hg. Festetics Györgyné osztotta ki, aki ekkor adta át saját majorbeli, sokgyermekes cselédjének is ajándékait.²⁴⁸

A Missziótársulat országos főnöknője az a Farkas Edit volt, akinek nevét a közelmúltban szakiskola viselte Keszthelyen (ma Premontrei Szakgimnázium Szakközépiskola és Kollégium néven működik).²⁴⁹

1921-ben alakult meg a **keszthelyi premontrei gimnázium Festetics cserkészcsapata**. 1931. október 25-én ünnepelték 10 éves jubileumukat, ahol a jubileumi ünnepség mellett hősi emlékünnepet is tartottak a hősi emlékműnél, és jubileumi hangverseny is elhangzott.²⁵⁰

1925. október 13-án megalapították a helyi **ipartestület cserkészcsapatát**, amely a **Feltámadás** nevet kapta.²⁵¹

A 20. sz. első felében továbbra is aktívan tevékenykedett az **Izraelita Nőegylet**²⁵², ami még a 19. sz. közepén jött létre.²⁵³

²³⁴ Kh. Hírlap, XLVIII/20. 1938. máj. 16. 4.

²³⁵ Kh. Hírlap, XLV/39. 1934. szept. 30. 7.; XLVI/42. 1935. okt. 20. 5.

²³⁶ Kh. és Vidéke, IV/48. 1942. nov. 28. 4.

²³⁷ Kh. Hírlap, XLVIII/40. 1937. okt. 3. 2.

²³⁸ Kh. és Vidéke, I/36. 1939. okt. 7. 2.

²³⁹ Kh. és Vidéke, I/36. 1939. okt. 7. 2.

²⁴⁰ Kh. és Vidéke, IV/11. 1942. márc. 14. 4., V/14. 1943. ápr. 8. 4.

²⁴¹ Kh. Hírlap, XLVIII/20. 1938. máj. 16. 4.

²⁴² Kh. és Vidéke, I/34. 1939. szept. 23. 3.

²⁴³ Kh. és Vidéke, I/36. 1939. okt. 7. 2.

²⁴⁴ Kh. és Vidéke, III/14. 1941. ápr. 5. 3.

²⁴⁵ Kh. és Vidéke, IV/15. 1942. ápr. 11. 3.; IV/16. 1942. ápr. 18. 2.

²⁴⁶ Kh. és Vidéke, IV/42. 1942. okt. 17. 4.

²⁴⁷ Kh. és Vidéke, V/22. 1943. máj. 29. 3.

²⁴⁸ Kh. és Vidéke, V/52. 1943. dec. 25. 4.

²⁴⁹ Kh. és Vidéke, IV/13. 1942. márc. 28. 4.

²⁵⁰ Kh. Hírek, VIII/44. 1931. nov. 1. 1.

²⁵¹ Cséby, 28.

²⁵² Kh. Hírek, VII/12. 1930. márc. 23. 4.

²⁵³ Kh. hírek, VII/12. 1930. márc. 23. 4.

1920 januárjában alapította meg²⁵⁴ br. Lukachich Géza altábornagy a **Nyugalmozott Katonatisztek Országos Szövetségét** (NYUKOSZ), melynek haláláig (1943) elnöke volt.²⁵⁵ A NYUKOSZ-nak **keszthelyi főcsoportja** is működött.²⁵⁶

1929-ben jött létre a középiskolások **Luther Köre**.²⁵⁷

A premontrei gimnázium **Zeneegylete** 1931 októberében tartotta alakuló ülését, 32 taggal. Egy évre elnökké választották Lőrinczy Aladárt, ő a diákbanda primása is, alelnöki tisztséget kapott Kétszery László, pénztárosit Szerdahelyi Ferenc, mindhárman VIII. osztályos tanulók. György István VII. o. tanuló lett a szertáros.²⁵⁸

1933-ban funkcionált már a **Lorántffy Zsuzsanna Református Nőegylet** is. Műsoros teadélutánt szerveztek a szegények segélyezésére.²⁵⁹ 1937. márciusból is van híradás jótékony célú teadélutánjukról²⁶⁰, 1940-ből szintén.²⁶¹

Az **Evangélikus Nőegylet** sem maradt le, 1930-as híradás szerint farsangi teaestélyt tartottak.²⁶² 1942-ben még működtek.²⁶³

A **Szent Vince Szeretet Hölgyek Egyesülete** a zárdában (Ranolder Intézet) működött, gróf Forgách Béláné elnökletével. Lelki vigaszt nyújtottak gyámoltottaiknak, az elaggott szegényeknek, betegeknek, akiket rendszeresen látogattak. Élelmiszer- és ruha-, cipősegélyt is nyújtottak pártfogoltjaiknak.²⁶⁴ Szent Vince ünnepén, július 19-én szeretetvendégségben részesítették a szegényeket.²⁶⁵ Az egyesület igazgatója Stefait Aladár apátplébános, titkára Nagy Margit volt. Az 1933. évi májusi közgyűlés beszámolója szerint előző évben 1500 beteglátogatást végeztek, 130 családot segélyeztek. Elhangzott, hogy újjáalakult az Oltáregylet, és fuzionált a Szent Vince Egyesülettel.²⁶⁶ A két egyesület évről évre közös, 3 napos lelkigyakorlatot tartott.²⁶⁷ Az 1934. évi tisztújításkor a vezetőség és a tanács lemondott, de újból megválasztották őket. Új tanácstag lett Cserny Mária nyugalmazott polgári iskolai igazgató.²⁶⁸ 1936-ban 2000 kg élelmiszert, kb. 2000 l tejet, 200 db ruhaneműt és cipőt adományoztak. 1937. májusi közgyűlésükön újra a régi vezetőség kapott bizalmat.²⁶⁹ Az 1938. márciusi közgyűlésen döntés született, hogy felkéri fővédnöknek hg. Festetics Györgynét.²⁷⁰ A tél közeledtével évről évre gyűjtést szerveztek gyámoltjaik részére.²⁷¹ 1938-ban több mint 1500 beteglátogatást végeztek a szeretet hölgyek. Élelmiszer és ruhanemű mellett szappant és tüzelőt is osztottak. Az 1939-i közgyűlésen újra megválasztották a korábbi vezetőséget. Az egyesület tagjainak száma ebben az évben

²⁵⁴ <https://www.facebook.com/NagyHaboruBlog/posts/3974600942581966>

²⁵⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/Lukachich_G%C3%A9za

²⁵⁶ Kh. Hírek, VIII/5. 1931. febr. 1. 3.

²⁵⁷ <http://www.szombathely-lutheran.hu/egyhaztortenet/egyhazi-40.html>

²⁵⁸ Kh. Hírek, VIII/41. 1931. okt. 11. 3.

²⁵⁹ Kh. Hírlap, XLIV/49. 1933. dec. 3. 5.

²⁶⁰ Kh. Hírlap, XLVIII/11. 1937. márc. 14. 5.

²⁶¹ Kh. és Vidéke, II/48. 1940. nov. 30. 4.

²⁶² Kh. Hírek, VII/3. 1930. jan. 19. 3.

²⁶³ Kh. és Vidéke, IV/16. 1942. ápr. 18. 2.

²⁶⁴ Kh. Hírek, VII/52. 1930. dec. 28. 4.

²⁶⁵ Kh. és Vidéke, III/30. 1941. júl. 26. 3.

²⁶⁶ Kh. Hírlap, XLIV/21. 1933. máj. 21. 5.

²⁶⁷ Kh. és Vidéke, IV/10. 1942. márc. 7. 4.

²⁶⁸ Kh. Hírlap, XLV/22. 1934. jún. 3. 6.

²⁶⁹ Kh. Hírlap, XLVIII/20. 1937. máj. 16. 4.

²⁷⁰ Kh. Hírlap, XLIX/11. 1938. márc. 13. 3.

²⁷¹ Kh. Hírlap, XLV/44. 1934. nov. 4. 5.; Kh. és Vidéke, I/34. 1939. okt. 28. 5.

30 fő, pártolótagja 138 fő volt.²⁷² 1940-ben Nagy Margit lemondott a titkári tisztségről, helyette Preiszner Annát választották meg.²⁷³ Az 1942. márciusi közgyűlésre már ő, Preiszner Anna Gizella egyesületi titkár állította össze a titkári jelentést. A pénztári jelentést Kétszery Gézáne terjesztette elő.²⁷⁴

A Szent Vince egyesület hölgyei 1942-es munkaévnnyitó ülésükön elhatározták, hogy részt vesznek a Vöröskereszt munkájában, és kötődélutánokat tartanak.²⁷⁵ 1943. évi közgyűlésükön Nagy Margit lemondott titkári és pénztárosi tiszteről. Megválasztották az új tisztkart: elnök továbbra is gr. Forgách Béláné, alelnök Stefaits Aranka, titkár és pénztáros Galántai Imréné, számvizsgáló Kétszery Gézáne és Preiszner Anna, pénztári ellenőr dr. Gárdonyi Lajos (kívülállóval kellett ezt a tisztséget betölteni), gondnok Constancia és Gonzaga kedvesnővérek. Tanácsstagok lettek Cserny Mária, Sinszky Gézáne, Fekete Andrásné, Nagy Ernóné, Sebők Irma, Roch Győzőné, Tánczos Györgyné és Füzik Ernóné. Indítványozták, hogy a községi elöljáróságon kezdeményezik a szeretetház kibővítését.²⁷⁶ 1943-ban bekapcsolódtak az Erdélyi Katolikus Nőszövetség kezdeményezésébe, erdélyi magyar szórvány-katolikus gyermekek magyarországi nyaraltatásába.²⁷⁷

A helyi **Credo**, a katolikus férfiak egyesülete 1923 körül alakult meg, azonban megszűnt az aktivitásuk. 1933. január 15-ére hívtak össze értekezletet, azzal a szándékkal, hogy újraélesztik az egyesületet. A szervezési munka elvégzésére 25 fős bizottságot jelöltek ki.²⁷⁸ Következő, már egyesületi értekezletüket január 29-én tartották, ahol korábbi tisztkaruk helyére újat választottak: díszelnök Berkes Ottó és Reischl Imre, egyházi elnök Stefaits Aladár, világi elnök dr. Lénárd János, alelnökök dr. Haám Ernő, dr. Patonay László, dr. Gárdonyi Lajos, Csathó Egon és Éder Ferenc, ügyvezetők Kreutz József és dr. Szekeres Vince, jegyző Kehrer Béla, háznagy Takács László. 30 fős választmányt is felállítottak. Az egyesület ekkor 430 fő tagot számlált. Megállapodtak, hogy havonkénti üléseiken egy-egy előadást is meghallgatnak. Első rendes értekezletükön a Credo keretein belül – az egyesület tagjait segíteni – létrehoztak egy ingyenes **jogvédő és tanácsadó irodát**, melynek vezetője dr. Patonay László járásbíró, jegyzője dr. Dér Ferenc, aki ekkor még ügyvédjelölt volt, tagjai dr. Haám Ernő, dr. Sóti János, dr. Piller Artúr, dr. Imrik János, dr. Pál János, Bognár Imre, Kétszery Géza, dr. Szekeres Vince, Érsek Gusztáv, Dér Rezső.²⁷⁹ A Credo tisztán katolikus egyesület volt, a politikát kizárták tevékenységükből. 1935. szeptemberi ülésükön lemondott dr. Lénárd János világi elnök és dr. Patonay László alelnök, előbbi helyett a januári tisztújításig Thury Ákos nyugalmazott MÁV felügyelőt, utóbbi helyett Petricsek Rezső nyugalmazott bányaigazgatót választották, a városból elköltözött Éder Ferenc alelnök helyett pedig Érsek Gusztáv telekkönyvvezetőt. A Katolikus Legényegylettel való szoros kapcsolat okán megválasztották összekötőnek igazgatói címmel Hadrovics Elek nyugalmazott körjegyzőt.²⁸⁰ 1937-ben eucharisztikus bizottságot hoztak létre, akinek feladata az volt, hogy a keszthelyi Credot bekapcsolja az országos központ szentévi munkájába.²⁸¹

1938-ban Stefaits Aladár újraszervezte a Credot, november 27-i ülésükön újra tisztkart választottak: elnök Bódy Zoltán nyugalmazott alispán, II. elnök dr. Hauser János akadémiai igazgató, ügyvezető lelkes Kar József segédlelkész, jegyző Kehrer Béla egyházi karnagy, pénztáros Lénárt Mihály

²⁷² Kh. és Vidéke, I/7. 1939. márc. 18. 2.

²⁷³ Kh. és Vidéke, II/9. 1940. márc. 2. 3.

²⁷⁴ Kh. és Vidéke, IV/12. 1942. márc. 21. 1.

²⁷⁵ Kh. és Vidéke, IV/44. 1942. okt. 30. 5.

²⁷⁶ Kh. és Vidéke, V/VI. 1943. febr. 6. 2.

²⁷⁷ Kh. és Vidéke, V/21. 1943. máj. 22. 4.

²⁷⁸ Kh. Hírlap, XLIV/4. 1933. jan. 22. 5.

²⁷⁹ Kh. Hírlap, XLIV/6. 1933. febr. 5. 6.

²⁸⁰ Kh. Hírlap, XLVI/40. 1935. okt. 6. 4.

²⁸¹ Kh. Hírlap, XLVIII/20. 1937. máj. 16. 5.

takarékpénztári tisztviselő, ügyész és felügyelő dr. Bertin Ferenc ügyvéd. Újjáalakult a választmány is. A politikát továbbra is kirekeszteni szándékoztak az egyesületből. A Keszthelyi Hírlap cikkírója megfogalmazta az óhaját, hogy „*a Credo ... mint hitbuzgalmi és világnézeti egyesület, az új vezetőség alatt munkájával irányt fog szabni a többi katolikus egyesületnek.*”²⁸²

1939 májusában azonban újra abbamaradt a Credo tevékenysége, személyi okok és a rendkívüli helyzet miatt, de 1940 januárjában Stefaits Aladár újra felélesztette az egyesületet. A megyésfőpásztor ügyvezetővé kinevezte dr. Weisz György hitoktatót.²⁸³ 1941. októberben már dr. Szerecz Imre az új egyházi elnök.²⁸⁴ 1942-ben Felföldi János Credo-tag kérte könyvtár létesítését, az ifjúság beszerzését, kultúrdélutánok rendezését.²⁸⁵

1943-ban újabb újjáalakítás előtt állt az egyesület. Szeptemberi ülésükön Felföldi János újabb javaslatot nyújtott be arról, hogy szobrokat, keresztek, emléktáblákat gondozzanak, hozzanak rendbe, mint pl. a Kossuth Lajos utca végén található Szent István-szobor.²⁸⁶ Októberi ülésükön a Katolikus Diákotthon Mozgalomba való bekapcsolódásról tárgyaltak, s karácsony előtt hangversenyt kívántak szervezni, melynek bevételével támogatni akarták a mozgalmat.²⁸⁷

A **Keszthelyi Vasutas Kör** 1927-ban alakult. 1930. márciusi közgyűlése idejére már 444 kötetből álló könyvtárral rendelkeztek. Vezetősége tagjai ekkor a következők voltak: elnök Éder Ferenc, alelnök Volák Gyula és Banovits József, titkár Horváth János, pénztáros Lányi Dezső, jegyző Tánzos Mihály, könyvtáros Barbarits Lajos, háznagy Steyer György.²⁸⁸ 1937-ben, február 28-án a Vasutas Kör tisztújító közgyűlést tartott. Elnökük Gesztesy Jenő állomásfőnök lett, alelnökök Medinay Szilvió és Steyer György, titkár Oberhuber Béla, jegyző Siklósi Róbert, pénztáros Kollár Géza, ellenőrök Rábai József és Nemeskéri Gyula, könyvtáros Hajós Géza, háznagy Lányi Dezső, számvizsgálók Dévai Ferenc, Kalmár Károly és Tükör János.²⁸⁹ Az 1940-es tisztikar: elnök Gesztesy Jenő intéző, állomásfőnök, alelnökök Dévai Ferenc és Steyer György, titkár Hont Béla, jegyző Pető Ákos, pénztáros Kollár Géza, ellenőrök Tánzos Mihály és Horváth József, háznagy Fodor Mihály, könyvtáros Hajós Géza, számvizsgálók Tükör János, Tőke Róbert és Piriti Ede.²⁹⁰ Az 1942-es tisztújítás eredménye: elnök Oberhuber Béla, intéző, állomásfőnök, alelnökök Medinay Szilvió és Szende József, titkár dr. Kemény László, jegyző Arató Gyula, pénztáros Kollár Géza, ellenőrök Horváth József és Tánzos Mihály, könyvtáros Mórítz István, számvizsgálók Szóka Gyula, Bereczky Imre és Mátyás Lajos, háznagy Piriti Ede.²⁹¹ 1943 Pünkösöd vasárnapján kezdődőleg tekeversenyt rendezett a Vasutas Kör.²⁹²

Az 1920-as években született meg a gondolat a keszthelyi premontrei gimnázium végzett diákjainak szövetségbe tömörülésére. A szervezés megindult, az ideiglenes intézőbizottság meghívót küldött a volt diákoknak 1930. június 29-ére, a **Keszthelyi Prémontrei Diákszövetség** Keszthelyi Osztálya alakuló ülésére. A diákszövetség Budapesti Osztálya ekkorra már megalakult, és megválasztotta választmányát és tisztikarát: elnök Kovács József nyugalmazott tábornok, társelnök dr. Berkes Róbert központi sajtóvállalati igazgató, főtitkár dr. Kerekes Endre ügyvéd, titkár dr. Filippy Ernő orvos és Németh Béla tanár, jogtanácsos dr. Geleta József és dr. Kerekes Endre ügyvéd, pénztáros dr. Meizler Károly ügyvéd,

²⁸² Kh. Hírlap, XLIX/49. 1938. dec. 4. 2.

²⁸³ Kh. és Vidéke, II/3. 1940. jan. 20. 1–2.

²⁸⁴ Kh. és Vidéke, III/40. 1941. okt. 4. 3.

²⁸⁵ Kh. és Vidéke, IV/11. 1942. március 14. 4.

²⁸⁶ Kh. és Vidéke, V/38. 1943. szept. 18. 2.

²⁸⁷ Kh. és Vidéke, V/42. 1943. okt. 16. 3.

²⁸⁸ Kh. Hírek, VII/13. 1930. márc. 30. 2.

²⁸⁹ Kh. Hírlap, XLVIII/10. 1937. márc. 7. 4.

²⁹⁰ Kh. és Vidéke, II/10. 1940. márc. 9. 4.

²⁹¹ Kh. és Vidéke, IV/10. 1942. márc. 7. 4.

²⁹² Kh. és Vidéke, V/24. 1943. jún. 12. 3.

ellenőr Marton Manó gyógyszerész, a számvizsgáló bizottság tagja Puly Iván, dr. Opper Ernő tanár, dr. Csanády Gusztáv fővárosi tanácsjegyző lett.²⁹³

A Keszthelyi Osztály tisztikar a következők lettek: tiszteletbeli elnök Lehrmann Ferenc nyugalmazott uradalmi kormányzó (aki ekkor a legöregebb premontrei diák volt a maga 96 évével), elnök Reischl Imre városbíró, alelnök Csathó Egon postafőfelügyelő és dr. Lénárd János hercegi főtitkár, főtitkár dr. Gárdonyi Lajos, titkár Waginger Gyula és Bognár Imre, pénztáros Fülöp Viktor, ellenőr dr. Berzsényi László, jogtanácsos dr. Imrik János és dr. Keglovich Béla (Lenti), számvizsgáló bizottsági tag dr. Mesterich Elek, Szalay József és Kotsis Zoltán, és még a választmány 20 tagja. Fővédnöknek Gergye Ipoly csornai prépostot választották. Az alakuló ülésen kb. 100 egykori diák jelentkezett a szövetségbe. Az alapszabályok ekkor még engedélyeztetés alatt álltak.²⁹⁴ Az év szeptemberében a Keszthelyi és a Budapesti Osztály egyeztettek a diákszövetség jövőbeli munkájáról.²⁹⁵

1931. október 10-én a diákszövetség Budapesti Osztálya szervezett közgyűlést, a Carlton szálloda különtermébe. Ekkora az alapszabályt már jóváhagyatták.²⁹⁶ Keszthelyről is többen részt vettek az ülésen. Berkes Ottó, a gimnázium főigazgatója, a központi választmány elnöke vezette le a közgyűlést. Dr. Szerecz Imre szövetségi igazgató beszámolt a budapesti és keszthelyi osztályok megalakulásáról. A Budapesti Osztály dr. Berkes Róbert előterjesztésére megválasztotta Gergye Ipoly prépostot és gr. Festetics Györgyöt védnöknek, vitéz Csanády Frigyes nyugalmazott gyalogsági tábornoct és Kelemen Krizosztom pannonhalmi koadjutort pedig díszelnöknek, tiszteletbeli tagoknak Mosdósy Imre nyugalmazott fővárosi tanfelügyelőt, Pákor Adorján csornai alperjelt, volt keszthelyi tanárt és Lehrmann Ferenc nyugalmazott gazdasági intézeti pénztárost. Dr. Mangliár Károly indítványozta, hogy állítsák vissza az egykori Vasary Kolos-féle alapítványt, a 205, egykor az alapítványból részesülő diák, köztük ő is, összeadhatná 5 év alatt az összeget, s továbbra is segíyezni tudná a rászoruló diákokat. Az indítványt elfogadták.²⁹⁷ A diákszövetség támogatta az egyetemre, főiskolára kerülő keszthelyi diákokat, 1933-ban a Budapesti Osztály, melynek elnöke dr. Kovács József volt, két keszthelyi egyetemi hallgatót részesített ingyenes ételmezésben.²⁹⁸ 1934-ben is két ludovikás diákot ételmeztek, egy másiknak a téli hónapokra nyújtottak étkezési segílyt.²⁹⁹ A későbbi években is folytatták a segílyezést, a gimnázium tanulóit pedig különböző jutalmakban részesítettek.³⁰⁰ Az 1933. október 9-i budapesti ülésen dr. Szerecz Imre is részt vett a Keszthelyi Osztály képviselőjében, és tolmácsolta Berkes Ottó javaslatát, hogy állítsanak emléktáblát a gimnáziumban híressé vált egykori diákjai emlékére, példaképpül a jelen tanulóifjúság számára. A javaslatot befogadták. Az ülésen Waginger István titkár helyett (akit Balatonszentgyörgyre neveztek ki állomásfőnöknek) Ladányi Emil főreáliskolai tanár választották meg.³⁰¹ 1934-ben a közgyűlés az előző tisztikarnak szavazott bizalmat. Megszavazták, hogy Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapátot díszelnökké, Takách Imre ny. főszolgabírót és dr. Vargha István premontrei kanonokot tiszteletbeli taggá választják.³⁰²

1935-ben a diákszövetségnek már Szombathelyi Osztálya is működött.³⁰³ Ebben az évben dr. Lányi Viktor a Budapesti Osztály ülésén felvetette, hogy alapítsanak Prémontrei Alma Mater serleget, és évenként a serleg körül ünnepelje meg a rendalapító Szent Norbertet a Keszthelyen és a

²⁹³ Kh. Hírek, VII/26. 1930. jún. 29. 1.

²⁹⁴ Kh. Hírek, VII/27. 1930. júl. 6. 1.

²⁹⁵ Kh. Hírek, VII/36. 1930. szept. 7. 2.

²⁹⁶ Kh. Hírek, VIII/41. 1931. okt. 11. 3.

²⁹⁷ Kh. Hírek, VIII/42. 1931. okt. 18. 1.

²⁹⁸ Kh. Hírlap, XLIV/. 1933. márc. 26. 3.

²⁹⁹ Kh. Hírlap, XLV/41. 1934. okt. 14. 3.

³⁰⁰ Kh. Hírlap, XLVI/24. 1935. jún. 16. 2.

³⁰¹ Kh. Hírlap, XLIV/42. 1933. okt. 15. 1.

³⁰² Kh. Hírlap, XLV/15. 1934. ápr. 15. 4.

³⁰³ Kh. Hírlap, XLVI/24. 1935. jún. 16. 2.

Szombathelyen működő osztály, s emlékezzenek meg elhunyt tanáraikról is. A Szent Norbert serleg 1936-ra elkészült, és a budapesti november 17-i közgyűlésen Steiner Miklós csornai prépost avatta fel³⁰⁴, akit ez év tavaszán a diákszövetség fővédnökének választották avatta fel.³⁰⁵ Az avatáson jelen volt a diákszövetség elnöke, Berkes Ottó gimnáziumi főigazgató is, akit díszelnökké választottak. A alapszabály értelmében a mindenkori igazgató a szövetség elnöke, aki ettől fogva dr. Szerecz Imre lett.³⁰⁶ 1937-re elkészült az iskola nagyjainak nevét megörökítő márványtábla, melyet pünkösdvasárnap, május 16-án lepleztek le. Az ünnepséget a Keszthelyi Osztály szervezte.³⁰⁷ Szintén 1937-ben vetődött fel Tapolcán egy új alosztály megalakítása, akik képviseltetni kívánják majd magukat a budapesti és a keszthelyi osztály ülésein.³⁰⁸ 1939. február 5-én Kaposváron megalakult a diákszövetség Somogyi Osztálya.³⁰⁹ Ez évben Waginger István a keszthelyi öregdiákok találkozásán indítványozta, hogy a gimnázium hősi halottainak emlékműve mellé állítsanak fel két bronzkandelábert. A megvalósulást hg. Festetics György és mások is segítették. A tanévnyitó napján gyűlt ki először az emlékláng.³¹⁰ 1940-ben a Budapesti Osztály tagja, Mihók Géza 1 db 50 személyre szóló légoltalmi mentőládát adományozott a keszthelyi gimnázium részére.³¹¹ 1941-ben a márciusi budapesti közgyűlésen ifjúsági tagok is részt vettek.³¹² A Budapesti Osztály 1941. november 11-i közgyűlése egyúttal diákszövetség közgyűlése is volt, így dr. Szalay Albin szövetségi elnök is elnökölt Kovács József osztályelnök mellett. A Budapesti Osztály tisztújítást is tartott. Dr. Szerecz Imrét, a volt elnököt díszelnöknek választották meg. Betöltötték a tisztségeket, és tiszteletbeli tagokkal is gyarapodtak. A Szent Norbert serlegbeszédet dr. Szalay Albin tartotta meg.³¹³ 1943. novemberében a budapesti közgyűlésen dr. Szalay Albin diákszövetségi elnök mellett dr. Klempa Károly diákszövetségi igazgató is megjelent.³¹⁴

A **Corporatio Heliconia** 1930. június 25-én szentelte fel régóta vágyott zászlaját, az akadémiától díszmenetben érkeztek a plébániatemplomig. A zászlóánya Fürstenberg Károlyné hercegné volt.³¹⁵ 1938-ban a Corporatio Americana keszthelyi szervezete, a Corporatio Heliconia április 23-án levente tagavatást tartott a Bocskai vendéglő nagytermében.³¹⁶ A tagság évenként lelki gyakorlatokon vett részt.³¹⁷

A **Törekvés Sportegylet** – a város egyetlen társadalmi sportegylete – egy ideje már nem működött, de 1930. január 12-én ülést tartott, és új vezetőséget választott. Az elnök Lengyel Antal MÁV főintéző, alelnök Prill Gyula és Szép Ferenc, főtitkár Varga József, titkár Hegedüs László, jegyző Schweiger László, pénztáros Varga László, számvizsgáló Burgits László, Schweiger Miklós és Károly Gusztáv, az úszószakosztály vezetője Práger Sándor, a futballé Tompa Gyula, a boxé Reischl Rafael, a birkózóé Dongó Sándor, a teniszé Böhm László, a kerékpár szakosztályé Braun Imre, a választmány tagjai Csiszár Károly, Nagy Ferenc és Jagadics Sándor, póttagja Horváth Ferenc, Bertók István, Szabó József, Kovács János, Bácsics János és Ritoper László lett.³¹⁸ Január 23-án a30 motorkerékpáros alapított szakosztályt,

³⁰⁴ Kh. Hírlap, XLVII/47. 1936. nov. 22. II.

³⁰⁵ Kh. Hírlap, XLVII/12. 1936. márc. 22. 3.

³⁰⁶ Kh. Hírlap, XLVII/47. 1936. nov. 22. I.

³⁰⁷ Kh. Hírlap, XLVIII/17. 1937. ápr. 25. 1.

³⁰⁸ Kh. Hírlap, XLVIII/23. 1937. jún. 6. 2.

³⁰⁹ Kh. és Vidéke, I/7. 1939. márc. 25. 3.

³¹⁰ Kh. és Vidéke, I/31. 1939. szept. 2. 1–2.

³¹¹ Kh. és Vidéke, II/22. 1940. jún. 1. 5.

³¹² Kh. és Vidéke, III/11. 1941. márc. 15. 4.

³¹³ Kh. és Vidéke, III/46. 1941. nov. 15. 1–2.

³¹⁴ Kh. és Vidéke, V/47. 1943. nov. 20. 2.

³¹⁵ Kh. Hírek, VII/26. 1930. jún. 29. 1.

³¹⁶ Kh. Hírlap, XLIX/18. 1938. máj. 1. 4.

³¹⁷ Kh. és Vidéke, IV/12. 1942. márc. 21. 3.

³¹⁸ Kh. Hírek, VII/3. 1930. jan. 19. 2.

melynek vezetőjéül Sváby Ervint, titkárává Burgits Lászlót, jegyzőjévé Szekeres Miklóst, Mosonyi Lászlót és Schweiger Lászlót választották meg.³¹⁹ A Törekvés később beszüntette működését, 1941-ben már biztosan nem funkcionált.³²⁰

1931 tavaszán alakult meg a Keszthelyi Polgári Lövész Egylet. A lóvásártéren – a mai Egry iskola helyén – alakították ki lőterüket.³²¹ A lőtéren vasárnap délutánonként gyakoroltak.³²²

1931 novemberében kérelem érkezett Reischl Imre városbíróhoz, hogy hozzanak létre egy **Színpartoló Egyesületet**, s a kérelmező javaslatot is tett az elnök személyére, akit a városbíróban látott. A kérelmező értesülése szerint a következő év első negyedében színieladásokat tart Keszthelyen Deák Lőrinc színiigazgató társulata. A kérelmező azt várta az egyesülettől, hogy színvonalas darabok játszását érje el.³²³

Az Országos Frontharcos Szövetség felhívást intézett helyi szervezetek megalakulására. Keszthelyen is tartottak egy frontharcos gyűlést. Elhatározták, hogy megalakítják az 1. világháború keszthelyi frontharcosait összegyűjtve a városi szervezetet. Az előkészítő bizottság 1931. március 29-ére tűzte ki az alakuló ülés időpontját, helyszínül a városház tanácstermét választották.³²⁴

A **Keszthelyi Frontharcos Csoportot** Reischl Richárd kezdte megszervezni, később mások is bekapcsolódtak. Végül 1932-ben megalakult a csoport, azonban a potenciális tagságnak csak töredéke lépett be, ezért a vezetőség lemondott, s október 21-én új tisztkart választottak. Az elnök dr. Gárdonyi Lajos szerkesztő, helyettes városbíró lett, a társelnök Korcsmáros János gimnáziumi tanár, alelnök dr. Jobs Viktor orvos és Vargha Gyula gyógyszerész, titkár Horváth János MÁV ellenőr és Károlyi Ferenc tanító, pénztáros Lázár Ferenc fakereskedő, pénztári ellenőr Dergovics Jenő női szabó és Varga Béla iparművész. Célul tűzték ki a csoport főcsoporttá fejlesztését és szervezet tekintélyének megszerzését.³²⁵ A csoport 1933. december 10-én is ülésezett, a tisztkar elnökük dr. Gárdonyi Lajos kezébe tette le fogadalmát. A társelnöki tisztet továbbra is Korcsmáros János látta el. Eldöntötték, havonként, minden hó első szerdáján összejevetelt tartanak, a következőt 1934. január 3-án. Tavasz estjüket húsvét után, hangversenyként kívánták megszervezni. A megyei tanácsba vitéz Kovács Istvánt delegálták. Döntés született, hogy a tagok bekapcsolódnak a Nemzeti Munka Védelem programba.³²⁶ 1934-ben a csoporttagok részére egyenruhákat is varrattak.³²⁷

1937-ben februári összejevetelükön már Vargha Gyula a szervezőtisz, vitéz Kovács István a törzsvezető.³²⁸ 1937-ben az Országos Frontharcos Szövetség autóversenyt rendezett, melynek egyik állomásául Keszthelyt választották.³²⁹ 1939. júniusi közgyűlésükön titkáruk dr. Bertin Ferenc, pénztárosuk Bognár Kálmán volt. Madi Kovács Ferenc elnök, nyugalmazott tábornok lemondott, helyette megválasztották az eddigi társelnököt, Szent-Gály Jenő ny. alezredest, az új társelnöknek dr. Gárdonyi Lajos e. e. főhadnagyot, szerkesztőt, az egyik megüresedett alelnöki pozícióra dr. Magyar Gerő kórházigazgatót, a fegyelmi bizottságba Zeitler Imre ny. bankfőtisztviselőt, Opitz Lajost, Fellner Lajost és Hegyi Gyulát, a vigalmi bizottságba Szalay Józsefet elnöknek, tagoknak Prill Gyulát, Balogh

³¹⁹ Kh. Hírek, VII/4. 1930. jan. 26. 4.

³²⁰ Kh. és Viséke, III/8. 1941. febr. 22. 5–6.

³²¹ Kh. város sporttörténete, kézirat.

³²² Kh. Hírlap, XLVII/20. 1936. máj. 17. 6.

³²³ Kh. Hírek, VIII/48. 1931. nov. 29. 2.

³²⁴ Kh. Hírek, VIII/12. 1931. márc. 22. 2.

³²⁵ Kh. Hírlap, XLIV/44. 1933. okt. 29. 1.

³²⁶ Kh. Hírlap, XLIV/51. 1933. dec. 17. 1.

³²⁷ Kh. Hírlap, XLV/15. 1934. ápr. 15. 5.

³²⁸ Kh. Hírlap, XLVIII/7. 1937. febr. 14. 5.

³²⁹ Kh. Hírlap, XLVIII/17. 1937. ápr. 25. 7.

Sándor kereskedőt, Molnár Sándort, Gaál Andrást, Damina Gyulát, Erdős Árpádot és Török Ferencet. Megalakították a jóléti bizottságot, melynek elnöke dr. Gárdonyi Lajos, tagjai Rácz József, Polák László, Gyömörey Imre, Dencs György, Balogh Sándor szíjjártó, Tikk Gábor és Helbek József lett. A főcsoportnak ekkor 157 keszthelyi rendes, 75 vidéki rendes és 43 előszámos tagja volt. Fegyelmileg hozzájuk tartozott Gyenesdiás és Alsópáhok 55, illetve 30 taggal.³³⁰ 1940 márciusában már Szent-Gály Jenő nyugalmazott alezredes volt a csoport elnöke, aki ekkor tartósan beteg volt, és ezen a gyűlésen sem vett részt.³³¹

Az 1940. márciusi összejövetelen a frontharcos főcsoport **tűzharcos főcsoport**tá alakult át. Elhatározták, hogy minden tagot újraigazolnak, s a már meglevő zászlót júniusban tervezték felszentelni.³³² Az újraigazolásra felterjesztett 80 tagból a központ 50-et igazolt, ők megkapták a szövetségi zöld jelvényt, a régi fehér jelvényeket pedig megszüntették a következő évtől. Pótigazolást is hirdettek. A zászlószentelést a következő év, 1941. május második felére tették át.³³³ 1941 februárjában teadélután szerveztek, a bevétel egy részét rászoruló tűzharcosok, másik részét az árvízkárosultak megsegítésére használták fel.³³⁴ Az 1941. áprilisi összejövetelen Szalay József alelnök elnökölt, a zászlószentelés halasztásra került. Bejelentették, hogy dr. Jobs Viktor, dr. vitéz Tóth Zoltán és dr. Nenann Miksa orvosok a rászoruló tűzharcosokat ingyen látják el.³³⁵ Az 1941. júniusi összejövetelen vitéz Kovács István törzsvezető beszámolt arról, hogy az igazolások utáni új taglétszám 77, de folyamatban van még 5 fő felvétele. A pénztáros Bognár Kálmán volt ekkor, és tisztújítás is történt. A 2 éve betöltetlen társelnöki tisztre Kehrér Béla, az 2 éve hiányzó vezetőtisztnak Bognár Kálmán, pénztárosnak Egyed Ferenc, pénztári ellenőrnek Zeitler Imre és Kovács Elek nyert bizalmat. Titkári teendőik ellátására ideiglenesen a vezető tiszteket jelölték ki.³³⁶

1932-ben már cikkeztek egy turista egyesület megalakulásának szükségességéről, végül 1933-ban, augusztus 15-én létrehozták a **Kárpát Egyesület Keszthely–Balatoni Osztályát**, melynek előkészítésre már egy héttel előtte értekezletet hívtak össze. Az értekezleten Reischl Imre városbíró elnökölt. Az egyesület elnökének Pesthy Béla akadémiai igazgatót, társelnökévé dr. Lendl Adolf nyugalmazott állatkerti igazgatót és Reischl Imre városbíró javasolták.³³⁷ A közgyűlésen Pesthy Bélát választották meg közfelkiáltással az elnöki pozícióra. Társelnökök lettek: Malatinszky Ferenc felsőházi tag, Reischl Imre városbíró, dr. Lovassy Sándor nyugalmazott akadémiai igazgató és dr. Lendl Adolf nyug. állatkerti igazgató. A titkári tiszteket üresen hagyták ideiglenesen. Dr. Hübner Kálmánt bízták meg a pénztárosi teendőkkel, a számvizsgálóival Lovassy Márton, Náray Andort, vitéz dr. Lóth Zoltánt. Kialakították a 25 tagú választmányt, amely majd bővíti magát. Hg. Festetics Györgyöt díszelnökké választottak.³³⁸

Azonban később az első elnök, Pesthy Béla elköltözése, majd halála és egyéb körülmények miatt az egyesület működése leállt. Megszűnt a Tapolcai Osztály is. 1941-ben dr. Dornyay Béla, aki a Magyar Kárpát Egyesület alelnöki tiszteket töltötte be, szorgalmazta egy életképes Balatoni Osztály létrehozását, amely Keszthely, Tapolca, Szigliget, Fonyód, valamint a Nyugat-Balaton vidékét tömörítené egybe. Javasolta, hogy Keszthely és Tapolca rivalizálását elkerüljék, az új Balatoni Osztály székhelye Szentgyörgy-hegyen a Darányi Ignác turistaház legyen.³³⁹

³³⁰ Kh. és Vidéke, I/19. 1939. jún. 10. 1–2.

³³¹ Kh. és Vidéke, II/10. 1940. márc. 9. 4.

³³² Kh. és Vidéke, II/14. 1940. ápr. 6. 3.

³³³ Kh. és Vidéke, II/49. 1940. dec. 7. 4.

³³⁴ Kh. és Vidéke, III/10. 1941. márc. 8. 4.

³³⁵ Kh. és Vidéke, III/14. 1941. ápr. 5. 3.

³³⁶ Kh. és Vidéke, III/25. 1941. jún. 21. 2.

³³⁷ Kh. Hírlap, XLIV/33. 1933. aug. 13. 4.

³³⁸ Kh. Hírlap, XLIV/34. 1933. aug. 20. 2.

³³⁹ Kh. és Vidéke, III/31. 1941. aug. 2. 5.

1933. március 12-én alakult meg a **Madárvédő Egyesület**, az alakuló ülést a gazdasági akadémia dísztermében tartották. Tisztikaruk tagjai a következők lettek: elnök Pesthy Béla, ügyvezető alelnök dr. Keller Oszkár, titkár dr. Széll László, jegyző Pleidell István, számvizsgálók dr. Szerecz Imre és dr. Tamás Ferenc. Az egyesületbe tagdíj nélkül lehetett belépni, legalább egy tag írásbeli ajánlására. A Madártani Intézet 70 fészekodút és 5 ablaktetőt adott át az egyesületnek, melyet az igénylő tagok közt osztottak szét.³⁴⁰ Az alakuló ülés után egy héttel rendkívüli közgyűlést tartottak, ahol megválasztották a választmány tagjait, a dísztagokat, és a tiszteletbeli tagokat.³⁴¹

1933. szeptember 17-én tartotta alakuló ülését a premontrei reálgimnázium **Botond Sportköre**. A sportkör díszelnöke Gergye Ipoly csornai prépost, védelnöke Berkes Ottó főigazgató, vezető tanára Czigli Károly testnevelőtanár lett. A tisztikar: elnök Száller István, alelnök Vizi Géza, főtitkár Simon László, titkár Péczely Andor, pénztáros Lénárd Ernő, szertáros Tartler Sándor, Farkas Mihály, Kisbíró Elemér és Baranyai József tanulók lettek. Megválasztották a választmány tagjait is, valamint a tisztikarból és a választmányból a szakosztályok kapitányait is.³⁴²

1933-ban már tevékenykedett a **Stefánia Anya és Csecsemővédő Egyesület keszthelyi fiókja** is. A karácsonyi ünnepség után 140 gyermeket ruháztak fel meleg ruhával és harisnyával. Az ajándékok főleg özv. Küzdy Árpádné vezetővédőnőnek és dr. Szekeres Györgynének voltak köszönhetőek.³⁴³ 1934. márciusi közgyűlést dr. Mesterich Elek járási tisztifőorvos, a fiókszövetség elnöke nyitotta meg, dr. Szekeres György, rendelőintézeti vezetőfőorvos, a fiókszövetség eddigi igazgatója foglalta össze az egyesület célját: „*erkölcsi, szellemi és testi tulajdonságaiban, tehát qualitative kiválóbb, számban is lehetőleg nagyobb új nemzedék felnevelésének lehetővé tételét*”. A fiókszövetség eddigi fővédnöke hg. Festetics Tasziló volt, helyette fiát, György herceget választották meg. Kiegészítették a tisztikart is.³⁴⁴ 1940-ben kormányintézkedés miatt az Országos Stefánia Szövetség beolvadt az Országos Egészségvédelmi Szövetségbe, ezért az eddigi Stefánia-fiókok az **Egészségvédelmi Szövetség fiókjai** lettek. A keszthelyi fiók 1940. december 12-én alakult át, közgyűlésükön. Elnöknek dr. Mesterich Eleket választották, a társelnök dr. Szekeres György, alelnökök dr. Szalay Albin, dr. Szerecz Imre, gr. Forgách Béláné, dr. Lénárd Jánosné és Lang József. Fővédnöknek hg. Festetics Györgyöt és nejét kérték fel. A választmányi tagok hivatalból a járási szolgabíró, a magyar királyi tisztifőorvos, a községi vezetőjegyző, a községi orvosok lettek. Megválasztották a többi választmányi tagot is. A többi tisztségviselő: ügyvezető főtitkár dr. Gárdonyi Lajos, titkárok György Ferenc, Sulyok József és Varga József, ügyész dr. Reischl Marcel, pénztáros dr. Oroszlán István, ellenőr Vigh János, a számvizsgáló bizottság elnöke Nagy Imre, tagjai dr. Moldoványi Miklós, Sakrak Mihály, póttagjai Szalay József és Gébel Béla.³⁴⁵

1934 februárjában a keszthelyi háztulajdonosok gyűlést tartottak a magasnak tartott házbérlővédelmi adó miatt. Elhatározták, hogy az illetékes hatóságokhoz memorandumban nyújtják be sérelmeiket. Nádas Kálmán indítványozta, alakítsák meg a keszthelyi ház- és ingatlantulajdonosok szövetségét. A javaslatot elfogadták, az előkészületek megszervezésére bizottságot hoztak létre.³⁴⁶ **A Háztulajdonosok Szövetsége** célja volt az adóterhek csökkentésén túl a balatoni kultúra fejlesztése, a város fejlődése, s együttműködés a hasonló célokkal bíró egyesületekkel.³⁴⁷

³⁴⁰ Kh. Hírlap, XLIV/12. 1933. márc. 19. 3.

³⁴¹ Kh. Hírlap, XLIV/13. 1933. márc. 26. 6.

³⁴² Kh. Hírlap, XLIV/39. 1933. szept. 24. 5.

³⁴³ Kh. Hírlap, XLIV/52. 1933. dec. 24. 8.

³⁴⁴ Kh. Hírlap, XLV/10. 1934. márc. 11. 3.

³⁴⁵ Kh. és Vidéke, II/50. 1940. dec. 14. 4.

³⁴⁶ Kh. Hírlap, XLV/6. 1934. febr. 11. 4.

³⁴⁷ Kh. Hírlap, XLV/7. 1934. febr. 18. 3.

1935-ben működött a keszthelyi **Bichur Cholim**, az Elaggott Szegényeket Gyámolító Egyesület is, aki jótékony teaestélyt rendezett az év márciusában az Amazonban.³⁴⁸

1935. október 13-án alakult meg az **Országos Goldmark Társaság**, Budapesten, a zeneakadémia kistermében. Az ülésen részt vett Keszthelyről dr. Klempa Károly premontrei kanonok, akit a társaság társelnökévé választottak meg. A tiszteletbeli tagok közé bekerült Keszthelyről Malatinszky Ferenc felsőházi tag, Reischl Imre városbíró, dr. Büchler Sándor főrabbi. Az alakuló ülésen többek közt elhatározták, hogy évenként Goldmark szülővárosában és tanulmányai helyszínén, Sopronban szabadtéri játékokat tartanak.³⁴⁹

A keszthelyi Gazdasági Akadémia keretén belül **Bethlen Gábor Kör** is funkcionált, az országos kör mintájára.³⁵⁰ 1930-ban már működtek. Teaesteket is tartottak.³⁵¹

A Gazdasági Akadémia irodalmi és tudományos egyesületeként működött az ifjúsági **Georgikon Gazdasági Kör**. A kör gyűlései a tanévhez igazodtak. 1936-ban a májusi záróülésen Satzger László látta el a titkári feladatokat, leköszönt Pókos József elnök, új elnöknek Láng Géza másodéves hallgatót választották. A kör védnöktanára ekkor Náray Andor volt. Beszámoló hangzott el a hallgatók tanulmányi kirándulásáról, és díjazták a benyújtott pályamunkákat is a záróülésen.³⁵² Az 1937-es záróülésen hasonló volt a program, az új elnök Boda Sándor másodéves hallgató, az addigi jegyző lett.³⁵³ Az 1939-es záróülésen Gruner Ernő elnökölt, a titkár Totth György, a pénztáros Zechmeister József volt. Új elnöknek Totth Jenő másodéves hallgatót választották.³⁵⁴ 1940-ben a kör védnöktanári feladatait Kolbai Károly látta el, a pályadíjak kiosztása után Totth Jenőt követve Szalay Mihály másodéves hallgatót bízták meg az elnöki tisztséggel.³⁵⁵ 1941-ben Flóderer Jenő másodéves hallgató nyerte el a tagság bizalmát az elnöki pozícióra.³⁵⁶ 1942 novemberében a kör első szakülésén viszont vitéz Vitai István elnökölt.³⁵⁷ Az 1943-as elnök a következő tanévre Maár András másodéves hallgató lett.³⁵⁸

1936 szeptemberében alakult meg a községi elemi iskola keretében az iskola **Ifjúsági Vöröskereszt Csoportja**, külön fiúk és külön lányok részére.³⁵⁹

1938-ban a **Vörös Kereszt Egyesület Keszthelyi Fiókjá** dr. Szerecz Imre elnök vezérletével toll- és párnagyűjtést szervezett, a gyűjtést a Szociális Missió és a Leányklub vállalta magára.³⁶⁰

1940-ben a Vörös Kereszt közgyűlésén úgy határozott, hogy a helyi fiókot kiterjesztik a járás területére. Új nevük **Keszthelyi Járási Vörös Kereszt Egylet** lett. A tisztkart kibővítették a vidékiekkel, főleg hévízszentandrásiakkal, akik már szervezték az ottani Vörös Keresztet.³⁶¹ 1941. márciusban az egylet közgyűlésén Bárdos Gyula titkár számolt be az előző évi működésről. A tagság létszáma 132-ről 318-ra nőtt. Utcai gyűjtést szerveztek, filmelőadást is tartottak. Megtartották a 2 hetes házi betegápolási és a

³⁴⁸ Kh. Hírlap, XLVI/9. 1935. márc. 3. 5.

³⁴⁹ Kh. Hírlap, XLVI/42. 1935. okt. 20. 3.

³⁵⁰ Kh. és Vidéke, III/14. 1941. ápr. 5. 5.

³⁵¹ Kh. Hírek, VII/47. 1930. nov. 23. 4.

³⁵² Kh. Hírlap, XLVII/21. 1936. máj. 24. 4.

³⁵³ Kh. Hírlap, XLVIII/24. 1937. jún. 13. 2.

³⁵⁴ Kh. és Vidéke, I/19. 1939. jún. 10. 3.

³⁵⁵ Kh. és Vidéke, II/22. 1940. jún. 1. 1.

³⁵⁶ Kh. és Vidéke, III/23. 1941. jún. 7. 2.

³⁵⁷ Kh. és Vidéke, IV/46. 1942. nov. 14. 5.

³⁵⁸ Kh. és Vidéke, V/23. 1943. jún. 5. 5.

³⁵⁹ Kh. Hírlap, XLVIII/8. 1937. febr. 21. 1.

³⁶⁰ Kh. Hírlap, XLIX/40. 1938. okt. 2. 5.

³⁶¹ Kh. és Vidéke, II/9. 1940. márc. 2. 2.

6 hetes ápolónői tanfolyamot (Hévízszentandrás önállóan is rendezett 2 hetes házi betegápolási tanfolyamot). A járási egylet eredményes toll-, ágynemű és párnagyűjtést végzett, kórházi ágyak felállításában is jeleskedtek. Az egylet fővédnöke hg. Festetics György és neje voltak, utóbbi elvégezte a házi betegápolási tanfolyamot is. Ez évben az egylet pénztárosi teendőit Kovacsics Jenő látta el. A következő évre is tervezték tanfolyamok tartását.³⁶² 1943-ban is megrendezésre került a házi betegápoló tanfolyam.³⁶³ Közben, 1941 őszén csatlakoztak az országos vöröskeresztes gyűjtéshez, a keszthelyi leánygárda gyűjtőívvel és persellyel Keszthely utcáin kért adományt a szervezet részére. Az adományokat a honvédség sebesültjeinek ápolására fordították.³⁶⁴

1930-ban már működött a **reálgimnáziumban a Mária Kongregáció**. Immaculata napján – a szeplőtelen fogantatás ünnepén – új Mária-leventéket avattak.³⁶⁵ 1935. szeptemberben a következő tisztikart választották: prefektus Iwsits Miklós, I. asszistens Fehér Zoltán, II. asszistens Horváth Béla, jegyző Zsoldos István, eucharisztikus szakosztályvezető Csiszár Antal, missziós szakosztályvezető Plótár János, hitvédelmi szakosztályvezető Fehér Zoltán, konzultorok Bődör Jenő, Botár Lívius, Vastag József, Kovács Ferenc, Szalay József, Gelencsér Mihály, pénztáros Csathó Egon, könyvtáros Germán Gyula, segédkönyvtáros Vizi Imre, magiszter Zalakovits Sándor tanulók.³⁶⁶ A kongregáció decemberben leventeavatást és seregszemlét tartott. Az ünnepi beszédben elhangzott, hogy a kongreganista két fő kötelessége az önnevelés és az apostolkodás.³⁶⁷

1936-ban az állami **polgári leányiskola** keretén belül két katolikus hitbuzgalmi szervezetet alakítottak, a **Szívárdát** és a **Mária Kongregációt**. A tagavatást december 8-án tartották a plébániatemplomban. Utána díszünnepséget rendeztek a Legényegylet nagytermében.³⁶⁸

1937. áprilisban a **községi elemi fiúiskolában** is megalakult a **Szívárda**, a tagokat 25-én avatták fel a plébániatemplomban. Az avatást a Legényegylet székházában díszelőadást követte.³⁶⁹

1937-ben már funkcionált a **Rózsafűzér Társulat** is, januárban teadélután szerveztek a Legényegylet székházában.³⁷⁰

1937-ben a belügyminiszter jóváhagyta a **Keszthelyi Piaci Vásári Iparosok és Kereskedők Egyesületének** alapszabályait.³⁷¹

1937-ben **Helikonligeti Érdekeltségi Kört** terveztek létre hozni a Helikon liget útjainak és járdáinak kiépítésére. A kör értelmi szerzője Hadrovics Elek nyugalmazott körjegyző volt, ő kérte a közigazgatósági hatóságtól a megalakítást. A leendő kör első értekezletén, október 26-án bejelentették, hogy Nemestóthy Szabó Sándor mérnök már dolgozik az útépités előkészületi munkáin.³⁷²

1938. június 19-én tartotta zászlóbontó nagygyűlését a **Baross Szövetség Keszthely és Vidéke Csoportja** a Legényegylet nagytermében. Az eseményt megtisztelte több mint 200 más csoportokba tartozó Baross-tag is. A megválasztott keszthelyi tisztikar a következő személyekből állt: Bódy Zoltán

³⁶² Kh. és Vidéke, III/10. 1941. márc. 8. 2.

³⁶³ Kh. és Vidéke, V/52. 1943. dec. 25. 4.

³⁶⁴ Kh. és Vidéke, III/40. 1941. okt. 4. 3.

³⁶⁵ Kh. Hírek, VII/50. 1930. dec. 14. 2.

³⁶⁶ Kh. Hírlap, XLVI/38. 1935. szept. 29. 6.

³⁶⁷ Kh. Hírlap, XLVI/50. 1935. dec. 15. 3.

³⁶⁸ Kh. Hírlap, XLVII/49. 1936. dec. 6. 6.; XLVII/50. 1936. dec. 13. 5.

³⁶⁹ Kh. Hírlap, XLVIII/17. 1937. ápr. 25. 5.

³⁷⁰ Kh. Hírlap, XLVIII/2. 1937. jan. 10. 4.

³⁷¹ Kh. Hírlap, XLVIII/9. 1937. febr. 28. 4.

³⁷² Kh. Hírlap, XLVIII/44. 1937. okt. 31. 6.

elnök, dr. Hauser János és dr. Szerecz Imre társelnökök, vitéz Bujdosó István, Castelli Árpád, Gesztesi Jenő, dr. Hübner Kálmán, Kara József, Lang József, dr. Magyar Gerő, Thury Ákos, Takács Mihály (Hévízszentandrás), Svastits Géza, Varga László és Zsovár József alelnökök, Németh Ferenc ügyvezető igazgató, dr. Bertin Ferenc ügyész, Komáromi Ernő és ifj. Eszes Mihály titkárok, Papp Miklós pénztáros, Frankó Pál és Sujánszky László ellenőrök. A választmányt 24 tag alkotta. Ilovsky János országos elnök foglalta össze a szövetség eszmeiségét, miszerint a Baross Szövetség nem politizál, célja a keresztény, nemzeti iparosok és kereskedők megerősítése. Majd hangsúlyozta, hogy Keszthelyt mint fürdővárost a Balatoni városok élvonalába kell állítani. Ígéretet tett arra, hogy a Baross-központ segíteni fogja a keszthelyi fiókot. Az új fiók elnöke, Bódy Zoltán kifejezte azt az óhaját, hogy az ipar és a kereskedelem mellett a mezőgazdaság is kapcsolódjon be a szövetségbe.³⁷³

Egy év múlva, bár hitelügyben nehézségeik voltak, sikerként könyvelték el, hogy a kormány a szövetség előterjesztésére az iparendélyek kiadását korlátozta, s hogy a kereskedelmet képesítéshez kívánták kötni. Ezen az 1939. március 26-i közgyűlésen határozták el, hogy létrehoznak egy **Önsegélyező intézményt**, melynek tervezetét Landi Ferenc nyugalmazott iskolafelügyelő készítette el. Elfogadták egy 2 éves fiú kereskedelmi szaktanfolyam szervezetét és ügyrendi szabályzatát is. Megválasztották a szaktanfolyam vezetőit is. A közgyűlés Landi Ferencnek adott bizalmat az ügyvezető titkári tisztségre, az új pénztáros Gelencsér Ferenc lett.³⁷⁴ Az Önsegélyező április 23-án meg is alakult, a keresztény kisipar és kiskereskedelem megsegítése céljából. Az Önsegélyező a keszthelyi Baross Szövetség szakosztályaként működött, az ő felügyeletük alatt. A pénzügyeiket az Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezet bonyolította le. A Baross Önsegélyező megválasztotta elnöknek Németh Ferencet, helyettesének Eszes Mihályt, titkárnak Landi Ferencet, pénztárosnak Békeffi Lászlót, a kölcsönök megszavazásáról szóló bizottsági tagnak Horváth Jánost, Licsár Józsefet, vitéz Bujdosó Istvánt, Varga Lászlót és Ritoper Lászlót, ellenőrnek Koch Antalt, Berkes Gézát, Frankó Pált és Koltay Ádámot, ügyésznek dr. Bertin Ferencet, díszelnöknek pedig Bódy Zoltánt, a Baross-szervezet elnökét. A határozat szerint a Baross Önsegélyező 1939. május 1-én kezdte el tényleges működését, az országban elsőként.³⁷⁵ Alig egy év alatt 58 alkalommal 13 240 pengő pénzügyi segítséget nyújtottak.³⁷⁶

A Baross Szövetség keszthelyi szervezete 1939 nyarán kimondta, hogy támogatja a létesítendő fiú polgári iskolát.³⁷⁷ 1940-es közgyűlésükön részleges tisztújítást is tartottak, dr. Lénárd János társelnök, Nagy Imre takarékpénztári igazgató, dr. Gárdonyi Lajos és Bartoss József alelnök, Trebiczy József titkár, Frankó Pál, Tóth István és Licsár József számvizsgáló bizottsági tag lett, Landi Ferenc ügyvezető titkár pedig pénztáros. Megbízták az elnökséget a Baross Női Tábor megszervezésével. Beszámoltak arról, hogy a szervezet kiadta az úgynevezett Kék-könyvet, mely a tagok névsorát tartalmazza, ezt újra ki kívánták adni az aktuális névsorral. A tagság létszáma egy év alatt megkétszereződött. Mozgalmat indítottak az üzletek vasárnapi zárva tartásáért.³⁷⁸ 1941 elején A Baross Szövetség keszthelyi szervezete memorandumban foglalták össze sérelmeiket, melyet a közlélmzési miniszternek, a Magyar Élet Pártja országos központjának és Zala megye közlélmzési kormánybiztosának küldtek el. A memorandum tartalmazta egy Központi Áruelosztó Szövetkezet létrehozását, mely a Baross Szövetségbe tartozó kereskedőket támogatná.³⁷⁹

A keszthelyi szervezet 1941. márciusi közgyűlésen szorgalmazta egy Baross-székház létesítését (a Hungária nagytermében ülészetek), melyhez egy alapot is létrehozott. Ekkorra 380 tagot számlált a szervezet. Megcélozták egy felsőkereskedelmi iskola alapítását is. Beszámoltak arról, hogy folynak az

³⁷³ Kh. Hírlap, XLIX/26. 1938. jún. 26. 1–2.

³⁷⁴ Kh. és Vidéke, I/9. 1939. ápr. 1. 1–2.

³⁷⁵ Kh. és Vidéke, I/13. 1939. ápr. 29. 4.

³⁷⁶ Kh. és Vidéke, II/15. 1940. ápr. 13. 1–2.

³⁷⁷ Kh. és Vidéke, I/26. 1939. júl. 29. 1–2.

³⁷⁸ Kh. és Vidéke, II/15. 1940. ápr. 13. 1–2.

³⁷⁹ Kh. és Vidéke, III/5. 1941. febr. 1. 2.

előkészületek a Baross Női Tábor megszervezéséhez, Csik Jolán vezetésével. Díszfővédnökké választották hg. Festetics Györgyöt és feleségét. A tisztikar 3 éves mandátuma lejárt, ezért tisztújítást is tartottak. Bódy Zoltán lett újra az elnök, ügyvezető elnök Németh Fernec, társelnök dr. Hauser János, dr. Lénárd János, dr. Szerecz Imre és dr. Buzás Béla, alelnök Bartoss József, Bukvich Béla, Castelli Árpád, dr. Gárdonyi Lajos, dr. Kamarás László, dr. Magyary Gerő, Nagy Imre, Nádas Kálmán, Svastits Géza, dr. Sebestyén László, dr. Szekeres György, dr. Szollár László, Thury Ákos és Zsovár József, főtitkár és pénztáros Landi Ferenc, titkár Trebiczky József, jogtanácsos dr. Bertin Ferenc, ellenőr Frankó Pál, Egyed Ferenc, Licsár József és Tóth József. 26 tagú választmányt is választottak, az ügyvezető elnök vezetésével megalakították az elnöki tanácsot.³⁸⁰

1942. évi közgyűlésükön Bódy Zoltánt örökös elnökké választották. Felvetődött egy keszthelyi Baross-üdülő létrehozása. Beszámoltak a taglétszám folyamatos emelkedéséről, ami ekkora már elérte a 489 főt. Betöltötték a megüresedett tisztségeket, a lábbeli szakosztály új elnöke Kajtár Kálmán, helyettese Cser Gyula lett. Megalakították a vendégforgalmi, a vigalmi és a fegyelmi bizottságot. A szervezet céljait szolgáló több indítványt is előterjesztettek, pl. hogy az egyéb kereskedői testületeket, társulatokat oszlassa fel a kormány.³⁸¹

A Baross Önsegélyező 1942-ben indította negyedik üzletét. Elnökükké Németh Ferencet, alelnökké Eszes Mihályt, vezetőségnek vitéz Bujdosó Istvánt, Buzás Ferencet, Horváth Jánost, Licsár Józsefet, Markovits Lajost, Ritoper Lászlót, Tóth Istvánt és Varga Lászlót, számvizsgálói bizottsági tagnak Frankó Pált, Egyed Ferencet, Koltay Ádámot és Simon Sándort választották.³⁸² A Festetics Bajtársi Egyesülettel közösen „füsttelen napot” rendeztek, a trafikokban gyűjtött pénzadományért dohányt és cigarettát vásároltak a keszthelyi honvédeknek. A Baross Szövetség keszthelyi választmányának 1942. novemberi ülésén többek között beszámoltak a Baross Bajtársi Szolgálatról, tárgyaltak a Baross ifjúsági szervezetének megalakításáról, és egy Baross-törzskönyv létrehozásáról, melyben a szervezet tagjait tartják nyilván. A tagság létszáma tovább emelkedett.³⁸³ Az 1943. év eleji választmányi ülésen kifejtették, hogy elvárják, hogy a Baross-tagok kilépjenek a BÁRUSZ-ból [Balatonvidéki Áruhitelező Szövetkezet], akik pedig előző vagy a folyó évben léptek be, kizárja tagjai közül. Megalakították a Baross Női Táborral együtt a **Baross honvédcsaládok segítő alapját**, Baross-tagok árváinak, félárváinak iskoláztatását segíteni. 1943-tól a Baross-szervezetbe csak azt vették fel, akit két Baross-tag ajánlott. A harctéren levő választmányi tagok előző évi tagdíját elengedték, s tárgyaltak egyéb tagdíjügyeket is.³⁸⁴

1943 júniusában a Zalavármegyei Baross Szervezetek Szövetsége Keszthelyen ülésezett (immár második alkalommal). Elítélték az országos szervezetben az elnökük, Ilovszky János elleni támadást. Annak a kívánságuknak adtak hangot, hogy alakítsák meg a Kereskedők Országos Egyesületét, melynek vezetősége Baross-tagokból álljon, és Baross-székházban működjenek, és hogy járasonként és vármegyéenként tömörítsék a Baross-szervezeteket, a központi intézőségeket pedig a vármegyei szövetségek küldöttei alkossák.³⁸⁵

A már említett **Baross Női Tábor keszthelyi szervezetét** 1941. október 26-án alakították meg. Ez a szervezet nem önálló egyesület, hanem a Baross Szövetség része. Feladatuknak szánták összejöveteleket, tanfolyamok rendezését, propagandát, a Baross férfitagjainak segítségét. A női tábor elnökének az előkészítő bizottság elnökét, Csik Jolánt választották, védnökké hg. Festetics Györgynét, tiszteletbeli elnöknek özv. gr. Forgách Bélánét, dr. Lénárd Jánosnét, Babarczy Józsefnét, Bódy Zoltánnét, dr. Hauser Jánosnét, Párkányi Szerafint és Eszes Mihálynét. Az elnök tanács tagjai dr. Cséry

³⁸⁰ Kh. és Vidéke, III/12. 1941. márc. 22. 2.

³⁸¹ Kh. és Vidéke, IV/17. 1942. ápr. 25. 1–2.

³⁸² Kh. és Vidéke, IV/19. 1942. máj. 9. 4.

³⁸³ Kh. és Vidéke, IV/47. 1942. nov. 21. 3.

³⁸⁴ Kh. és Vidéke, V/7. 1943. febr. 13. 5.

³⁸⁵ Kh. és Vidéke, V/26. 1943. jún. 26. 2.

Gézáné, özv. Sinszky Gézáné, Baksa Jenőné, özv. Barcza Kálmánné, Szerecz Mária, Németh Károlyné, Svastits Gézáné, Pflanczer Jolán, dr. Sebestyén Lászlóné és Kutasy Gusztávné lettek, a titkár özv. dr. Juhos Lajosné, helyettese Korcsmáros Jánosné, jegyző Horváth Jánosné és Rochlitz Kató, pénztáros Németh Ibolya és Benczik Margit. 40 tagú választmányt is létrehozta. Az alakuló ülést a Baross-szervezetek jelmondatával fejezték be: „*Istennel dolgozzunk a hazáért!*”³⁸⁶ A Női Tábor decemberben már jótékony célú karácsonyi vásárt és képzőművészeti kiállítást szervezett a Hungária nagytermében.³⁸⁷ 1942 márciusában magyaros ruha versenyt tartottak³⁸⁸, májusban finn kultúrelőadásra várták a tagságot.³⁸⁹

1939-ben a **keszthelyi premontrei gimnázium segélyegylete** haláleset miatt eladóvá lett házat vásárolt a Deák Ferenc utcában. Már rendelkeztek eggyel, a szomszédos házzal, amit Galdon Károly sármelléki plébános végrendelete értelmében lett az együleté. A házakhoz telek is tartozott, diákjóléti célokra kívánták felhasználni.³⁹⁰

A **Légmentelmi Liga keszthelyi csoportját** a 2. világháború hívta életre. 1940-ben 2 évre választotta meg elnökét és ügyvezető elnökét. Utóbbi Bukvich Béla nyugalmazott MÁV felügyelő volt. Télen 8 tanfolyamot szerveztek a belváros lakosainak, ahol 134 házcsoportparancsnokot és 263 helyettes oktattak légmentelomra, 1941 májusában még a külvárosnak 50 parancsnokát terveztek oktatásban részesíteni. 1941 áprilisában a helyi csoportban 5 alapítótag, 1 pártoló- és 1065 rendes tag tevékenykedett, utóbbiak létszáma 1 év alatt 416-tal nőtt. Az alapítótagok: hg. Festetics György és felesége, dr. Lénárd János hercegi főtitkár, özv. Reischl Imréné és a Keszthelyi Takarékpénztár. Az 1941. április 27-i közgyűlésen dr. Lénárd Jánost tiszteletbeli elnöknek választották meg. A titkári és pénztárosi tisztséggel ismételtén Varga János nyugalmazott pénzügyi főszemlést bízták meg, az ügyészivel dr. Piller Artúr pénztári ellenőrt, a pénztári ellenőrivel Trebiczky József nyugalmazott iskolaigazgatót. A fegyelmi bizottság tagjai Bartoss József és dr. Gárdonyi Lajos, póttagja dr. Szekeres Vince, a számvizsgáló bizottság tagja dr. Oroszlán István, Pethő István és László Dezső, póttagja Török Ferenc lett. Új elnöki tanács tagokat is választottak, mivel a korábbiaknak 2 éves megbízatásuk lejárt.³⁹¹ 1942. február 22-i, ötödik közgyűlésükön már arról számoltak be, hogy 1170 rendes tagjuk van. A tisztújítás folyamán Bukvich Béla nyerte el az elnöki tisztelet, Trebiczky József az alelnöki, titkár és pénztáros, ill. a csoportügyész maradt az előző évi, a számvizsgáló bizottság tagjai Draveczky Árpád, Egyed Ferenc és Szávai József, a póttag az előző évi lett, pénztári ellenőrnek Bognár Kálmánt bízták meg. Megválasztották még az elnöki tanács tagokat is.³⁹²

1939 májusában alakult meg dísztagborozással a Gazdasági Akadémián a **Turul Szövetség Festetics Bajtársi Egyesülete**. Dr. Tóth Tibor tanársegéd, az alakulás szervezője lett a keszthelyi vezér, az ifjúsági vezér pedig Simokov István. A szervezet céljával a magyar fajvédelmet választotta, politikamentesen.³⁹³ 1942 februárjában az előző vezért, Boda Sándort elköltözése miatt örökös tiszteletbeli vezérré választották, tiszteletbeli vezér lett dr. Fekete Zoltán akadémiai tanár, eddigi patrónus, vezérré pedig a korábbi alvezért, Dugár Sándort, alvezérré az előző nádort, Balaton Józsefet választották. A megalakuló **Turul zenekar** a választás után műsort adott.³⁹⁴ 1942. május 2-án a Baross-szervezettel

³⁸⁶ Kh. és Vidéke, III/44. 1941. okt. 31. 2.

³⁸⁷ Kh. és Vidéke, III/51. 1941. dec. 20. 1–2.

³⁸⁸ Kh. és Vidéke, IV/9. 1942. febr. 28. 3.; IV/10. 1942. márc. 7. 1–2.

³⁸⁹ Kh. és Vidéke, IV/22. 1942. máj. 30. 1–2.

³⁹⁰ Kh. és Vidéke, I/28. 1939. aug. 12. 5.

³⁹¹ Kh. és Vidéke, III/18. 1941. máj. 3. 3.

³⁹² Kh. és Vidéke, IV/9. 1942. febr. 28. 2.

³⁹³ Kh. és Vidéke, I/6. 1939. máj. 20. 4.

³⁹⁴ Kh. és Vidéke, IV/9. 1942. febr. 28. 2.

együttműködve „füsttelen napot” szerveztek. A trafikokban adományokat jegyeztek, melyen cigarettát és dohányt vásároltak a keszthelyi honvédek részére.³⁹⁵

1939. májusi közgyűlésén ünnepelte az **Keszthelyi Izraelita Nőegylet** 90 éves jubileumát. A megnyitót Berényi Béláné mondta, az egylet titkára ekkor Ligeti Jenő volt.³⁹⁶

1940-ben működött a **Napsugár Leánykör**, az év januárjában teaestet rendeztek Katolikus Legényegylet székházában.³⁹⁷

1941. május 3-án a **Keszthelyi Tanítói Járaskör** ülésezett Keszthelyen, a községi leányiskola nagytermében. A kör elnöke Bódy József volt. Az előző évben meghirdetett 2 pályázat nyerteseit is kihirdették, akik Bárdos Gyula és dr. Horváth József helyi tanítók voltak.³⁹⁸

A **Keszthelyi Gyorsíró és Gépíró Iskola Gyorsíró Köre** 1941 júliusában tartott évközi díszközgyűlést. Az ifjúsági elnök személye Jaross Irma volt, aki beszámolhatott arról a sikerről, hogy az iskola növendéke, Tihanyi Klára nyerte el a Magyarország női gépíróbajnoka címet, a 2. és 3. helyet is a helyi diákok – Grunner Marianna és Bagoly Zsuzsanna – szerezték meg, ezzel az iskola megkapta a „harmadik legjobb vidéki szakiskola” címet.³⁹⁹

1942. május 18-án dr. Kónyi Mária, Zala megye szociális előadója értekezleten vett részt a keszthelyi városházán, acélból, hogy irányításával megalakítsák Keszthelyen is a **Nép- és Családvédelmi Munkaközösség helyi szervét**. Az értekezleten részt vettek a szociális célú egyesületek megbízottai is, különösen a nőegyesületek lettek megszólítva. A megalakítás szándéka hazafias célt szolgált, célul tűzték ki a fronton szolgáló katonák családjainak támogatását. A részletes tennivalók megbeszélését egy hét múlva tűzték ki.⁴⁰⁰ A munkaelőkészítő értekezleten dr. Szerecz Imre elnökölt. Legfontosabbnak a szegény és gondozásra szoruló családok kataszterének összeállítását gondolták elkészíteni, melyhez a hölgyek helyszíni környezettanulmányokat terveztek végezni. Úgy gondolták, az elkövetkező napokban már neki is látnak, s június végére be is fejezik, s ezt követ majd a konkrét népgondozási szociális munka.⁴⁰¹

1943 februárjában a Keszthelyen és környékén élő művészek megalapították a **Mészöly Géza Társaságot**. A társaság névadóját a magyar művészek közül elsőként ihlette meg a Balaton. A társaság elnöke Félegyházy Gyula festőművész, nyugalmazott gimnáziumi tanár lett.⁴⁰² Még az évben kiállítással léptek a nyilvánosság elé, melyet a Balatoni Múzeumban rendeztek.⁴⁰³ A Mészöly Géza Társaság 3 díjat is létrehozott, egy „Nagy érmet” és két „Kitüntető elismerést.” Mint Csik Jolán cikkéből megtudjuk, a kiállításon ezek is kiosztásra kerültek, de Hoffmann Ferenc budapesti gyáros is ajánlott fel pénzdíjat, amelyet három kiállító művész között osztottak fel. Az első díjat Mikus Gyula *Halottas menet* c. festménye nyerte el.⁴⁰⁴

³⁹⁵ Kh. és Vidéke, IV/19. 1942. máj. 9. 4.

³⁹⁶ Kh. és Vidéke, I/7. 1939. máj. 27. 5.

³⁹⁷ Kh. és Vidéke, II/2. 1940. jan. 13. 3.

³⁹⁸ Kh. és Vidéke, III/19. 1941. máj. 10. 2.

³⁹⁹ Kh. és Vidéke, III/30. 1941. júl. 26. 3.

⁴⁰⁰ Kh. és Vidéke, IV/21. 1942. máj. 23. 2.

⁴⁰¹ Kh. és Vidéke, IV/22. 1942. máj. 30. 3.

⁴⁰² Kh. és Vidéke, V/9. 1943. febr. 27. 5.

⁴⁰³ Kh. és Vidéke, V/13. 1943. márc. 27. 4.

⁴⁰⁴ Kh. és Vidéke, V/15. 1943. ápr. 10. 2–3.

A KÖZELMÚLT

(A 2. világháborútól a rendszerváltásig)

1945-ben a Keszthelyi Újság szorgalmazta, hogy a keszthelyi Nemzeti Bizottsága a rendőrség vezetőjével egyetértve más települések példájára szervezzék meg a **Polgárőrséget** a közbiztonság védelmére.⁴⁰⁵ A következő lapszámban azt adták hírül, hogy felállítják az őrséget, de csak a választás idejére, utána a miniszteri rendelet szerint fel kell oszlatni.⁴⁰⁶

1945-ben a **Keszthelyi Kereskedők Társulata** a KOKSZ [Magyar Kereskedők Országos Központi Szövetsége] fiókjaként működött. Megalakítottak több szakosztályt, a textil szakosztály elnöke Zsidi Jenő, a fűszer és élelmiszer szakosztályé Helbeck József, a villany és rádiókereskedőké Kinics József, a vaskereskedő szakosztályé ifj. Opitz Lajos lett, de további szakosztályok is megalakítás alatt álltak. Mivel a társulatba nem volt tag minden kereskedő, kérték, lépjenek be, mint a kereskedők egyetlen érdekképviselői szervezetébe.⁴⁰⁷ Törekedtek arra, hogy a soproni Iparkamarába keszthelyiek is beválasztásra kerüljenek. A társulat irodája a Georgikon u. 1. sz. alatt működött. Támogatták a Nemzeti Segélyt, ezzel hozzájárultak a szegények ingyenes étkeztetéséhez.⁴⁰⁸ 1948. márciusában a társulat csatlakozott a **KISOSZ**-hoz, megtartva önállóságukat, a vezetőség mandátumának lejártá miatt új vezetőséget is választottak.⁴⁰⁹ Az elnök Bokor Endre, az alelnök Beznicza Ferenc és Zsidi Jenő, az ügyész dr. Kovács Endre, a titkár Holczer Ferenc, a jegyző Udvardi Ferenc, a pénztáros Mikola Miklós, ellenőr Fogel Tivadar, gondnok Zeitler Imre, számvizsgálói bizottsági tag Gál István, Réti Jenő, Karsai László lett. 12 tagú választmányt és 15 tagú szaktanácsbizottságot is választottak.⁴¹⁰

1945-ben megalakult a KIOSZ⁴¹¹, s 1948. szeptember 26-án a Keszthelyi Járási Ipartestület helyett pedig létrejött a helyi **KIOSZ**.⁴¹² A **keszthelyi csoport** elnöke Sulyánszky László nyomdász, titkára Szabó Nándor fodrász, vezetőségi tag Beck Gábor cipész, Farkas Zoltán fodrász, Harangozó Józsefné női szabó, Rudi Sándor vendéglős és Szimeiszter János cipész lett. A keszthelyi csoport segítette Sümeg, Tapolca és Zalaapáti helyi szervezeteinek megalakulását is.⁴¹³ 1949-ben a KIOSZ-szal párhuzamosan még funkcionált az Ipartestület is, de egyre többen léptek be az új érdekképviselői szervezetbe, a KIOSZ-ba.⁴¹⁴ Ettől az évtől a kormányrendelet feloldotta a kötelező tagságot, ezzel párhuzamosan megkezdtek az ipartestületek felszámolását. A városokban a nagyobb létszámú szakmák a testületen belül szakosztályokba tömörültek.⁴¹⁵

„A háború után romokban hevert az ország. Az iparosok az ország újjáépítésében jelentős szerepet vállaltak. Az 50-es években az ország vezetése, mégis ipari szövetkezetek erőszakos létrehozásában látta a jövőt. Az iparosok többsége szövetkezetekbe tömörülve vészelte át e nehéz éveket. A 70-es évek jelentős változásokat hoztak. Az iparosok végre dolgozhattak az ország és a maguk javára” – olvashatjuk a civilforum honlapján.

⁴⁰⁵ Kh. Újság, I/21. 1945. okt. 28. 1.

⁴⁰⁶ Kh. Újság, I/22. 1945. nov. 4. 3.

⁴⁰⁷ Kh. Újság, I/15. 1945. szept. 16. 4.

⁴⁰⁸ Kh. Újság, I/18. 1945. okt. 7. 2.

⁴⁰⁹ Kh. Újság, IV/11. 1948. márc. 14. 3.

⁴¹⁰ Kh. Újság, IV/12. 1948. márc. 21. 2.

⁴¹¹ Cséby, 61.

⁴¹² Cséby, 70.

⁴¹³ A kisipar almanachja, 11.

⁴¹⁴ Kh. Újság, V/7. 1949. febr. 13. 3.

⁴¹⁵ A kisipar almanachja, 14.

1987. október 31-én a kisiparosok létszáma 1016 fő foglalkozású kisiparos volt, ebből 497 keszthelyi, 519 fő pedig a város vonzáskörzetében élő.⁴¹⁶

A keszthelyi KIOSZ csoport megalakulása után egy év múlva megtartott gyűlésén mutatkozott be az újjászervezett dalkör, a **KIOSZ Dalkör**, melynek karnagya Herboly László lett.⁴¹⁷ Később Stáding Ferenc vett át, ezután hamarosan megszűnt. Az '56-os forradalomkor ismét szereplést vállaltak az egykori tagok. 1958-ban Babics József énektanárt kérték fel karnagyul, s az év február 2-án a korábbi városháza (ma: Goldmark Károly Művelődési Központ) nagytermében debütáltak. Ez a dalkör már nemcsak a KIOSZ-é, hanem a helyi szövetkezeteké is volt. Körülbelül egy év múlva az akkori tanácselnök, Banczik István ráhatására pedig városi énekkarrá alakult, újabb egy év múlva pedig már meg is szűnt.⁴¹⁸

1947 februárjában a **Keszthelyi Iparosok Helikon Dalköre** is működött még, táncos, dalos, jelmezes zónaestet rendezett a Hungáriában.⁴¹⁹ Májusban a Balatoni Múzeum aulájában a Dalkör 11 énekkar közreműködésével hangversenyt szervezett.⁴²⁰ 1947 szilveszterén a dalköre a Hungáriában hangversenyezett, ahol Bartók és Kodály népdalgyűjtéseiből és virágénekekből adtak elő. Vendégül látták a vasutasok vegyeskarát is. Éjfél után elhangzott a Himnusz és a Kossuth-nóta, majd műsorokat tekintettek meg.⁴²¹ 1948-ban a Helikon Dalkör a Hungáriában jelmezes zónaestet tartott.⁴²² 1948-ban a belügyminiszter rendeletileg feloszlatta a Keszthelyi Iparosok Helikon Dalkörét is. Felmerült a lakosságban, hogy helyette egy városi dalkör jöjjön létre.⁴²³

Az egykori Ipartestület iratait, tárgyait később az akkori irodavezető, dr. Katona Kálmán átvitte a Balatoni Múzeumba, az elnyert díjakat emlékül felosztották a dalostestvérek egymás között. Dr. Petánovics Katalin néprajzkutató közlése, hogy a hajdani Dalkör értékesebb tárgyi emlékeit 1969-ben előbb egy október 11-én nyílt kiállításra kapta meg a Balatoni Múzeum, ezután e tárgyak náluk is maradtak megőrzésre. A kiállításmegnyitón fellépett a valamikori dalkör, Stáding Ferenc vezényletével.⁴²⁴ Az Ipartestület 1910-ben, 25 éves jubileumukkor felszentelt zászlaja 2013-ban került vissza (restaurálás után) a Ipartestület legújabb székházába (Bercsényi u.).⁴²⁵

1947-ben még tovább működött az **Iparoskör** is, az elnök Kovács István, jegyző Molnár József, majd az éves beszámoló után a tisztikar lemondott. Az új tisztségviselők a következők lettek: díszelnök Török Ferenc, elnök Kovács István, alelnök Csöngé István, Kóhalmi Boldizsár, jegyzők Molnár Lajos, Hudop József, pénztáros László Ferenc, ellenőrök Gadácsi Lajos, Hudop János, háznagyok Antal István, Kálmán Antal, Pompor József, vigalmi elnök Könyves József, vigalmi alelnökök Gudics Ferenc, Saller Imre, körgazda Pátkai Gergely, napibiztosok id. Szabó Ferenc, Balogh Miklós, könyvtáros Dömötör József.⁴²⁶ 1948-ban a Keszthelyi Iparoskör tagjainak feleségei húshagyókedden vidám estet rendeztek, melynek tiszta jövedelmét felajánlották a tiszai árvízkárosultak megsegítésére.⁴²⁷

⁴¹⁶ A kisipar almanachja, 116.

⁴¹⁷ Cséby, 70.

⁴¹⁸ Cséby, 75.

⁴¹⁹ Kh. Újság, III/7. 1947. febr. 16. 3.

⁴²⁰ Kh. Újság, III/21. 1947. máj. 25. 4.

⁴²¹ Kh. Újság, IV/3. 1948. jan. 18. 3.

⁴²² Kh. Újság, IV/6. 1948. febr. 8. 3.

⁴²³ Kh. Újság, IV/11. 1948. márc. 14. 3.

⁴²⁴ Cséby, 75—76.

⁴²⁵ <https://keszthely.szuperinfo.hu/ipartestuleti-zaszlounnep>

⁴²⁶ Kh. és Vidéke, III/5. 1947. febr. 2. 4.

⁴²⁷ Kh. Újság, IV/6. 1948. febr. 8. 3.

Végül 1949-ben feloszlott az Iparoskör is, s március 13-án megalakították a **Kisiparosok Művelődési Körét**, az Iparoskör utódját, új vezetőséggel és új szellemben.⁴²⁸

1961-ben a helyi KIOSZ-alapszervezetnek meg kellett válni székházától, s megvette a Georgikon u. 19. sz. alatti házat. Az épületet felújították, s itt az 1970-es évek derekáig **Iparosklubot** is működtettek.⁴²⁹

1946. november 16-ával a **Keszthelyi Yacht Club** vagyonát Zala vármegye alispánja zárolta. 1947. április 24-én pedig átadta a **Barátság SE**-nek. A Barátság SE vízi szakosztályát dr. Kell Andor és id. Somogyi Miklós vezette.⁴³⁰

Jégkorongmérkőzés, majd vitorlásverseny is zajlott.⁴³¹ A Barátság egyesült a város másik nagy sportegyesületével, a **Balaton MÁV**-val, a vitorlázók előbb a **Keszthely Bástya**, majd a **Keszthely Petőfi** versenyzői lettek.⁴³² Reichstetter József svájci tervrajz alapján előbb saját részére, majd dr. Kell Andornak is épített egy Snipe-Szalonka hajót, s megnyerte a magyar bajnokságban a Szalonka osztályt. 1951-ben első osztályú minősítést kapott. Külföldi versenyen is indulhatott, első keszthelyi versenyzőként. 1958-ig látta el a klubkapitányi tisztet. Kezei közül több tehetséges helyi fiatal indult el a pályán.⁴³³ A Keszthelyi-öböl ezután erősen hinarasodott, iszaposodott, ez visszavetette a versenyzést. 1960-ban a szakosztályvezetők Jeney Tibor és Kiss Gábor lettek. Kalmár Gábor klubkapitány újabb tehetséges fiatalokat gyűjtött a klubba.⁴³⁴ 1959-ben újjáépítették a csónakházat, de az 1960-as évek végén átköltöztették őket, az épülő Helikon szálló miatt, északabbra.⁴³⁵ 1968-ban átvette a klubot a Keszthelyi Városi és Járási Tanács, s ettől fogva **Petőfi Vitorlázó Egylet** néven szerepeltek.⁴³⁶ 1973-ben az új elnök Szalai László, a szakvezető Forintos Gábor lett. Ekkor a tagság 64 főből állt, 15-en rendszeresen versenyeztek is. 1972-ben Kalmár Gábor új sportágat, a széllovast vezetett be, egy év múlva Hardy László már saját szörföt készített. 1976-ban pedig a Petőfi megrendezte az első hazai széllovass versenyt, 11 résztvevővel. 1977-ben újabb sportágakkal bővültek, létrehozták a női és férfi röplabda, valamint a vívó szakosztályt.⁴³⁷ 1979-ben – az egyesület fennállásának 100. évében – az elnök továbbra is Szalai László, a szakosztály elnöke Kalmár Gábor, tagjai Bácsics József, Grünfelder Gábor, Hardy István, az edző Eszes Béla voltak. A tagság immár 200 főt számlált.⁴³⁸

1986 újabb mérőföldkőnek számít a klub életében. Február 2-i közgyűlésükön egyesültek a Keszthelyi Petőfi SC és a **Keszthely Helikon SC** vitorlázó szakosztályai, és újra felvették a Keszthelyi Yacht Club nevet.⁴³⁹ A KYC sorra rendezte a versenyeket, sportolói pedig 16 olimpiai pontot gyűjtöttek. A klub új elnökének Tóth István tanácselnököt választották, edzőként Fi János állt a versenyzők mellett.⁴⁴⁰

Vadásztársaság is tevékenykedett településünkön, 1947. novemberi közgyűlésén a **Gúnár vadásztársaság** elnöke, Prill Gyula vázolta a csaknem 6 ezer holdas vadászterület nehéz helyzetét. A meggyérült vadállomány védelmére elhatározták, hogy hasznos vadra nem, csak apróvadállományra

⁴²⁸ Kh. Újság, LIV/60. 1949. márc. 12. 4.

⁴²⁹ Cséby, 75.

⁴³⁰ Góth, 18.

⁴³¹ Góth, 19.

⁴³² Góth, 19.

⁴³³ Góth, 19.

⁴³⁴ Góth, 20.

⁴³⁵ Góth, 21–22.

⁴³⁶ Góth, 22.

⁴³⁷ Góth, 22.

⁴³⁸ Góth, 23.

⁴³⁹ Góth, 24.

⁴⁴⁰ Góth, 25.

kártékony ragadozókra vadásznak a következő vadászévadban. Elhatározták fácántenyészet létrehozását is.⁴⁴¹

1949 elején **Asszonykör** alakult a keszthelyi MNDSz-ben, 40 fő részvételével. Heti két alkalommal előadásokat hallgattak.⁴⁴²

1949-ben februárjában megnyílt a **Keszthelyi Olvasókör**, a korábbi Hungária étterem helyén, az MDP székház termében. Az olvasókörnek bárki tagja lehetett. Napilapok, folyóiratok, könyvek, sakk, dominó stb. várta a belépni szándékozókat. A könyveket kölcsönözték is.⁴⁴³

1969 októberében alakult meg a **Bethlen Gábor Nyugdíjas Klub**. Tagságát nyugdíjas katonák, tisztek és családtagjaik adták.⁴⁴⁴

1972-ben szerveződött a **Napsugár Nyugdíjasklub**, elnöke Salamon Józsefné, a klub azóta is működik.

Az **Egry József Képzőművész Kör** még az 1970-es években alakult, kb. 10 év múlva a Goldmark Károly Művelődési Központba költöztek.⁴⁴⁵

Az 1970-es években egyre több magánszemély épített vitorlást. E vitorlázók összefogtak, és 1978 szeptemberében 38 fővel megalakult a **Túravitorlás Sportklub Zala megyei Szakosztálya**. Hárman elvégezték a túravezetői tanfolyamot, majd megkezdődött az utánpótlás felkészítése a sportcélú vitorlás kishajó vezetői vizsgára, akik közül többen beléptek a klubba, s közülük a többség a későbbiekben eredményes versenyző lett. 1980 tavaszán készült el a tagság munkája és anyagi segítségével a vízitelep, bekerítették, faépületet emeltek, bójakikötőt és sólyát létesítettek. Két év múlva a villany- és vízellátás, a csatornahálózat és a vizesblokk is megvalósult. A klub rendezőként Keszthelyre hozta a legnagyobb balatoni túraversenyt, a Földvár–Keszthely versenyt.

1985-ben a **Keszthelyi Túravitorlás Club** kivált az egyesületből, s aktív sporttevékenységbe kezdett. Még 1982-től 1991-ig, összesen kilencszer a klub adott helyet a nemzetközi balatoni kajak-kenu és vitorlás kishajó túrának, s részt vett a 150 fős verseny rendezésében is. 2020-ig 28. alkalommal rendezik meg az István a Király elnevezésű vitorlásversenyt, elsősorban a Keszthely–Fonyód térség nagyhajós vitorlázói részére. 1989 és 1992 között a Keszthelyi Túravitorlás Club az egykori Ládagyár üzemi csatornájából kialakította saját kikötőjét, melyet folyamatosan bővítettek. 1993 és 1995 között befejezték a vízitelep kiépítését. Büfé, melegvizes zuhanyzók, toalett és vizesblokk, térvilágítás, nyári konyha, szabadtéri tűzhely, árbock és vitorlatároló, táborozásra alkalmas zöldterület került kialakításra. 2018-ban fiatalították a klub vezetésén.⁴⁴⁶ A klub jelenlegi elnöke Gárdos Péter.⁴⁴⁷

⁴⁴¹ Kh. Újság, III/47. 1947. nov. 23. 2.

⁴⁴² Kh. Újság, V/7. 1949. febr. 13. 3.

⁴⁴³ Kh. Újság, V/7. 1949. febr. 13. 3.

⁴⁴⁴ Bajzik Lajosné és Szirmai János közlése

⁴⁴⁵ Szeles, Hévíz, Kh. és Vidéke, VIII/19. 1997. szept. 18. 5.

⁴⁴⁶ Dombi László Gyula közlése; <http://ktc.gportal.hu/gindex.php?pg=12752190>

⁴⁴⁷ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/sportegyesuletek/keszthelyi-turavitorlas-club>

A JELEN

(A rendszerváltástól napjainkig)

A Keszthelyi Haladás-Honvéd SE az 1994-es évben a 69 hazai vitorlás szakosztály közül a 14. helyen végzett, annak ellenére, hogy 32 hajóosztályt lehetne kiállítani, és ők csak 8-at tudtak. Edzőjük Regős Attila volt.⁴⁴⁸ 1995 nyarán az egyesületben a labdarúgó sportolók külön kívántak válni, s a vitorlázók visszavették korábbi nevüket, a **József Attila Vitorlás Sportegyesület** nevet. Az egyesület elnöke Szlebarszky József lett. Továbbra is céljaik között szerepelt a versenysport támogatása, külföldi versenyekre kijutó vitorlázóiknak nagyobb népszerűséget kívántak szerezni, a korábbi versenyzőket, vagy vitorlással rendelkezőket túravitorlázóként szándékoztak összetartani, közösségi életet és versenyzési lehetőséget biztosítva számukra.⁴⁴⁹ Elnöke Vancsura Miklós.⁴⁵⁰

A keszthelyi vitorlázók a 2. világháború után különböző sportegyesületeknél versenyeztek, 1986-tól újra Keszthelyi Yacht Club néven működnek.

1999-ben olvashatjuk a **Keszthelyi Yacht Club**ról *Hévíz, Keszthely és Vidéke* c. lapban: „A II. világháborút követő években a vitorlázás, mint sport nem fért össze a munkásosztályról kialakított képpel. A század második felére azonban sikerült elfogadottá tenni a vitorlázást, s ettől az időszaktól kezdve a keszthelyi klub fokozatosan felzárkózott a sport élvonalába, számos országos és nemzetközi eredményt értek el, felsorolni is sok lenne a magyar bajnokok nevét. Az eredmények igazolják az évtizedek óta magas szinten folytatott edzői, nevelői munka sikerét. Külön érdem, hogy az eredményeket a klub saját nevelésű versenyzőkkel érte el.”⁴⁵¹

1990-ben a Yacht Club új elnöke dr. Marton István lett. 1991-ben Forintos Gábor megszervezte az első Alpok–Adria Kupát.⁴⁵² A KYC versenyzői ekkortól számtalan külföldi versenyen indultak már. KYC Kupa néven új hazai versenyt is hirdettek.⁴⁵³ 1994-ben lemondott dr. Marton, őt dr. **Husvéth** Ferenc követte az elnöki székben. Az elnökhelyettes Klie Zoltán, elnökségi tagok Czédula Tibor, Kovács István, Rick Csaba, dr. Mórocz József, Takács Péter, Tuksa László és a támogatóként fellépő hévízi önkormányzat képviselőjében Naszádos Antal voltak.⁴⁵⁴ Dr. Husvéthot 1998-ban dr. Marton váltotta 2 évre, majd 2001-ig Kovács György látta el az elnöki tiszteket, pár hónapig Takács Péter volt az ügyvezető, majd 2001-től Tompos Kálmán az elnök. Az elnökségi tagok 2014-ig Szalai László, Takács Péter, dr. Szabó Gyula, dr. Mórocz József, utóbbi halála után Csendes István, pénztáros, adminisztrátor, gazdasági felelős Józsa Sándor, a versenyeket Regényi Zsolt rendezte, a gyermekeknek Apjok Zsuzsa és Buzás Attila szervezi a táborokat. Edző 2010-ig Takács Péter volt, azt követően Szalai Csaba.⁴⁵⁵ Természetesen a versenyzők sikersorozata folytatódott.

A 120. jubileumán a Yacht Club kiállítást szervezett a Balatoni Múzeumba.⁴⁵⁶ A Yacht Club 2019-ben ünnepelte megalapításának 140. évfordulóját. Ez alkalomból a gyerekeknek ingyenes vitorlástábort tartottak, és megrendezték a KYC 140 Kupa kis- és nagyhajós vitorlásversenyt. Telephelyük a Helikon szálló 1970-es évekbeli megépítésekor került át a város keleti felére, amit napjainkban a túravitorlázókkal és az evezősökkel közösen használnak. Az egyesület létszáma a 140. éves jubileumkor

⁴⁴⁸ Góth, Hévíz, Kh. és Vidéke, II/5. 1995. febr. 17. 6.

⁴⁴⁹ Góth, Hévíz, Kh. és Vidéke, V/31. 1995. nov. 30. 7.

⁴⁵⁰ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/sportegyesuletek/jozsef-attila-vitorlas-se>

⁴⁵¹ Cservenka, Hévíz, Kh. és Vidéke, X/13. 1999. júl. 1. 6.

⁴⁵² Góth, 27.

⁴⁵³ Góth, 29.

⁴⁵⁴ Góth, 30.

⁴⁵⁵ Góth, 32.

⁴⁵⁶ Cservenka, Hévíz, Kh. és Vidéke, X/13. 1999. júl. 1. 6.

80 főt számlált. Foglalkoznak vitorlás ifjúsági- és felnőttoktatással, nyaranta továbbra is gyerektáborokat szerveznek.⁴⁵⁷

A rendszerváltás után a KIOSZ-nak, a kisiparosok érdekvédelmi szervezetének jogutódja az **IPOSZ** lett. A keszthelyi **Ipartestület** 1990-ben 99 taggal alakult meg, elnöke Rózsahegyi György volt.⁴⁵⁸ Az 1938-ban épült, államosított székház helyett – kárpótlásként kapva – abban az évben a Bercsényi utcában új székházat avattak fel, mely 1994-ben véglegesen az Ipartestület tulajdonába került. 2015-re a taglétszám csaknem 200 főt számlált. Az iparosok érdekvédelmén túl az Ipartestület irodai szolgáltatásokat, jogászok általi ingyenes jogi tanácsadást, valamint vállalkozási ügyekben segítséget nyújt, rendezvényeket szerveznek, terem- és üzletbérletet is lehetővé tesznek. **2012-ben a következő vezetőséget választották meg:** elnök Nádler József, alelnök Kámán László és Pálfi Károly, ügyvezető Csomós Ferenc. Elnökségi tagok lettek Farkas Attila, Gajár Józsefné, Huszti András, Kovács Ferencné, Papp Sándor és Tóth Tibor. A Felügyelő Bizottság tagjai: Magyar Gyula elnök, valamint Andor Ferenc és Sági Miklós, az Etikai Bizottságé: Szántnerné Merenics Valéria elnök, Nagy Aladárné és Kálóczi Sándor.

2000-ben az Ipartestület elnöksége 16 magánszeméllyel megalapította a **Keszthely és Környéke Jótevő Iparosainak Alapítványát**. Az Alapítvány Kuratóriumának tagjai: Csomós Ferenc elnök, valamint Szántnerné Merenics Valéria, Huszti András, Kovács Ferencné és Lukács Péter. Az Alapítvány őrzi és ápolja az iparos hagyományokat, támogatja a hagyományőrző rendezvényeket: Mikulás-est, Iparosok Karácsonya, Tombola-bál, Sirhakli-bál, Nőnap és Szép korúak találkozója, Majális a szabadban. Támogatja a nehéz sorsú, jó tanuló szakmunkástanulókat is. Rászoruló iparosok és özvegyeik részére szociális segítséget nyújt. A Szent Miklós temetőben gondozza iparosok elhagyott sírjait, bevonva az Asbóth Sándor iskola diákjait.⁴⁵⁹

1985 decemberében alakult meg a hévízi KPVD SZ Üdültetés Vörös Meteor Természetbarát Szakosztálya a Kereskedelmi, Pénzügyi, Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének égisze alatt. A szakosztály „*célja: a gyalogos turizmus szervezésével az egészség megőrzése, életmód- és szemléletváltoztatás, a természet szépségének, hazánk tájegységeinek, a szomszédos országok, különös tekintettel a történelmi Magyarország természeti, épített és kulturális értékeinek megismertetése minél szélesebb körben, kapcsolattartás a hazai természetjáró szervezetekkel, tevékenységük segítése ... és kapcsolatteremtés határon túli, elsősorban magyarokból létrejött csoportokkal.*” A szakosztályba a hévízi SZOT Észak-dunántúli Üdülési Igazgatóság dolgozóin kívül beléphetett a környéken élő természetjárást, kirándulást kedvelő lakosság – köztük keszthelyiek – is.

„Az 1952 óta évente megtartott országos találkozó stafétáját friss szakosztályként már 1986-ban megkaptuk, melyet közel 1100 fő részvételével Zalaegerszegen sikeresen lebonyolítottunk. 1990-ben egy hévízi szakosztályvezetői értekezleten a küldöttek egyhangúlag kinyilvánították, hogy a „Meteor család” az új egyesülési törvénynek megfelelően szövetségi keretek között folytatja az alapító ősök hagyományait. Ennek szellemében alakult át a hévízi csoport, és lett a METEOR Természetbarát Szervezetek Országos Szövetségének tagja. A 90-es években újabb sikeres országos találkozókat szerveztünk: 1992-ben mintegy 430 fő részvételével a Zánkai Gyermek és Ifjúsági Centrumban, 1994-ben pedig 380 fővel Balatonmáriafürdőn, illetve Hévízen. Keszthelyen először 2006-ban több mint 370

⁴⁵⁷ Horányi, Balatoni Futár, XXVI/7. 2019. július. 20.

⁴⁵⁸ Cservenka, Hévíz, Kh. és Vidéke, IX/23. 1998. dec. 3. 3.

⁴⁵⁹ <http://www.civilforum.hu/szervezetlista/113>

főt, 2017-ben pedig közel 300 főt láttunk vendégül. Célkitűzéseinknek megfelelően szűkebb pátriánk mellett bejártuk Őrvidék, Felvidék, Kárpátalja, Erdély, Vajdaság és Muravidék jelentősebb részeit is.

Taglétszámunk a megalakulást követő 6-8 évben 100 fő körül mozgott, de a rendszerváltás után egyre jobban leépülő, majd megszűnő szakszervezeti háttér miatt az ezredfordulóra lefeleződött, korfánk erőteljesen a nyugdíjas korosztály felé tolódott. 2011-re már a törvényi minimum alá csökkent, így kénytelenek voltunk a Zala Megyei Főügyészségtől kérni a megszüntetést.

Az egyesületet elnöke végig id. Kalapos István volt, aki a túrákat is szervezte, vezette, és akinek több évtizedes közösség- és értékteremtő munkáját az országos szövetség Hattayer Béla-díjjal ismerte el.” – nyilatkozta ifj. Kalapos István, aki kisgyermekkorától részt vesz ennek a civil mozgalomnak.

A **Hévíz-Keszthelyi Meteor Természetbarát Kör** létrehozását ő kezdeményezte 2019 februárjában – édesapja háttértámogatásával. Így az addig is kiránduló társaság újra valamennyire intézményesített formában működhetett tovább, „és hivatalosan is kérhette felvételét az országos ernyőszervezetbe. A természetbarát kör évi 2-3 alkalmán 20-40 fő vesz részt, elnöke ifj. Kalapos István, titkára dr. Tóth Regina.”⁴⁶⁰

A **Bethlen Gábor Nyugdíjas Klub** – mint ahogy az előző fejezetben már szó volt róla – 1969 októberében alakult meg. Székhelyük a Helyőrségi Művelődési Otthon (HEMO), mely a Kossuth Lajos u. 69. sz. alatt található. Tagságuk jelenleg 104 főt számlál. Az eredetileg nyugdíjas katonák, tisztek és családtagjaikból álló klubtagság 60 %-át civil személyek adják. A klub fő célja az érdekképviselés, szociális, szabadidős és kulturális tevékenység, valamint a katonai hagyományok ápolása. A klub elnöki tisztét Szirmai János nyugállományú honvéd alezredes látja el, a titkár Bajzik Lajosné, az elnökség tagjai Fogarasi István nyugáll. honvéd zászlós, Horváth Béláné pénztáros, Horváth Ernő nyugáll. honvéd alezredes, Sallai István nyugáll. honvéd őrnagy, valamint Vargáné Pompor Mária nyugdíjas pedagógus.

A klubelnök és a titkár így nyilatkozott: „A minden évben megtartott közgyűlés alkalmával a klubelnök beszámol az előző évben végzett munkájáról, a klub költségvetéséről és ismerteti a tárgy év program- és pénzügyi tervezetét. A klub rendezvényterve havi lebontásban és meghatározott programok szerint kerül ismertetésre, melyben a katonai megemlékező évfordulók mellett nagy hangsúllyal kap helyet a kulturális szórakoztatást célzó rendezvények sokasága: farsang, nőnap, férfinap, Idősek világnapja, szeretet-ünnep, kirándulások, piknik, előadássorozatok és múzeumi barangolók, de fontos a klub rendbetételét célzó takarítás is. A felsorolt tevékenységek társadalmi szükségletet elégítenek ki azzal, hogy a rendszeres, tartalmas és szórakoztató, ugyanakkor bensőséges programokkal kohéziós erőt képvisel, összetartja tagjainak közösségét. Mindig nagy létszámmal tudja rendezvényeit megtartani, amely az elmagányosodás ellen hivatott szolgálni! Pozitív eredmény a megelégedett személyek öröme a „ráfigyelés” visszajelzésében. A legutóbbi nagyszabású, a klub fennállásának 50. évfordulója alkalmából rendezett (2019. május) ünnep célja volt: visszaemlékezni a múltra, a jelen munkájának értékelése, és tervezni a jövőt!”⁴⁶¹ A 50. évforduló alkalmából emléktáblát avattak a HEMO falán. 1992-től a Magyar Honvédelem Napján a klub szervezi az ünnepséget.⁴⁶²

Keszthely Város Barátainak Köre az 1980-as években alakult meg a Balatoni Múzeumnak köszönhetően. Egy ideig Arányi József (1922–2003) töltötte be az elnöki tisztséget.⁴⁶³ Dr. Horváth József is alapítótag volt, alelnök, az irodalmi-történelmi szekció vezetője. „A város érdekében a kör jelentős sikereket ért el: megvették a Hullám Szállót, a Fő téri ún. »vörös iskolát« (nehogy lebontsák és

⁴⁶⁰ Ifj. Kalapos István közlése

⁴⁶¹ Bajzik Lajosné és Szirmai János közlése

⁴⁶² Regman, <https://tvkeszthely.hu/hirek/6074-honvedelem-es-jubileum?vakbarat=1>

⁴⁶³ Keszthelyi Életrajzi Lexikon

helyére új pártzékházat és munkásör laktanyát építsenek” – olvasható az alelnök életrajzában a gimnázium honlapján.⁴⁶⁴

1995 januárjában a kör civil fórumot rendezett a társadalmi szervezetek képviselőinek.⁴⁶⁵ 1995. novemberi ülésén Békevári Tibor titkár számolt be az előző évi munkáról és a következő év terveiről. Fontosnak tartotta továbbra is a közügyeket, valamint a településfejlesztést. Tevékenységüket az Önkormányzattal és a város többi civil szervezetével összefogva kívánták végezni, bár dr. Czoma László elnök szerint előbbivel meglazult a kapcsolat, kevésbé fogadókészek javaslataikra.⁴⁶⁶ 1996-ban a tagság csaknem 120 főből állt. Júniusban tisztújítást tartottak, a leköszönő elnök dr. Czoma László volt. A tagság újra bizalmat szavazott részére, az elnökségi tagok Dancs Zoltán, Dömötör József, Fekete Gyuláné, Fülöp Ernő, Szép Magdolna lettek. A kör az évi céljai közt szerepelt dr. Szabó Sándor [a kör alapítótagja] amatőr helytörténeti kutató keszthelyi bibliográfiájának kiadása, és egy 2. világháború emlékmű felállítása is.⁴⁶⁷

A **Keszthelyi Premontrei Öregdiákok Egyesülete** 1989-ben alakult meg. Székhelyük az Erzsébet királyné útja 20. sz. alatt található.⁴⁶⁸ Céljuk „az 1772-ben alapított ferences, majd 1808-tól 1948-ig premontrei gimnázium hagyományainak ápolása, az öregdiákokban a lokálpatriotizmus erősítése”⁴⁶⁹ „a Keszthelyi Premontrei Gimnáziumban járt egykori növendékek összefogása, baráti kapcsolatuk és együttműködésük előmozdítása, a premontrei hagyományok és diákszellem értékeinek megőrzése, amely a tudás és tökéletesedés iránti igény, az ember és a hazaszeretet érzéseinek ébrentartását jelenti. Az elhunyt tanárok és diáktársak emlékének ápolása, tudományos, irodalmi, politikai, társadalmi – az átlagos színvonalat meghaladó – tevékenységének felelevenítése, megismertetése, a Keszthelyi Gimnázium mindenkori tanulóinak eszményképül állítása”⁴⁷⁰ – olvashatjuk a város honlapján és a zalacivil.hu-n. Az elnök 1997-ben dr. Czibere Tibor volt.⁴⁷¹ Dr. Kovács Pál 2007 óta látta el az elnök tisztelet.⁴⁷² Később képviselőjük Vida Zsolt.⁴⁷³

A **Vajda János Öregdiákok Egyesülete** több mint 500 tagjával Keszthely legnagyobb létszámú civil szervezete. 1994-ben alapította meg 36 diáktársával az egyesület első elnöke, dr. Máté László⁴⁷⁴, február 26-án.⁴⁷⁵ Az alakuló ülés elnökségében mellette Batha Kálmán igazgató, Bölcskei István és Fonyó Lajos foglalt helyet.⁴⁷⁶ Megválasztották elnökhelyettesnek Bölcskei Istvánt, majd a vezetőségi tagokat is, különböző tisztségekkel, ellenőrző bizottság is működött. Évente két közgyűlést tartottak, egyet márciusban és egyet június első szombatján. Utóbbi Öregdiák Találkozóra nemcsak a környékről, hanem az ország távolabbi vidékeiről is hazalátogattak a hajdani diáktársak Szentmise hallgatása után a gimnáziumban tartották a közgyűlést, s a találkozót összekötötték egy bográcspartival, amit a Via szálló kertjében rendeztek. Az egyesület fő célkitűzése a jó tanuló, de nehéz sorsú diákok segítése, az Alma Mater támogatása.⁴⁷⁷ Emellett a gimnázium hírnevének megőrzése, illetve növelése, a kimagasló tanulmányi vagy versenyeredményeket felmutató tanulók jutalmazása, művészeti csoportok és kiváló

⁴⁶⁴ <http://www.vajdaoregdiakok-keszthely.hu/tanarok/dr-horvathj.pdf>

⁴⁶⁵ Hévíz, Kh. és Vidéke, VII/13. 1996. jún. 20. 6.

⁴⁶⁶ Hévíz, Kh. és Vidéke, VI/20. 1995. nov. 2. 3.

⁴⁶⁷ Hévíz, Kh. és Vidéke, VII/13. 1996. jún. 20. 6.

⁴⁶⁸ Szabó, <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/41720>

⁴⁶⁹ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/41720>

⁴⁷⁰ <http://zalacivil.hu/keszthelyi-premontrei-oregdiakok-egyesulete-2/>

⁴⁷¹ zkm, Hévíz, Kh. és Vidéke, VIII/12. 1997. jún. 12. 5.

⁴⁷² Ki kicsoda Keszthelyen? 2016

⁴⁷³ <http://zalacivil.hu/keszthelyi-premontrei-oregdiakok-egyesulete-2/>

⁴⁷⁴ Dr. Gárdos Tamás gyászbeszéde

⁴⁷⁵ Hévíz, Kh. és Vidéke, VII/12. 1996. jún. 6. 4.

⁴⁷⁶ Morvai, Hévíz, Kh. és Vidéke, I/5. 1994. márc. 4. 5.

⁴⁷⁷ Dr. Máté Lászlóné közlése

sportolók támogatása, az iskola technikai felszereltségének javítása, a több éven át kiemelkedő munkát végző pedagógusok erkölcsi és anyagi elismerése.⁴⁷⁸

Az alapítás után egy évvel a taglétszám 156 főt számlált, a következő évben pedig már 350 fölötti lett. Az egyesületbe mindenki beléphet, aki a Vajda János Gimnáziumban, vagy annak jogelődjében érettségizett.⁴⁷⁹ Később jelentkező igény miatt az alapszabályt módosították, és bárki tag lehet, aki egyetért az egyesület céljaival.⁴⁸⁰ A Vajda János Öregdiákok Egyesülete együtt kívánt működni a Premontrei Öregdiákok Egyesületével, 1997 júniusában a közgyűlésre a premontreieket is meghívták. A Vajda egyesület titkára, Bölcskei István vázolta törekvéseiket, és már 400 fős tagságról számolt be.⁴⁸¹ 1999-ben a Vajda János és a Premontrei Öregdiákok Egyesülete közös közgyűlést tartott.⁴⁸²

A dr. Máté László által 14 évig vezetett egyesület tagdíjakból és támogatásokból álló bevételükből a gimnáziumnak és a mindenkori diákoknak szociális és egyéb támogatások, jutalmak révén közel 5 millió forintot juttattak. Az egyesület adományozta a gimnázium részére az iskolázászlót, emléktáblát helyeztet el az iskola falán egykori tanárok és diákok emlékére, közreműködésükkel került felállításra a gimnázium névadójának, Vajda Jánosnak a mellszobra, és a bejárati antik csillárok is.⁴⁸³ Kiállításokat is rendeztek a tehetséges, egykori diákok műveiből (pl. szobrok, könyvek, festmények), 2004-ben is volt ilyen kiállítás.⁴⁸⁴ Tankönyvkölcsönzést is szerveztek⁴⁸⁵, később ez az évenként változó tankönyvek miatt megszűnt, helyette tankönyvvásárlási segítyt vezettek be.⁴⁸⁶ Az énekkar fellépő ruhái az egyesület támogatásának volt köszönhető.⁴⁸⁷ Dr. Máté Lászlót munkásságáért az egyesület 2008-ban az „Egyesület Örökös Tiszteletbeli Elnöke”-nek választotta.⁴⁸⁸ Dr. Máté László halála után a család kezdeményezte a Máté-díj megalapítását, ami egy emléklakett a portréjával, melyet Farkas Ferenc szobrászművész készített. A díjat két évente adják át annak, aki sokat tesz az egyesületért, anyagiilag vagy munkájával támogatja azt. Először az akkor még üzemelő Via Hotel vezetői, Kocsis András és felesége kapta.⁴⁸⁹

Az egyesület székhelye Keszthely, Fő tér 9.⁴⁹⁰ Jelenlegi elnöke dr. Gárdos Tamás, elnökhelyettese Szanatiné Könyves Györgyi. Elnökségi tagok: Hamvas Endráné, Keveházy Balázs, Nagy Tamás, Vida Zsolt, Volfné Iván Klára. A felügyelő bizottság elnöke Horváth Ferenc, bizottsági tagok Császár Miklós, dr. Gelencsér Éva.⁴⁹¹ Az egyesület anyagi támogatásával jött létre a Vajda emlékfal az iskola épületében, 2010-ben az egyesület tagságának adományaiból helyreállították a gimnázium toronyóráját, 2011-ben a toronyóra támogatóinak is emléktáblát állítottak, megalapították a Dugonics József-díjat, amelyet a ballagó diákok szavaznak meg legnépszerűbb tanárunknak, 2012-ben az épület tervezőjének, Schadl Jánosnak az emléktábláját avatták fel az iskola bejáratánál, egy év múlva áthelyezték Batsányi János emléktábláját a Kossuth u. 45. sz. alatt álló, egykori gimnáziumépületre (vörös iskola), 2013-ban pedig Deák Ferenc, az iskola egykori diákja tiszteletére (születésének 210. évfordulóján) állítottak emléktáblát a külső falon. 2014-ben egy 400 literes akváriumot és egy faliórát adományoztak a gimnáziumnak, kialakítottak egy étkezőt és tanári konyhát. 2015-ben laboratóriumok

⁴⁷⁸ <http://www.vajdaoregdiakok-keszthely.hu/bemutat/indexbm.htm>

⁴⁷⁹ Hévíz, Kh. és Vidéke, VII/12. 1996. jún. 6. 4.

⁴⁸⁰ <http://www.vajdaoregdiakok-keszthely.hu/bemutat/indexbm.htm>

⁴⁸¹ zkm, Hévíz, Kh. és Vidéke, VIII/12. 1997. jún. 12. 5.

⁴⁸² Cservenka, Hévíz, Kh. és Vidéke, X/13. 1999. júl. 1. 4.

⁴⁸³ Dr. Gárdos Tamás gyászbeszéde

⁴⁸⁴ Dr. Máté Lászlóné közlése

⁴⁸⁵ Morvai, Hévíz, Kh. és Vidéke, I/5. 1994. márc. 4. 5.

⁴⁸⁶ <http://www.vajdaoregdiakok-keszthely.hu/bemutat/indexbm.htm>

⁴⁸⁷ Cservenka, Hévíz, Kh. és Vidéke, X/13. 1999. júl. 1. 4.

⁴⁸⁸ Dr. Gárdos Tamás gyászbeszéde

⁴⁸⁹ Dr. Máté Lászlóné közlése

⁴⁹⁰ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/41711>

⁴⁹¹ <http://www.vajdaoregdiakok-keszthely.hu/bemutat/indexbm.htm>

egykori diákokról való elnevezésükkor ismertető táblákat helyeztek ki, egy terem pedig elneveztek dr. Nagy Zsigmondné tanárnőről, a következő évben pedig megnyitották a Premontrei Herbárium állandó kiállítást, 2017-ben 5 kerti padot ajándékoztak, 2018-ban „A Gimnázium eredeti tervrajzai” c. kiállítást rendezték meg, a Helikon parkban pedig elültették a Helikoni ifjúság emlékfáját. 2019-ben a színházban 25. évi jubileumi kiállítást nyitottak. Több évben is részt vettek a Múzeumok Éjszakája program szervezésében.⁴⁹²

A **Zala Megye Népművészetéért Alapítványt** 1990-ben hozták létre. Az alapítvány elnöke Molnárné Riskó Erzsébet. Székhelyük a Keszthelyi Népművészeti Alkotóház, mely a Sopron u. 7. sz. alatt található. Az alkotóházat szakköri foglalkozásokkal közösen működtetik a Goldmark Károly Művelődési Központtal, bevonva Keszthely és környéke népi kézműveseit. A szakkörökön népi kismesterségeket lehet elsajátítani.⁴⁹³

A **Szív- és Érbetegek Egyesülete** annak köszönheti megalapítását, hogy 1990 tavaszán dr. Schmidt János, a keszthelyi kórház belgyógyászati osztályának vezető főorvosa megkezdte a szívbeteg ambuláns rehabilitációs kezelését. A kedvező fogadtatás miatt kezdett el foglalkozni egy szívegyesület megalakításán, ami az év végén már bejegyzésre is került, s egyre többen léptek be. Sikereket értek el a gyógyításban, a szívbeteg oktatásában, műszereket szereztek be a kórház – kardiológiai ellátást is végző – belgyógyászati osztályának.⁴⁹⁴ „A Szív- és Érbetegek Egyesülete egy olyan szervezet, ahol lelkiileg is törődnek a betegekkel, orvosi felügyelet alatt működik, a tagok szaktanácsokat kapnak, figyelemmel kísérik folyamatos gyógyulásukat. Emellett Béki Márta gyógytornász áldozatos munkával heti két alkalommal tornát tart a szívbetegeknek – orvosi felügyelet mellett” – nyilatkozta az egyesületet támogató Szív Alapítvány sajtóreferense, dr. Bartos Attiláné. Az egyesület célja „Az infarktuson átesett betegek irányított tevékenység alapján gyorsabban visszatérjenek a mindennapi életbe, sikerrel végezzék munkájukat, hátrány nélkül hasznos tagjai legyenek a családnak és a társadalomnak. Fontos cél az ún. másodlagos megelőzés, azaz a betegség újbóli bekövetkezésének minél hatékonyabb csökkentése. Kapcsolatot teremt a tagok családjával, társadalmi és gazdasági szervekkel.” Az egyesület Inöke 1991-től dr. Udvari Csaba, 2014-től Olexa Imre.⁴⁹⁵ 1995-ös híradás szerint Schmidt János az egyesület alelnöke, a taglétszám 170 főt számlált, közülük kb. ötvenen vettek részt a szívinfarktuson átesett betegek számára kidolgozott ambuláns tornán.⁴⁹⁶

1992-ben létrehozták az egyesület kiegészítéseképpen a **Keszthelyi Szív Alapítványt**, hogy segítse a műszerek beszerzését a szívbetegségek megelőzésére és gyógyítására. A következő 5 évben több mint 3 millió forintért szereztek be műszereket.⁴⁹⁷ A Keszthelyi Szív Alapítvány 1995 áprilisában jótékony célú jubileumi estet szervezett a Helikon Kastélymúzeumba.⁴⁹⁸ A város honlapján Novák László van feltüntetve elnökként.⁴⁹⁹

A **Nagycsaládosok Keszthelyi Egyesülete** 1992-ben jött létre. Közhasznú egyesület, a városban és környékén egyaránt képviseli a nagycsaládosok érdekeit. Székhelyük Keszthely, Kossuth Lajos u. 69. sz. alá lett bejegyezve.⁵⁰⁰ Fontosnak tartják az esélyegyenlőséget. Önkéntes munkával tevékenykednek. Az egyesület vallás és politika tekintetében független. Rendezvényeik nyilvánosak.⁵⁰¹ A tagság létszáma

⁴⁹² <http://www.vajdaoregdiakok-keszthely.hu/bemutat/indexbm.htm>

⁴⁹³ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/kulturalis/zala-megye-nepmuveszeteert-alapitvany>

⁴⁹⁴ Hévíz, Kh. és Vidéke, VIII/3. 1997. febr. 6. 4.

⁴⁹⁵ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>

⁴⁹⁶ Kalmár, Hévíz, Kh. és Vidéke, VI/8. 1995. ápr. 6. 3.

⁴⁹⁷ Hévíz, Kh. és Vidéke, VIII/3. 1997. febr. 6. 4.

⁴⁹⁸ Kalmár, Hévíz, Kh. és Vidéke, VI/8. 1995. ápr. 6. 3.

⁴⁹⁹ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/egeszseguggyel/keszthelyi-sziv-alapitvany>

⁵⁰⁰ <http://nake.hu/>

⁵⁰¹ <http://nake.hu/celjaink>

változó, kb. 100 főt számlál. A döntéseket a közgyűlés hozza, ahol 7 tagú vezetőségüket 2 éves ciklusra választják meg.⁵⁰² „Céljuk a nagycsaládosok sajátos érdekvédelme, az élet és az anyaság tiszteletére nevelés, a házasságért és a jövő generációért érzett felelősség erősítése, a nagycsaládosok egymást ismerő, segítő közösségé nevelése, szervezése.”⁵⁰³ Bakancsos, kerékpáros és autóbuszos kirándulásokat, múzeum- és színházlátogatásokat, hagyományőrző családi napot, Mikulás ünnepséget szerveznek, karácsony előtt ajándékot készítenek, esetenként adományokat osztanak. Nyaranta határon túli – erdélyi, csángó és kárpátaljai – magyar gyerekeket látnak vendégül. Részt vesznek az országos szervezet találkozóin.⁵⁰⁴ Kiadják a *Nagycsaládosok Keszthelyi Egyesülete Családi Újság*ot. 2017-ben 25 éves jubileumukat a Balatoni Színházban ünnepelték. Kiadtak egy könyvet is, mely az Egyesület történetét taglalja.⁵⁰⁵

1992-ben alapították az **Újkori Középiskolás Helikoni Ünnepségek Alapítványt**. Céljuk, hogy az egész Dunántúl valamennyi középiskolája szerepeljen a Helikoni Ünnepségeken. Feladatukul a Helikoni Ünnepség megrendezését szabták, melyre 2 évenként kerül sor.⁵⁰⁶ Ebbe törést az idei esztendő hozott, mivel a világvárvány miatt halasztás történt. Az alapítvány elnöke Regényiné Király Éva.⁵⁰⁷

A Magyarországi Gyermekbarát Mozgalom **Gyermekbarátok Keszthely Városi 14. sz. Szervezetét** a Rákóczi tér 21. sz. alá jegyezték be. 1992-ben alapították, elnöke Brunner Tiborné lett. „*Tevékenységi területük: Szociálisan rászoruló családok, gyermekek támogatása, táborok szervezése, környezetvédelem, kirándulások, történelmi hagyományápolás, kézműves műhelyek, stb.*” – olvasható a város honlapján.⁵⁰⁸ 1997-ben létrehoztak egy vándordíjat, a Mikus Gyula vándorszerleget, melyet a város napján tartott kulturális bemutatón nyerhet el a legjobban szereplő iskola.⁵⁰⁹

1993-ban hozták létre a **Szent Erzsébet Jótékonyági Alapítványt**. A Bakacs u. 10. sz. alatt működik. Ellátási területe Keszthelyen kívül Hévíz, Zalaszentő és a Tátika–Rezi régió. Az alapítvány ellátottjai hátrányos helyzetűek: szegények, idősek, szenvedélybetegek, magatehetetlenek.⁵¹⁰

Az alapítvány szociálisan rászorulóknak számára ingyen konyhát és nappali melegedőt nyújtanak⁵¹¹ 50-60 fő befogadóképességgel.⁵¹² Nappali melegedő fenntartása kötelező önkormányzati feladat, az Önkormányzat Képviselő-testülete szerződést kötött az Alapítvánnyal a működtetésre, előbb 2000-ben, majd megújítva 2016-ban. A nappali melegedő hajléktalanok melegedését szolgálja, lehetővé teszi tisztálkodásukat, étkezésüket, a szociális és mentális gondozást, egészségügyi ellátáshoz jutásukat, megteremti reszocializációjukat és rehabilitációjukat. Igénybe veszik szívességi lakók is. Az alapítvány törekszik arra, hogy a nappali melegedő közösségi házként is működjön a társadalom perifériájára szorult embereknek.⁵¹³

⁵⁰² <http://nake.hu/>

⁵⁰³ https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/nagycsaladosok_keszthelyi_egyesulete

⁵⁰⁴ <http://nake.hu/tevekenysegeink>

⁵⁰⁵ NAKE Családi Újság, 2018. jan. 2. 4.

⁵⁰⁶ Hévíz, Kh. és Vidéke, X/7. 1999. ápr. 8. 2.

⁵⁰⁷ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/kulturalis/ujkori-kozepiskolas-helikoni-unnepsegek-alapitvany>

⁵⁰⁸ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/magyarorszag-gyermekbarat-mozgalom?vakbarat=1>

⁵⁰⁹ Hévíz, Kh. és Vidéke, X/8. 1999. ápr. 22. 3.

⁵¹⁰ <http://zalacivil.hu/szent-erzsebet-jotekonyagsagi-alapitvany/>

⁵¹¹ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/eletmentessel/41663>

⁵¹² Szeles, Hévíz, Kh. és Vidéke, IX/24. 1998. dec. 17. 5.

⁵¹³ <https://szteja.hu/index.php/nappali-melegedo/>

1994-ben alakult meg a **Zámor Térségért Egyesület**.⁵¹⁴ Céljuk közelebb hozni a térségben élőket egymáshoz. Az egyesület elnöke 1995 óta nyaranta juniálist rendeznek. 1996-ban avatták a megszépített Semmelweis utcát és a játszóteret.⁵¹⁵ Az 1998. évi juniáliston átadták az Önkormányzat általi felújításnak és az egyesület társadalmi munkájának köszönhetően a Libás strandot.⁵¹⁶ Kiepitették az Önkormányzat, a DÉDÁSZ és a Vüz Kft. segítségével a közvilágítást. Törekvéseik között szerepelt egységes utcanévtáblák kihelyezése térségükben.⁵¹⁷ Az egyesület elnöke 1995-ben Györke Zsombor⁵¹⁸, 1996-ban Tóth Ferenc⁵¹⁹, aki 1999-ben lemondott, de elnökségi tagként továbbra is tevékenykedett. Új elnöknek Kovács Vilmos alapító- és elnökségi tagot választották meg.⁵²⁰ 2020-ban a város honlapján dr. Kovács István van megnevezve elnöknek.⁵²¹

A **Keszthely-Kertvárosért Egyesületet** 1995-ben alapították, március 2-án jegyezte be a bíróság, ekkor Tóth Károly volt a képviselőjük. 2005-ben Zentai József, 2006-tól Papp Sándor az elnök.⁵²² Tevékenységük: településszépítés, kulturális programok szervezése, hagyományőrzés.⁵²³ 1996-ban az úttrendezést tartották legfontosabbnak a városrészben.⁵²⁴ Minden év augusztusában Szent István-napi ünnepséget tartanak. Az 1999. évi ünnepségen egyúttal a városrész Cserszegtomajtól Keszthelyhez csatlakozásának 25 éves évfordulójára is emlékeztek.⁵²⁵

1995-ben már létezett a **Keszthely–Delden Alapítvány**, mely városunkban és a holland testvérvárosban is működik. Keszthelyen vendégül látták a Twente Ifjúsági Zenekart, megrendezték a hagyományossá vált nemzetközi környezetvédelmi tábort deldeni, keszthelyi, miskolci, segesvári és német középiskolások és tanáraik részvételével. A Pannon Agrártudományi Egyetem küldöttsége is járt kint Hollandiában. Karácsonyi csomagokat állítottak össze Deldenbe.⁵²⁶

Keszthely német testvérvárosában, Boppardban már korábban megalakult a Keszthely–Boppard Baráti Társaság, a **Boppard–Keszthely Baráti Társaság**ot azonban csak 1998. október 27-én alapították meg. Az alakuló ülés az egyetemen történt, 17 alapítótaggal. Elnöknek Kálóczi Ferencet választották, az elnökségi tagok dr. Bergmann Annamária, Jákfalvi Krisztina, dr. Kovács Miklós és dr. Tóth Ferencné lettek. Legfontosabb céljuk a testvárosi kapcsolatok társadalmi hátterének erősítése volt, főleg a sport, a kultúra és az oktatás területén.⁵²⁷

A **Szép Magyar Beszédért Alapítvány** elnöke dr. Gárdos Lászlóné. Az alapítvány 1995 óta évenként megszervezi a Szép Magyar Beszédért Szavalóversenyt Keszthely és környéke általános iskolás diákjai részére. Később középiskolások is csatlakoztak. A tanulók határon túli magyar költők, írók műveivel indulhatnak a megmérettetésen. Negyedszázad alatt 1000-nél több versenyző vett részt. A 2020. év szakítja meg időlegesen a hagyományt, a vilá járvány miatt ebben az évben nem hirdették meg a szavalóversenyt.⁵²⁸

⁵¹⁴ Kalmár, Hévíz, Kh. és Vidéke, X/5. 1999. márc. 11. 3.

⁵¹⁵ Cservenka, Hévíz, Kh. és Vidéke, VIII/12. 1997. jún. 12. 4.

⁵¹⁶ Cservenka, Hévíz, Kh. és Vidéke, IX/12. 1998. jún. 18. 2.

⁵¹⁷ Cservenka, Hévíz, Kh. és Vidéke, X/13. 1999. júl. 1. 5.

⁵¹⁸ Törzsökné, Hévíz, Kh. és Vidéke, II/5. 1995. febr. 17. 3.

⁵¹⁹ Cservenka, Hévíz, Kh. és Vidéke, VII/12. 1996. jún. 6. 3.

⁵²⁰ Kalmár, Hévíz, Kh. és Vidéke, X/5. 1999. márc. 11. 3.

⁵²¹ https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/zamor_tersegeert_egyesulet

⁵²² <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>

⁵²³ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/41729>

⁵²⁴ Hévíz, Kh. és Vidéke, VII/8. 1996. ápr. 11. 1.

⁵²⁵ Kalmár, Hévíz, Kh. és Vidéke, X/16. 1999. aug. 26. 5.

⁵²⁶ Forstner, Hévíz, Kh. és Vidéke, VII/1. 1996. jan. 11. 2. p.

⁵²⁷ Kalmár, Hévíz, Kh. és Vidéke, IX/21. 1998. nov. 5. 3.

⁵²⁸ <https://www.facebook.com/erzsebet.gardosne/videos/165637395164326/>

A **Keszthelyi Térségi Vállalkozók Klubja Egyesület** 1995-ben alakult meg, a rendszerváltás utáni második önkormányzati ciklus idején. Keszthely fejlődését kívánták elérni, e célból vállalkozói fórumokat tartottak. Elindultak az 1998-as választásokon, ahol eredményesek voltak. 2002-ben már csak egy listás helyet szereztek. Ennek is köszönhető, hogy a kezdeti 50 főből a tagság körülbelül a felére csökkent 2015-re, azonban aktívan tevékenykedik. Klubesteket, tanulmányutakat, kirándulásokat szerveznek, hasonló civil közösségekkel kapcsolatot tartanak fenn. Hagyományteremtő rendezvényeket támogatnak és szerveznek, ilyen a helyi karnevál, a verklifesztivál és a Civil Karácsony.⁵²⁹ A klub szorgalmazta a színház újjáépítését, a kórház gyermekosztályán rehabilitációs részleg kialakítását. A klub alapította a Helikon Rádiót. Rendszeresen nyújt támogatást gyermekcsoportoknak, civil szervezeteknek, és városi rendezvényekhez.⁵³⁰

Eleinte évenként, majd két évenként választottak elnököt, majd Bublá Zoltán hosszú évekig Bublá Zoltán kapott bizalmat.⁵³¹

1995. november 4-én alapították a **Bencés Szellemisségért Alapítványt**, a bírósági bejegyző határozat 1996. január 23-án született meg. A megalakítást a rendszerváltás után megalakult **Bencés Diákszövetség Keszthely-Zalai Szervezetének** tagjai vetették fel. A szervezet elnöke Kiss László esperes-plébános.

A Bencés Szellemisségért Alapítvány alapítói: „*dr. Balogh Zoltán reumatológus főorvos, a Hévízi Gyógyfürdőkórház egykori főigazgatója, a Tihanyi Bencés Apátság képviselőjében dr. Korzenszky Richárd akkori perjel, dr. Horváth Béla fogorvos, a Hévízi Gyógyfürdőkórház egykori főorvosa, Horváth Tihamér, a HORVÁTH-ÉP Kft. ügyvezetője, dr. Kolonics Gyula nagykanizsai gyermekorvos, Kőműves János építésztechnikus, Meggyes Gábor, a Földgázszállító mérnöke, Nógrádi László volt miniszter, országgyűlési képviselő, dr. Stark Ferenc reumatológus főorvos, dr. Szelestei Tamás urológus főorvos, Keszthely rendszerváltás utáni első polgármestere és dr. Vattay Gyula kórházigazgató, sebész főorvos. A kuratórium elnöke az alapítástól egészen 2020. április 3-án bekövetkezett haláláig id. Kalapos István, szellemi örökségét és társadalmi vállalását fia, a szintén volt bencés diák ifj. Kalapos István viszi tovább.*”

„Az alapítvány célja: a bencés szellem ápolása, hagyományok őrzése, ennek érdekében elsősorban a térségben e célt elősegítő magánszemélyek, intézmények, rendezvények támogatása.”

„Ez eltelt 25 évben támogattuk rászoruló bencés diákok tanulmányait és számos előadót láttunk vendégül, vagy vettünk részt közösségépítő programok, kirándulások szervezésében. Emléktáblát helyeztünk el dr. Kelemen Ferenc Krizosztom egykori pannonhalmi főapát és akadémikus szülőfalujában, a Zala megyei Hahóton, 2015-ben, a keszthelyi születésű Vaszary Ferenc Kolos, korábban pannonhalmi főapát, majd Magyarország bíboros-hercegrímása, halálának 100. évfordulóján pedig a Bencés Diákszövetség Keszthely-Zalai Szervezete Keszthely városával egyetértésben kezdeményezte egy méltó emlékmű felállítását, a pénzügyi lebonyolításra pedig

⁵²⁹ <http://www.civilforum.hu/szervezetlista/120>

⁵³⁰ <https://archivum.zalamedia.hu/khely/021003/vall.html>

⁵³¹ <http://www.civilforum.hu/szervezetlista/120>

alapítványunkat kérte fel. Az egészalakos bronz szobor Keszthely Város Önkormányzatának, Hévíz Város Önkormányzatának, a Nemzeti Kulturális Alap pályázatának, valamint diáktársaink, magánszemélyek, helyi és környékbeli vállalkozók önzetlen támogatásából készülhetett el, és amelynek avatására 2018. május 4-én került sor a megújult belvárosban. Társadalmi vállalásainkat, működésünket 2000-től a személyi jövedelemadóból felajánlható 1%-ok is segítik, a mindenkori kuratórium pedig díjazás nélkül vállalja megbízatását” – nyilatkozott ifj. Kalapos István.⁵³²

A korábban Egry József Képzőművész Kör nevű alkotó csoport, mely a 70-es években jött létre, később **Egry Stúdió** néven működött. 1997-ben Horváth Tamás tag ötletére 14 helyi képzőművész tárlatát nyitotta meg.⁵³³

A **Helikon Öröksége Alapítvány** alelnöke Bakonyiné Ligeti Mária, a kuratórium elnöke dr. Sáringer Gyula volt 1998-ban. Ez évben kiállítást rendeztek 14 keszthelyi művész alkotásaiból a Helyőrségi Klubban.⁵³⁴

A **Keszthelyi Írók Egyesülete** tagozatvezetőjeként Bakonyiné Ligeti Mária⁵³⁵ pedagógus fogta össze a helyi írókat, költőket, akiknek antológiája előbb *Helikon öröksége* címmel jelent meg, 2000-ben pedig az egyesület kiadta a *Tóparti üzenet* c. antológiát, melyet Bakonyiné Ligeti Mária szerkesztett. Később Kara Kocsis Gabriella író és költő vezette a keszthelyi írócsoportot, majd a **Zalai Írók Egyesületének Keszthelyi tagozata Helikon Írókör** néven tevékenykedett, tagozatvezetője Lőrincz Lajos volt.⁵³⁶

1995-ben funkcionált a **Pannon Agrártudományi Egyetem Nagy Imre Baráti Kör**. Elnöke dr. Nagy Lóránd volt. Decemberben vendégül látták Nagy Erzsébetet – Nagy Imre lányát –, Kopácsi Sándort és feleségét, valamint a Nagy Imre Társaság elnökét, Vészi Jánost, akiket dr. Kulcsár Péter fogadott a városházán; ezután került sor az egyetemen egy kerekasztal-beszélgetésre, ahol azt a témát járták körül, hogyan lehetne az agrártörténet tantárgy tananyagába beilleszteni Nagy Imre agrárpolitikáját.⁵³⁷

A **Simándy József Baráti Társaság** 1997. november 12-én alakult meg, ekkor nyújtotta be ilyen irányú kérelmét a Zala Megyei Bírósághoz. Ekkor még Balatonyörök volt a székhelye. Elnök Cséby Géza, a Goldmark Károly Művelődési Központ akkori igazgatója, titkár Nagy Lóránd nyugdíjas mérnök, a vezetőség többi tagja Csizmadia Ferenc balatonyöröki polgármester, Gyergyák Ferenc jegyző, Kálmán Józsefné GKMK igazgatóhelyettes, dr. Müller Róbert, a Balatoni Múzeum igazgatója. Simándy Józsefnét tiszteletbeli elnökké választották. Az alapítás utáni évben a tagok létszáma 127 fő volt, köztük három magyar származású külföldi állampolgár. Gyergyák Ferenc jegyző tagságát fenntartva egy év múlva lemondott a vezetőségi tagságáról, mivel Budapestre helyezték át dolgozni.⁵³⁸

Később a társaság székhelye Keszthelyre került. Dr. Cséby Géza kuratóriumi tagként, Pelcz István titkárként tevékenykedett az egyesületben.⁵³⁹

A társaság célja Simándy József operaénekes emlékének ápolása, ébren tartása, teljes hanganyagának összegyűjtése, kölcsönözhetővé tétele. A hangarchívumot a Fejér György Városi Könyvtárban helyezték el. 1998-ban két gálahangversenyt – Simándy-emlékestet – rendeztek, melynek helyszínét a Balatoni Múzeum adott, Balatonyörökön pedig klubdélutánokat tartottak. Ez évben határozták el a Simándy Emlékszoba létrehozását a városi könyvtárban, melynek megnyitását a következő esztendőre

⁵³² Ifj. Kalapos István közlése

⁵³³ Szeles, Hévíz, Kh. és Vidéke, VIII/19. 1997. szept. 18. 5.

⁵³⁴ Szeles, Hévíz, Kh. és Vidéke, IX/9. 1998. máj. 6. 5.

⁵³⁵ Szeles, Hévíz, Kh. és Vidéke, IX/9. 1998. máj. 6. 5.

⁵³⁶ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/barati/41739>

⁵³⁷ Hévíz, Kh. és Vidéke, VII/1. 1996. jan. 11. 1.

⁵³⁸ Nagy, kézirat

⁵³⁹ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/barati/41713>

tervezték.⁵⁴⁰ Az emlékszobát 1999 augusztusában nyitották meg, ekkor Simándy-emlékestet is tartottak a Balatoni Múzeumban.

A Simándy Társaság 2019-ig működött. *„Megszűnésének oka elsősorban a tagság elöregedése, kihalása volt, illetve új tagok toborzására nem volt lehetőség. Ugyanakkor a Goldmark Károly Művelődési Központ sem tudott már helyszínt biztosítani az éves koncerteknek.”*⁵⁴¹

1997-ben hozta létre Horváth Zoltánné, a Keszthelyen működő Aura Stúdió tulajdonosa és vezetője a **Természetgyógyászat klubot** a Goldmark Károly Művelődési Központban. A klubindítás előtt természetgyógyász tábort tartott a Helikon strand utáni kempingben.⁵⁴²

A **Keszthelyi Szobakiadók Egyesülete** 1998-ban jött létre. Célja a szobakiadók érdekvédelme, tájékoztatása, a helyi turizmus fejlesztése, szervezése, betartatja a környezetvédelmi és közegészségügyi jogszabályokat és támogatja a városszépítést. Az egyesület elnöke Zentai József.⁵⁴³

1998 szeptemberében együttműködési megállapodást kötött a Helikon Kastélymúzeummal. *„...többek között a kastély vállalta, hogy az általa fogadott vendégek azon részét, akiket nem a saját szállodájában helyez el, a szobakiadókhöz irányítja. A felek azt is rögzítették, hogy közösen vesznek részt azon turizmussal kapcsolatos pályázatokon, amelyek mindkét felet érintik, illetve hogy kölcsönösen reklámozzák egymást: a kastély kedvezményt ad a szobakiadók vendégeinek, míg a szobakiadók vendégeik figyelmébe ajánlják a kastélyt.”* Az egyesület eddig 24 céggel, magánvállalkozóval kötött szerződést arról, hogy azok szolgáltatásait a szobakiadók vendégei kedvezményvel vehetik igénybe.⁵⁴⁴

1998. március 20-án tartotta alakuló ülését a **Bazársori Vállalkozók Egyesülete**, a bazársor vállalkozóinak érdekképviselői szervezete. Az 5 tagú vezetőség élén Pintér János elnök állt. Céljuk az volt, hogy az Önkormányzattal és a VÜZ Kft.-vel együtt megoldják a felmerülő problémákat: személyszállítás, területbérlés, illemhelyek működtetése, területörzés és az üzletek egységes megjelenése.⁵⁴⁵

1999 januárjában hozta létre 10 alapítótag a **Keszthelyi Környezetvédő Egyesületet**, melyet márciusban jegyezték be.⁵⁴⁶ Céljuk *„Keszthely és környéke környezeti értékeinek védelme, a talaj, a víz és a levegőtisztaság további romlásának megállítása, a zaj- és fényszennyezés csökkentése, a megújuló energiák lakossági és közületi használatának népszerűsítése, a városi és a környező természetes zöldfelületek megóvása, a szelektív hulladékgyűjtés és újrahasznosítás minél szélesebb körű elterjesztése. Úgy gondoljuk, hogy mindezeket a környezettudatos gondolkodásra való nevelés révén érhetjük el, elsősorban a fiatalokat célozva meg”* – olvasható az egyesület honlapján. Céljaik megvalósulásához környezetvédelmi foglalkozásokat tartanak óvodákban; a környezetvédelem jeles napjaihoz kapcsolódóan előadásokat, vetélkedőket, tanulmányi kirándulásokat szerveznek általános- és középiskolások részére; tanácskozásokat rendeznek aktuális környezetvédelmi problémákról középiskolás és egyetemista diákok, valamint tanáraik részvételével; előadásokkal, kiállítással népszerűsítik a megújuló energiákat; tervezik egy fenntartható építészeti mintaház megépítését a városban; a város és térsége fejlesztési koncepcióit, szabályozási terveit, környezeti hatástanulmányokat véleményeznek, részt vesznek a helyi Környezetvédelmi Koncepció megalkotásában. Ők kezdeményezték a szelektív hulladékgyűjtést Keszthelyen, majd év múlva a

⁵⁴⁰ Nagy, kézirat

⁵⁴¹ Dr. Cséby Géza közlése

⁵⁴² Kormos, Hévíz, Kh. és Vidéke, VIII/16. 1997. aug. 7. 12.

⁵⁴³ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/szakmai/keszthelyi-szobakiadok-egyesulete>

⁵⁴⁴ Kalmár, Hévíz, Kh. és Vidéke, IX/17. 1998. szept. 10. 3.

⁵⁴⁵ Hévíz, Kh. és Vidéke, IX/6. 1998. márc. 26. 1.

⁵⁴⁶ Kalmár, Hévíz, Kh. és Vidéke, X/19. 1999. okt. 7. 2.

Városüzemeltető Kft. is beindította azt, átvéve tőlük ezt a feladatot.⁵⁴⁷ Céljaik megvalósításához tanulmányúton is jártak Hollandiában, Delden városban.⁵⁴⁸

Az egyesületnek azt a tevékenységét, hogy a környezettudatos életmódot és környezethasználatot az ifjúság körében széleskörűen terjeszti, a város Keszthelyért Emléknappal ismerte el, s az Eurosolar hazai szervezete is emléklapot adományozott részükre a napenergia-hasznosítás népszerűsítéséért. 2020-ban a Környezetvédő Egyesület – honlapjuk szerint – 12 állandó és 10 pártoló taggal rendelkezik.⁵⁴⁹

Kiadták 2011-ben Keszthely zöld térképét, mely a város védett vagy védelemre szoruló fáit, fasorait mutatja be. A szöveges információk dr. Szabó István egyetemi tanár, a grafika Péczely Margit grafikusművész munkája. A bemutató alkalmából faültetési napot szerveztek.⁵⁵⁰ 2012-ben megjelentették a dr. Szabó István által írt Keszthely növényvilága c. kiadványt, melynek fotóit is a szerző készítette.⁵⁵¹ 15 éves jubileumuk alkalmából tevékenységükről kiállítást nyitottak meg a Fejér György Városi Könyvtárban, 2015-ben.⁵⁵² 2016-ban létrehozták a Tündérrózsa tanösvényt, mely Keszthely felől a Gyöngyös-patak töltéséről, Hévíz felől pedig a Hévízi-tó déli zsilip-és gátrendszerétől érhető el.⁵⁵³ 2017-ben a Fenyves allé kettős fasorában pótolták a hiányzó fákat, s vállalták további gondozást is. Információs táblát is helyeztek el a fasor történetéről, illetve a fát ültető napszamosok névsorával.⁵⁵⁴ A Zöld Forrás 2017 pályázaton belül zöld suliudvarokat hoztak létre 6 keszthelyi iskolában, előtte projektnyitó előadást tartottak a Fejér György Városi Könyvtárban.⁵⁵⁵

A **Balaton Borbarát Hölgyek Egyesületét** vállalkozónők alapították a Bor és Gasztronómia Évének nyilvánított 1999-ben, Vince-naphoz (Szent Vince a borászok védőszentje) közeli időpontban,⁵⁵⁶ január 21-én.⁵⁵⁷ Az egyesület megalakulását Dombiné Mirolya Erzsébet [Liza] kezdeményezte, ő lett az elnök. Ezt a tisztséget 7 évig viselte. Őt Nádler Józsefné – aki szintén alapítótag volt – követte csaknem 10 évig a tisztségben, majd 2015 októbere óta Dévényiné Balog Gyöngyi az elnök.⁵⁵⁸ Nádler Józsefné [Bebi] elnöksége alatt a következő hölgyek voltak még a vezetőségben: Borbély Istvánné, Cseh Németh Istvánné, dr. Domonkosné Nádas Mária, Elek Ferencné, Suba Zoltánné, Szindekovich Józsefné, Perkóné Kis Júlia, Vetőné Zeke Erzsébet.⁵⁵⁹ A fiatalok és az idősebb korosztály is képviseli magát a tagságban.⁵⁶⁰

Az egyesület célja a kiváló minőségű magyar borok, főleg a balatoniak „ismertetése, kínálása, a kulturált borfogyasztási szokások elterjesztése, a szőlőtermesztéshez és borászathoz tartozó

⁵⁴⁷ http://korke.ayaclub.com/korke1/Bemutakozas_1

⁵⁴⁸ Kalmár, Hévíz Kh. és Vidéke, 1999. okt. 7. 2.

⁵⁴⁹ http://korke.ayaclub.com/korke1/Bemutakozas_1

⁵⁵⁰ www.tvkeszthely.hu; http://korke.ayaclub.com/korke2/Nyertes_palyzatok_3/Keszthely_Zold_Kincsei_63

⁵⁵¹ http://korke.ayaclub.com/korke2/Nyertes_palyzatok_3/Keszthely_67

⁵⁵² Keszei, <https://www.zaol.hu/keszthely/az-elheto-letert-1675031/>

⁵⁵³ Regman, <https://tvkeszthely.hu/hirek/1840-tunderrozsza-tanosveny-a-csatorna-menten>

⁵⁵⁴ http://korke.ayaclub.com/korke2/Nyertes_palyzatok_3/Fenyves-alle_72

⁵⁵⁵ http://korke.ayaclub.com/korke2/Nyertes_palyzatok_3/Zold-suliudvarok_73

⁵⁵⁶ <https://likebalaton.hu/telepules/keszthely/hireink/iden-is-a-balaton-borbarat-holgyek-szervezik-a-keszthelyi-ka-nevalt-76806/>

⁵⁵⁷

<http://editor.digitalcity.eu.com/digitalcity/entity/entityMainPage.jsp?efm=AAAAUOYK&dom=AAAABIOO&prt=AAAAUPPJ&egd=AAAATOBT>

⁵⁵⁸ Nemes, <https://www.zalamedia.hu/vezeto-hirek/kozelet/huszeves-szuletesnapot-ultek>

⁵⁵⁹

<http://editor.digitalcity.eu.com/digitalcity/entity/entityMainPage.jsp?efm=AAAAUOYK&dom=AAAABIOO&prt=AAAAUPPJ&egd=AAAATOBT>

⁵⁶⁰ <https://kultura.hu/borbarat-holgyek/>

*tradicionális hagyományok felkutatása, hagyományápolása, borismereti kurzusokon való részvétel.*⁵⁶¹ A borhölgyek évente kiválasztják saját borukat, megünneplik a Vince-napot is.⁵⁶² Közösségépítő és szórakoztató rendezvényeket is tartanak.⁵⁶³ Az egyesületen belül barokk szekciót hoztak létre, először a 2007. évi Város Napján (a város 760. évi jubileuma alkalmából) mutatkoztak be, korhű barokk ruhákban. Farsangkor 2000 óta évről évre megszervezik a Keszthelyi Városi Karnevált, melyre messzebről is érkeznek jelmezes felvonulók, a program több ezres nézőlétszámot vonz. 2006 óta rendezték meg az Országos Amatőr Harmonika Gálát, Tabányi Mihály közreműködésével⁵⁶⁴, 6 évig.⁵⁶⁵ Márton napján fáklyás felvonuláson vesznek részt. A Civil Karácsony megrendezésében is részt vesznek, ahol a többi egyesülettel közösen advent negyedik vasárnapján a városét sokat tevő vállalkozóknak és magánszemélyeknek átadják a Szeretet-díjat.⁵⁶⁶

Helikon Liget Egyesület, a Helikon ligeti városrész érdekképviseleti szervezete 1999-ben alakult, 17 fővel. November 24-i, lakossági fórummá kibővített közgyűlésüket a Vendéglátóipari Szakközépiskolában tartották, melyen csaknem 60 fő vett részt. Az egyesület elnöke ekkor Krasznai István volt, aki ismertette az egyesület céljait: az önkormányzattal együttműködve a Helikon strand talajának rendbetétele, a strand és a gimnáziumi vízitelep közötti partszakasz kitisztítása, parkosítás, padok kihelyezése, a strand felé vezető utcákon padok, szeméttárolók kihelyezése, illetve felújítása, az egyetem kollégiumának környékén a közrend fokozottabb felügyelete, több utca burkolatának felújítása.⁵⁶⁷

Alapszabályukban rögzítették:

„7.1. Az Egyesület az elsődleges célok megvalósítása érdekében:

- a) felméri a térség lakóinak a városrész fejlesztésével kapcsolatos véleményét,*
- b) ennek megvalósítására együttműködik Keszthely Város Önkormányzatával,*
- c) támogatja azon elképzeléseket, melyek az Egyesület céljaival is egybeesnek,*
- d) véleményt nyilvánít az Önkormányzat felé a térséget érintő döntések előtt,*
- e) közreműködik a fejlesztések megvalósításában és a környezet gondozásában,*
- f) rendezvényeket szervez a térségben lakók számára.*

7.2. Az Egyesület közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt, illetve azoktól támogatást nem kap, továbbá országgyűlési és megyei, valamint önkormányzati képviselőjelöltet nem állít, és nem támogat.”

Az egyesület jelenlegi működési területe a Mártírok útja, Kossuth Lajos utca, Festetics utca, Fenéki út, Fülemlé utca és a Balaton part által határolt terület. Átlagosan 70 tagot számlálnak. Az egyesület

⁵⁶¹

<http://editor.digitalcity.eu.com/digitalcity/entity/entityMainPage.jsp?efm=AAAAUOYK&dom=AAAABIOO&prt=AAAAUPPJ&egd=AAAATOBT>

⁵⁶² <https://kultura.hu/borbarat-holgyek/>

⁵⁶³ Keszezy, <https://likebalaton.hu/telepules/keszthely/hireink/iden-is-a-balaton-borbarat-holgyek-szervezik-a-keszthelyi-karnevalt-76806/>

⁵⁶⁴

<http://editor.digitalcity.eu.com/digitalcity/entity/entityMainPage.jsp?efm=AAAAUOYK&dom=AAAABIOO&prt=AAAAUPPJ&egd=AAAATOBT>

⁵⁶⁵ Keszezy, <https://likebalaton.hu/telepules/keszthely/hireink/iden-is-a-balaton-borbarat-holgyek-szervezik-a-keszthelyi-karnevalt-76806/>

⁵⁶⁶ <https://kultura.hu/borbarat-holgyek/>

⁵⁶⁷ Hévíz, Kh. és Vidéke, IX/23. 1998. dec. 3. 4.

vezetését, tevékenységének összehangolását 8 fős elnökség látja el, megbízatásuk 5 évre szól. A jelenlegi elnök dr. Boldizsár Erzsébet,⁵⁶⁸ aki 2008 óta tölti be ezt a tisztelet.⁵⁶⁹

Az Egyesület együttműködési megállapodást kötött az önkormányzattal, melyet 2019-ben megújítottak. Kapcsolatuk az önkormányzattal az utóbbi 10 évben vált szorosabbá. *„Kezdeményezésünkre épült és szépült meg az önkormányzat anyagi forrásaiból a városrészben álló IV. Béla szobor melletti park a sétánnyal és világítással, valamint a Halászcsernye előtti park is. Az egyesület készítette el és gondozza a »Helka és Kelén legendája«-t megörökítő faragott faszobrot a Balaton-parton. Kezdeményezésünkre történt meg a városrészben lévő közterületi padok cseréje, és az egyesület kérelmére lettek elhelyezve forgalomlassító »fekvőrendőrök« is. Számos alkalommal társadalmi munkában, a szemét és hulladék összeszedésével is hozzájárultunk a környezetünk szépítéséhez, megtisztításához. Minden évben megszervezzük egy kellemes éttermi vacsora vagy bográcsozás mellett a »Ligeti Nap«-ot, továbbá közös karácsonyfa-állítással, gyertyagyújtással, általános iskolások által adott zenés-énekes műsorral a Helikon ligeti adventet, valamint ugyancsak a tagok megvendéglése mellett a beszámoló közgyűlésünket. Ezek a programok egyben egymás megismerését, a vélemények kicserélését is szolgálják. Programjainkra meghívjuk az önkormányzat képviselőit, közgyűléseinken tájékoztatást kapunk az önkormányzat munkájáról és terveiről, és az egyesületi tagok is elmondják az ezzel kapcsolatos véleményüket, javasolataikat.»⁵⁷⁰*

Tevékenységüket a tagdíjakon kívül pályázati támogatásokból finanszírozzák. A város önkormányzatától az utóbbi 10 évben 7 alkalommal évente átlagosan 60 000 Ft-ot kaptak, elsősorban rendezvények megtartásához, 2019-ben pedig a Nemzeti Együttműködési Alaptól 200 000 Ft támogatáshoz jutottak. Tervezik 2020 őszén önkormányzati pénzügyi támogatással a „Helka és Kelén legendája” szobor felújítását. 2020-ban folyamatban van egy CLLD pályázatuk, melyből az Erzsébet liget elhanyagolt területének közösségi, szabadidőparkként történő felújítása, és ugyanitt egy kb. 60 fő befogadására alkalmas fedett, nyitott szaletli építése, valamint különböző játszó- és sporteszközök elhelyezése valósulna meg, melyeket bárki igénybe vehet majd, de az egyesület is szervezne ide rendezvényeket.⁵⁷¹

A Nők a Balatonért Egyesület Alsóörsön alakult meg 1995. január 22-én. Simonné Zákonyi Tünde lett az elnök, a tagok főleg az akkori polgármesterek feleségei voltak. 15 éve Szauer Rózsa tölti be az elnöki tisztelet. *„Határozott céllal kezdte meg tevékenységét a Balaton part természeti, környezeti értékeinek védelméért, a víz jó minőségének megtartásáért, a kulturális örökségek felkutatása- ápolása és népszerűsítése céljából. Működésük megkezdésekor elkészítették a Balatoni-tízparancsolatot, melyben a strandok védelmére, a víz foszfátmentesítésére hívták fel a figyelmet, s ezt minden strandi pénztárnál és hajóállomáson terjesztették. Praktikus kiadványt készítettek a háziasszonyok részére »Lehet mérgek nélkül is!« környezet- és egészségkímélő háztartási szerekről (ecet, mosószóda, szódebikarbóna, stb.). Az ismeretterjesztés és az oktatás bővítése terén elkészítették az óvodások részére a balatoni »Csigamese« környezetvédelmi kifestőkönyvet, általános iskolák felső tagozatosainak részére a Balaton olvasókönyvét., nagy sikerrel, több kiadást megéltve a »Vigyázz rám!« környezetvédelmi társasjátékot, melynek táblás változata megvásárolható és az óriás változat közös játéktérben használható. Az elmúlt huszonöt év során sok változás történt a Balaton körül, aminek érdekébe többször felemelte szavát a NABE: nádasok védelme, iszapkotrás szükségessége, az elektromos vízi eszközök használatának szabályozása, a part beépítettségének korlátozása. A Balaton védelmét szolgálja a Balatonba és környezetébe betelepített idegenhonos (inváziós fajok) növény és állatvilágról*

⁵⁶⁸ Dr. Boldizsár Erzsébet közlése

⁵⁶⁹ Ki kicsoda Keszthelyen? 2016

⁵⁷⁰ Dr. Boldizsár Erzsébet közlése

⁵⁷¹ Dr. Boldizsár Erzsébet közlése

*elkészített információs táblák, mely kiállítás és ismeretterjesztéssel mutatja be a Balatonba természetes vagy szándékos úton betelepített idegen fajú halakat (angolna, amur, stb.) és különböző tájidegen növényeket (hínár, fenyők, tuják, stb.).*⁵⁷²

A NABE tevékenységéért Balaton-díjat (2000), Az év civil szervezete kitüntetését (2000), Veszprém megye Érdemrendet (2003) és Pro Natura plakettet (2005) kapott. A NABE-nak 19 önálló csoportja működik a Balaton körül, akik a közös feladatokon túl helyi tevékenységet is végeznek. Céljuk, hogy a környezetvédelemben a fiatalabb korosztályt is bevonják.

A Nők a Balatonért Egyesület Keszthely és Vidéke Csoport 2000-ben csatlakozott ehhez a munkához. Vezetőjük Vetőné Zeke Erzsébet, aki aktív a Balatoni Szövetség munkájában is, tagja a Balatoni Kék Hullám zászló strandminősítés bíráló bizottságának, részt vesz a Balatoni Fejlesztési Tanács ülésein és programjain.

A Keszthely és Vidéke Csoport tagsága általában 15-20 főből áll. A keszthelyi csoport célja a Balaton élővilágának és értékeinek megóvása, megőrzése,⁵⁷³ valamint hogy *„környezettudatos magatartást alakítson ki az itt élő és a tavat szerető emberekben. Elsősorban azokon a területeken, ahol – a nők sajátos szerepük révén – a legtöbbet tehetik: tájékoztatók, akciók, programok szervezésével, kapcsolatok építésével a Balaton térségében, az országban és a határokon túl. A Víz világnapjához kapcsolódva immár hagyomány, hogy megrendezik a Víznapi Balcsi-party programot.*⁵⁷⁴

A csoport kulturális missziót is folytat. *„A városhoz kötődő, régmúlt időkben hírnevet, tettükkel, tehetségükkel megbecsülést szerző asszonyokra hívták fel a figyelmet, tevékenységüket felelevenítették, s emléktáblát avattak tiszteletükre, ápolják emléküket: Dukai Takáts Judit helikoni költőnő, gróf Széchenyi Ferencné gróf Festetics Julianna, aki ásvány- és növénygyűjteményét a Magyar Nemzeti Múzeumnak adományozta, Simon Böske, a Balaton szépe, az első magyar szépségkirálynő, akit 1929-ben Miss Európává választottak, Korzáti Erzsébet pszichológus, Szabó Lőrinc múzsája, de táblaállítással emlékeztek meg szintén a városhoz köthető érdemdús emberekről, tevékenységekről is, ahogy a haza bölcséről, Deák Ferencről, vagy a Phoenix-gálya megépítéséről. Az egyesület kiemelten népszerűsíti a »Vigyázz Rám!« társasjátékot, amely a tó ökológiai védelmére tanít. Az inváziós fajok bemutatásával különös hangsúllyal foglalkoznak, hogy minél több helyen felhívják rá a figyelmet, Iskolákban, környezetvédelmi rendezvényeken, nyugdíjas klubokban.*⁵⁷⁵

A NABE keszthelyi csoportjának munkáját 2003-ban több díjjal is elismerték, ezek a Keszthely Városért díj, a Deák Ferenc születésének 200. évfordulójára plakett és emléklakett a Goldmark Károly Színház és Művelődési Ház 50. évfordulóján.⁵⁷⁶

2001-ben alapították meg a **„Kiskeszthelyért” Egyesületet**, a – török kortól 1925. január 1-jéig Kiskeszthely önálló közigazgatási településként működő – városrész érdekvédelmi egyesületét. Május 29-én tartották az alakuló közgyűlést a Festetics-kastélyban, az alapszabályt augusztus 24-én 13 alapítótag írta alá.⁵⁷⁷ A bejegyzés szeptember 25-én történt meg.⁵⁷⁸ Az egyesület első elnöke Szabó Dénesné lett, mely tisztséget lemondásáig, 2014-ig töltötte be. Az elnökhelyettes Stubán Árpád. 2014-től az elnök Szindekovichs József.⁵⁷⁹

⁵⁷² Vetőné Zeke Erzsébet és Bajzik Lajosné közlése

⁵⁷³ Vetőné Zeke Erzsébet és Bajzik Lajosné közlése

⁵⁷⁴ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/kulturalis/nok-a-balatonert-egyesulet>

⁵⁷⁵ Vetőné Zeke Erzsébet és Bajzik Lajosné közlése

⁵⁷⁶ Vetőné Zeke Erzsébet és Bajzik Lajosné közlése

⁵⁷⁷ Az egyesület iratai

⁵⁷⁸ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>

⁵⁷⁹ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>

Az egyesület megalakulásának gondolata már 2-3 évvel azelőtt vetődött fel a városrész akkori önkormányzati képviselője részéről, több lakossági fórumot is tartottak, de nem volt jelentkező, aki felvállalta volna a lakosság képviselését. 2000 őszén Szabó Dénesné kapcsolódott be a szervezésbe, majd a 2001. február 5-i ülésen az Pál és Sopron utca lakói megbízták a két utca közötti új utca megnyitása ügyében képviselje őket.⁵⁸⁰ Tehát elsődlegesen az egyesületet azért hozták létre, hogy a városvezetés által régóta tervezett, de más prioritások mindig háttérbe szoruló, Sopron utca és Pál utca közötti új utca megnyíljon. Ez irányban történtek lépések az egyesület részéről később is, de az új utca még különböző okokból nem valósulhatott meg.⁵⁸¹ E településfejlesztő célon kívül még a közösségfejlesztés, valamint a városrész történelmi emlékeinek ápolása, a városrész történetének megismertetése, az épített környezet gondozása, zöld területek szépítése, virágosítása, játszótér kialakítása a célkitűzés.⁵⁸²

A Zámor Térségért Egyesület jó példáját átvéve a kiskeszthelyiek első ízben először október 28-án, a következő évtől pedig Péter-Pálhoz kötődően megrendezte a városrész ünnepét, a Kiskeszthelyi Napot, 8 éven keresztül, melyeken mise, kulturális programok és utcabál várta az ünneplőket. Az első ilyen alkalomra dr. Léber Mihály segítségével az egyesület felújította a jelképüké választott Sopron utcai harangtoronyt, és felelevenített egy városrészhez kötődő – a *Kiskeszthelyen végigmenni nem merek c.* – népdalt, melyet Bartók Béla gyűjtött 1906-ban. 2002-ben Szabó Sándor *Adalékok Polgárváros–Kiskeszthely történetéhez c.* (korábban már a *Pelso* folyóiratban megjelent) munkáját adta ki az egyesület 500 példányban, a könyvbemutatót a Festetics-kastélyban tartották. Pár nap múlva a városrész ünnepén emléktábla avatásra került sor Pázmány Jenő ügyvéd, Kiskeszthely egyetlen díszpolgára emlékére egykori lakóháza, a Sopron u. 8. sz. alatti ház falán. 2003-ban a Kiskeszthelyi Napon felavatták a harangtoronyban Szindekovics József egyesületi tag ajándékát (a második harangot pótolta ki, melyet az 1. világháborúban elvittek hadi célokra). Ebben az évben egy Pál utcai lakóház előkertjében álló kőkeresztet restauráltatott az egyesület, mely a munka elvégzése után a Sopron utca Hévízi út felőli, a városba bevezető végén került felállításra. 2004-ben Szabó Dénesné, az egyesület akkor elnöke összegyűjtötte egy kiállítás erejéig Károly Gyula keszthelyi festőművész magánszemélyeknél és a Balatoni Múzeum anyagában fellelhető festményeit egy kiállítás erejéig, mely a Mosóházban volt megtekinthető, a városrész ünnepén nyitották meg. E napon a Zala Megye Népművészetéért Alapítvány kezelésében álló alkotóház bemutatót tartott a népi kismesterségekből.⁵⁸³ Az egyesület taglétszáma 2004-ben már 31 főt számlált. 2005-ben együttműködési megállapodást kötöttek az Önkormányzattal, 2018-ban a Fejér György Városi Könyvtárral.⁵⁸⁴ 2006. június 24-én vehette birtokba az egyesület közösségi házát, az egykori Füstí kocsma épületét, melyet az önkormányzat bocsátott rendelkezésére.⁵⁸⁵ 2011-ben az Önkormányzat a kiskeszthelyi részen található, 0134/1. hrsz.-ú, „a Hévízi út és a leendő elkerülő út között észak-déli irányú, a Csókakői patakka és a Károly Gyula utcával párhuzamos irányba elhelyezkedő kialakítandó utcát” az egyesület javaslatára Vass Miklós jegyzőről nevezte el.⁵⁸⁶ 2020 márciusában Turi Török Tibor alkotását, egy dr. Bartoss Lajost ábrázoló kerámia mellszobrot állítottak fel a Sopron utca belváros felőli sarkán.⁵⁸⁷

A **Keszthelyi Nemzeti Kör Egyesület** 2002. június 6-án jött létre. Megalakulását dr. Alföldi Zoltán kezdeményezte, aki a kör elnöki tisztjét látja el. 5 tagú választmány irányítja a kör tevékenységét, 2

⁵⁸⁰ Nagy, Hévíz, Kh. és Vidéke, XII/12. 2001. jún. 28. 5.

⁵⁸¹ Szabóné, Kocsondiné, 77.

⁵⁸² Szabóné, Kocsondiné, 77.; az egyesület alapszabálya

⁵⁸³ Szabóné, Kocsondiné, 77–78.; az egyesület iratai

⁵⁸⁴ Az egyesület iratai

⁵⁸⁵ Szabóné, Kocsondiné, 78.; az egyesület iratai

⁵⁸⁶ 243/2011. (IX.15.) sz. képviselő-testületi határozat

⁵⁸⁷ Szabóné, Kocsondiné, 77–78.; az egyesület iratai

póttaggal. Az elnökhelyettes Ruzsics Ferenc, a titkár Vecsera Jánosné. A taglétszám 100-120 főből áll. A Nemzeti Kör célja családi, közösségi értékek és érdekek erősítése, valamint védelme, és ahogy az alapszabályban olvasható: „*a korszerű és legszélesebb értelemben vett nemzeti, polgári, keresztény értékrend, világnézet és politikai gyakorlat bemutatása és tárgyalása*”; ezenkívül a helyi önszerveződések és az önkormányzati munka támogatása.

„Ennek érdekében szellemi műhelyként működik: ismeretterjesztő és kulturális tevékenységet végez, előadásokat, képzéseket, valamint vitafórumokat és konferenciákat szervez. Tevékenységét elsősorban Keszthely városában és vonzáskörzetében, a környező településeken és a nyugat-balatoni régióban folytatja. Számos keszthelyi és térségi civil szervezettel (Nagycsaládosok Keszthelyi Egyesülete, a Rákóczi Szövetség és a KÉSZ helyi szervezetei, Dél-Zalai Civil Fórum stb.) szoros kapcsolatban áll, közös rendezvényeket, programokat szervez. Az egyesület alapítótagja a Keszthely-Hévíz Kistérségi Civil Egyeztető Fórumnak. Az egyesület pártoktól független, közvetlen politikai tevékenységet nem folytat.”

2002-ben konferenciát szerveztek az önkormányzatiságról, melyen önkormányzati szakemberek, politikusok vettek részt. Egy év múlva előadás-sorozatot rendeztek „Erkölc és ...” címmel, sportról, művészetről, oktatásról, politikáról, médiáról, melyet a tagság mellett nagyszámú vendég is meghallgatott. A 2002-2004-es években előadásokat és vitaesteket szerveztek történelem, jog, közgazdaság, egészségügy, mezőgazdaság, környezetvédelem, társadalomtudomány és politika tematikában. 2004 óta tíz éven keresztül nyaranta csaknem 270 moldvai csángó gyermek nyaraltatását szervezték meg, a gyermekeket keszthelyi és városkörnyéki családok fogadták be. A vendég gyermekek Nyisztor Ilona csángó népdalénekesssel néptánc- és népzenei műsort adtak elő a városban és környékén. 2005. április 30-án és május 1-én „Családom-Városom-Hazám” elnevezéssel megszervezték a Keszthelyi Civil Napokat, szeptember 17-én pedig a Polgárok Napját a Balaton-parton és a Sport kempingben. 2005-ben Példaképeink címmel előadás-sorozatot is tartottak, évfordulós – főleg a városhoz és környékéhez kötődő – történelmi személyek, művészek, sportolók életéről. 2006-ban a kör tagjai látogattak a moldvai csángómagyarokhoz. Ebben az évben előadást és poszterbemutatót tartottak a „Napjaink környezeti problémái – globálistól lokálisig” című nemzetközi tudományos konferencián. 2008-ban fásítást végeztek a Széchenyi utcában, a Norvég Alap pályázati támogatásával, civil összefogással.

2009-ben egy új, Árpádházi Szent Erzsébetről elnevezett téren emlékhelyet hoztak létre, rózsalugast készítettek az Összefogással a zöld Keszthelyért pályázat keretében, szintén civil összefogással. 2011-ben NCA pályázati támogatással Moldvában és Dél-Erdélyben civil találkozókra és kulturális programokra vettek részt. Ez évben szintén pályázatnak köszönhetően a „Lengyel–magyar barátság napjai a magyar EU-elnökség idején” program keretében fogadták Keszthely lengyel testvérvárosának, Sary Sącznak civil küldöttségét, részükre a Város Napján közös programokat szerveztek. 2012-ben családtámogatási pályázat segítségével helyi civil szervezetek család- és közösségfejlesztő programjait szervezték meg.

Évről évre közreműködnek a Város Napja programjainak megszervezésében, és részt is vesznek a rendezvényeken. Ezen kívül is számtalan kulturális programot szerveztek, előadást, kiállítást, múzeumlátogatást, ünnepséget stb. Önkormányzati képviselőkkel rendszeresen találkoznak. Szemétyűjtési, tisztasági akciókat tartanak a Balaton-parton.⁵⁸⁸

2003. március 1. a **Keresztény Értelmiségiek Szövetsége Keszthelyi Csoportja** megalapításának napja. A csoport elnöke Krupláné Nagy Ágnes.⁵⁸⁹ A közösség 2017 nyarán 4 kárpátaljai magyar családot látott vendégül, akiket családok fogadtak be.⁵⁹⁰

⁵⁸⁸ Dr. Alföld Zoltán és Krupláné Nagy Ágnes közlése

⁵⁸⁹ <https://www.keesz.hu/helyi-csoportok-keszthely>

⁵⁹⁰ Zámbo, <https://www.zaol.hu/hirek/karpataljai-csaladok-erkeztek-keszthelyre-1849815/>

2004 márciusában alakult meg a **Keszthely Térségi Civil Szervezetek Szövetsége**, több előkészítő gyűlés után, 29 civil közösséggel, a közös érdekérvényesítés céljából. A 7 tagú vezetőséget 2 évre választották. Az alakuló ülésen az elnöki tisztet Bagyó Sándor, a Vízügyi Balatoni Szakszolgálat vezetője kapta meg.⁵⁹¹

A **Keszthely Város Köztéri Alkotásaiért Alapítványt** 2004-ben alapította Kenesei Zoltán⁵⁹², aki felkérte a kuratórium elnökének Cséby Gézát, kuratóriumi tagoknak pedig Klie Zoltánt, Laza Mihályt, Pelcz Istvánt és Vetőné Zeke Erzsébetet. Klie Zoltán és Laza Mihály nem látogatták a kuratóriumi üléseket, így Kenesei Zoltán a többi kuratóriumi tag hozta meg a döntéseket. Kenesei Zoltán támogatást nyújtott a Zeneiskola alapítványának, viszonzásul a tanárokkal koncertet szerveztek a színházban, melynek bevétele az alapítványt gazdagította.⁵⁹³

Az alapítvány célja az intézményi és a civil szféra összefogásával a város meglévő köztéri alkotásainak védelme, művészi értékkel bíró új alkotások létrehozása⁵⁹⁴, „– közte néhány konkrét mű – gazdagítsa városunkat”. Szerették volna felállítani Mikus Gyula *Halas kisfiú* szobrát Keszthelyen, azonban nem sikerült előteremteni az anyagi feltételeket. Viszont felhívták a figyelmet az alkotásra, és Kalmár Kata által felnagyítva ma a Fő téren díszlik.⁵⁹⁵

Megvásárolták Németh János keramikus *Emberpár* c. alkotását, mely a Fejér György Városi Könyvtár bejárata mellett kapott helyet [2008]. Anyagilag támogatták a Pivniczna testvérváros önkormányzatának falán elhelyezett emléktábla elkészítését. Emléktáblákat helyeztek el a város első gyógyszerárának, valamint Korzáti Erzsébet [Szabó Lőrinc szerelme] szülőházának falán [Városház u. 5/a., 2015, Hermann Katalin üvegművész alkotása⁵⁹⁶]. A kezdeti aktivitás később lankadt, „az alapítvány számlájának permanens csökkenése, amely az emléktáblák költségein kívül a számlavezetési díj miatt történt, lehetetlenné tette a működést. Jelenleg az alapítvány megszűnésének stádiumában vagyunk” – nyilatkozta dr. Cséby Géza elnök.⁵⁹⁷

Terveikben szerepelt, hogy az egykori kórház helyét, a Festetics-kastély előtti kanyarban, emléktáblával jelölik meg⁵⁹⁸, és az is, hogy egy műalkotással adóznak Németh János, a neves zalai keramikus művésznek is. Erről így nyilatkozott Kenesei Zoltán: „Elképzelésem szerint a Kossuth u. 1. Georgikon u.-i falán egy Szt. Flórián-dombormű emlékeztetne a hajdan volt híd két oldalán lévő szobrok egyikére. Erről a Művésszel tárgyalást is folytattunk Cséby G.-val. Erre már nem kerülhetett sor, az alapítvány anyagi forrásai kimerültek, azért is, mert időközben a közhasznúsági feltételeknek már nem feleltünk meg”.⁵⁹⁹

2005-ben jött létre a **Balatoni Múzeumért Alapítvány**, hogy támogassa a múzeum tevékenységét, a gyűjteménygyarapítást, a restaurálást, a tudományos kutatást, kiállítások rendezését, hozzájuk kapcsolódó kiadványok kiadását, ismeretterjesztő, közművelődési munkáját. Az alapítványt 3 tagú kuratórium irányítja, a kuratóriumi tagok Havasi Bálint, dr. Müller Róbert és Németh Ferenc.⁶⁰⁰

2007-ben alakult meg a **Csik Ferenc Olimpiai Baráti Kör Egyesület**. Az alapító okirat november 6-án kelt, az egyesületet december 22-én jegyezték be.⁶⁰¹ Székhelye a Zeppelin tér 3. sz. alatt található. Az

⁵⁹¹ Zalai Hírlap, XL/63. 2004. márc. 16. 4.

⁵⁹² Dr. Cséby Géza közlése

⁵⁹³ Kenesei Zoltán közlése

⁵⁹⁴ Dr. Cséby Géza közlése

⁵⁹⁵ Kenesei Zoltán közlése

⁵⁹⁶ Horányi, <https://keszthely.szuperinfo.hu/a-muzsa-tiszteletere/>

⁵⁹⁷ Dr. Cséby Géza közlése

⁵⁹⁸ Sámel, <https://www.zaol.hu/hirek/egykor-a-festeticsek-patikaja-volt-1393941/>

⁵⁹⁹ Kenesei Zoltán közlése

⁶⁰⁰ <https://balatonimuzeum.hu/rolunk/balatonimuzeumert-alapitvany/>

⁶⁰¹ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>

alapítótagok 14-en voltak. Elnökké választották dr. Nádasy Miklóst, a titkár dr. Iglódi Endre lett.⁶⁰² Dr. Nádasy Miklós halála után, 2015 márciusától az elnöki tisztséget Dósa Zsolt látta el, 2015. szeptember 1-étől pedig dr. Ágh Pál, aki jelenleg is az egyesület elnöke. Az egyesület célkitűzése: „Keszthelyen és Keszthely város környékén Csik Ferenc emlékhelyeinek ápolása. Keszthely város egykori kiemelkedő sportolóinak és sporttörténeti értékeinek bemutatása. Az olimpiai sport népszerűsítése, annak emlékének és hagyományának őrzése, Keszthely város iskoláiban ennek megismertetése, különös tekintettel a keszthelyi és Keszthely térségbeli egykori olimpiikonokra és e tekintetben az egyesület iskolai és iskolák közötti versenyeket kíván szervezni. Keszthely és Keszthely város környékén az olimpiai eszme népszerűsítése.”⁶⁰³ Csik Ferenc egykori lakóháza (Kossuth Lajos utca 71.) falára korábban olimpiai győzelme emlékére emléktáblát helyeztek el, mely később sérülés miatt lekerült. Az olimpiai bajnoki címe megszerzésének 70. évfordulóján, 2006-ban, az egyesületnek köszönhetően újra emléktáblát avattak itt. Az egyesület évenként, decemberben, Csik Ferenc születésnapjához közeli időpontban a Csik Ferenc-tanuszodában utánpótlás úszóversenyeket rendez, a győztes jutalma a Csik Ferenc-emlékkupa.⁶⁰⁴

A **Pelso Társaság** alapítása 2011. március 2-án történt, a bejegyzés dátuma április 9. Képviselőjük dr. Kovács Ferenc volt, az elnöki tisztelet 2015 óta Horváth Imre látja el. A társaság célja „Keszthely, Hévíz és a Balaton térség kulturális és társadalmi életének fellendítése, segítése, kapcsolatainak fejlesztése.”⁶⁰⁵ A társaság az e tevékenység érdekében végzett kiemelkedő munka elismerésére 2020-ban megalapította a Pelso Díjat, mely Farkas Ferenc szobrászművész bronzplakettje.⁶⁰⁶ A társaság a Deák Ferenc utcában található egykori Magyar Királyi Honvéd Huszár Laktanyán emléktáblát helyezett el (e célból jótékonyági gyűjtést szervezett),⁶⁰⁷ melyet 2020. októberében avattak fel. Tervezik, hogy évenként huszár emlékünnepeket szerveznek, melyet a huszár laktanya előtt tartanak meg.⁶⁰⁸

2012 februárjában alakult szülők kezdeményezésre az **ADD meg a lehetőséget!** elnevezésű, a figyelemzavarral küszködőkért létrehozott alapítvány, elismert orvosok, pszichológusok, pedagógusok, óvodapedagógusok és egyéb szakemberek részvételével. Székhelyük Keszthely, Deák Ferenc u. 11. sz. alatt található. Dr. Mészáros Jánosné így foglalta össze törekvéseiket: „Célunk a figyelemzavar, hiperaktivitás, tanulási nehézség minél korábbi felismerését lehetővé tevő ismeretterjesztő tevékenység, illetve csoportterápiás foglalkozások szervezése, mellyel szeretnénk hozzájárulni ahhoz, hogy egymás elfogadása különbözőségeink ellenére természetes reakcióvá váljon mind szélesebb körben. Hisszük, hogy mindez megalapozhatja a sajátos nevelési igényű gyerekek képességeinek kibontakozását, s lehetőséget teremt számukra is egy teljesebb, örömtelibb életre.”

Felkérték dr. László Zsuzsát, a budapesti FIMOTA Központ vezetőjét előadás tartására, aki a nagy siker eredményeként később továbbképzést tartott. Az alapítvány ezután létrehozta a FiMoTa Klubot [Figyelemzavar, Mozgászavar, Tanulászavar], vezetőik két klinikai szakpszichológus – az alapítvány tagjai – lettek. A klub havonként jött össze. Az alapítvány 2015 őszén az alapítvány tiszteletbeli tagja, dr. Hada Zsuzsanna pszichiáter, coach vezetésével elindított egy szülői kompetenciafejlesztést kamaszgyermekes szülők részére. 2016 májusában – a családsegítéssel foglalkozó Fészek Egyesülettel közösen és szakmai, lakossági összefogással – megszervezték a Családok Helikonja elnevezésű programsorozatot.

⁶⁰² Az egyesület vendégkönyve

⁶⁰³ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>

⁶⁰⁴ <https://www.nevpont.hu/palyakep/csik-ferenc-ifj-d20a0>

⁶⁰⁵ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>

⁶⁰⁶ https://www.facebook.com/Pelso-T%C3%A1rsas%C3%A1g-Keszthely-106775144138534/?hc_ref=ARR008VGIzmqUSkAg4kcBEbPi2mH6nvyX96rui7Zj7HjbaZ_NIN-J7JSeF8_EsMluj4&fref=nf&_tn=kc-R

⁶⁰⁷ <https://www.facebook.com/events/3176943785736244/>

⁶⁰⁸ Lendvai, <https://tvkeszthely.hu/hirek/7503-emlektablalt-kapott-az-egykori-huszarlaktanya>

2016. novemberben Gödöllőn megrendezték neves szakembereket bevonva pártfogó felügyelők kétnapos kompetencia-fejlesztő tréningjét – melyet az Igazságügyi Hivatal hirdette meg. 2017-ben támogatták egy alternatív, élményközpontú tanulócsoporthoz alakításának, bízva abban, hogy ezzel a sajátos nevelési igényű (SNS) gyermekek tanulását megkönnyíthetik. 2017 májusában másodszer megrendezésre került a Családok Helikonja, s szakmai fórumra hívták a városi, gyermekekkel foglalkozó intézmények képviselőit. Vendégül látták dr. Csiky Miklóst (ADHDokit) is. Októberben a Goldmark Károly Művelődési Központban a GÉM Program és az Experience Workshop/Élményműhely megszervezte a „Tervezz – Építs – Kódolj!” elnevezésű rendezvényt, melyet az alapítvány is segítette. Ez év decemberében pedig a Fejér György Városi Könyvtárban a GÉM Program és az alapítvány előadásorozatát indított, melyet már említett tanulócsoporthoz tartozó pedagógus tartott élményközpontú oktatásban szerzett tapasztalatairól. 2017-ben hozták létre facebook oldalukat is, melynek segítségével üzeneteket juttatnak el az érintett családoknak.

2018 és 2019 májusában is megtartásra került a Családok Helikonja elnevezésű program. 2018. júliusban együttműködve a helyi Család- és Gyermejkölési Központtal „Oda és vissza a jövőbe” Nyári Kalandtáborban táboroztattak gyermekeket. Ez év szeptemberében keszthelyi gyökerekkel rendelkező neves szakemberekkel, a Keszthelyi Városvédő Egyesülettel közösen „Magamnak vagy/és a közösségnek élek?” címmel Pszichológiai Szabadegyetemet rendeztek. November 8-tól szervezésükben, a Család és gyermekjóléti Központ támogatásával, kéthetenként találkozókkal elindították a Szülők Egymásközt Beszélgető Klubot, melyet egy fejlesztőpedagógus vezet. Vele párhuzamosan, szintén kéthetenként elindították a Kamaszklubot is, melynek vezetője a korábban már említett tanulócsoporthoz tartozó pedagógus. 2019 őszén elhatározták, hogy győri minta nyomán megszervezik a Gondoskodó Pótnagyi Szolgálatot, 2020. március 10-én – elsősorban nyugdíjas pedagógusok részvételével – megtartották alakuló ülésüket, azonban COVID–19 világjárvány miatt tevékenységet már nem tudtak kifejteni. Július 14-én a Magyar–Izraeli Baráti Társaság képviselőivel közösen emléktáblát avattak a Kossuth Lajos utcában Simon Böske, az első magyar szépségkirálynő és családja emlékére egykori otthonuk falán.⁶⁰⁹

A Fészek a Lelki Egészségért Egyesület 2014 őszén alakult meg. Az alapítótársak pszichológusok, szociálpedagógusok, mentálhigiénés szakemberek, szociális munkások, céljuk, hogy a város és környékén családterápiás és mentálhigiénés szolgáltatásokat nyújtsanak. Fontosnak tartják a megelőzést és a megőrzést, hisznek az egészség visszanyerhetőségében Segítségnyújtást nyújtanak a különböző életszakaszokban a problémákkal küszködőknek.⁶¹⁰

2012-ben alapították meg a **Keszthelyi Iparosok Hagyományőrző Asztaltársaságát**, több mint 70 fővel, dr. Kovács Pálné (született Meizler Éva) – Meizler Károly, egykori ipartestületi elnök unokája – vezetésével. Céljuk iparosőseikről szóló családi emlékeik kötetbe foglalása volt. A könyv 2013-ban *A szívünkben örökké élnek* címmel jelent meg, a szerzők saját, családi részére, azon felül csak néhány példány készült. Az Ipartestület székházában mutatták be.⁶¹¹

A **Keszthelyi Városvédő Egyesület** megalakítását Kerner Gábor kezdeményezte. Megkereste Havasi Bálintot, majd Németh Ferencet, Csángó Zsuzsannát.⁶¹² Az alapítás szándéka 2015-ben merült fel,⁶¹³ végül 2016. június 30-án jegyezték be az egyesületet.⁶¹⁴ Az elnöki tisztelet Csángó Zsuzsanna látja el, a

⁶⁰⁹ Dr. Mészáros Jánosné közlése

⁶¹⁰ <https://feszek-egyesulet.hu/>

⁶¹¹ Horányi, Szuperinfó, 2013. szept. 19. 14.

⁶¹² Kerner Gábor közlése

⁶¹³ Csángó Zsuzsanna közlése

⁶¹⁴ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>

titkárit Németh Ferenc.⁶¹⁵ Korábban több kísérlet is történt már ilyen jellegű civil közösség létrehozására, mint például a Keszthely Város Barátainak köre a 20. század végén.

Az alapítók az 5 vezetőségi tag, Kerner Gábor, Havasi Bálint, Németh Ferenc, Csángó Zsuzsanna, Béres Attila, valamint Ráczné Páldy Eszter és Komoróczy Lajos, a Szent Márton projekt aktivistái. A Városvédő Egyesületben 10-15 aktív tag tevékenykedik, de 30-40 szimpatizáns is segíti munkájukat. Törekednek integratív szemlélettel jelen lenni Keszthely életében. Az egyesületben együttműködve dolgoznak, de támogatják az önálló kezdeményezéseket, helyet kap a közös tanulás és önfejlesztés. Politikamentesek, de megjelennek a közéletben is.⁶¹⁶ „Szerteágazó szakmai tapasztalatunk és helyi érdekek, egy pozitív jövőkép mentén fogalmazzuk meg a gondolatainkat, javaslatainkat.” „...pénzügyi vagy politikai háttér és szándék az egyesülettel nem hozható összefüggésbe. Függetlenségünk az alapítástól fogva fontos alappillér és összetartó erő” – nyilatkozta Béres Attila.⁶¹⁷

Első feladatuknak a Szent Miklós-kápolna ügyének felkarolását tűzték ki. „Az épület az egyház gondozásában van, a védőtető felhelyezése után tíz éve abbamaradt a felújítás. A belső falfestmények feltárása és rekonstruálása még várat magára. Az előzetes kutatások alapján itt is összefüggő középkori freskó rejtőzik a barokk vakolat alatt. Szeretnénk megismertetni a város lakóival, hogy milyen hatalmas érték rejtőzik itt. Úgy tudom, festett középkori homlokzat ezen kívül nem maradt fenn a jelenkori Magyarország területén. Igyekszünk megtalálni a rekonstrukció folytatásához a megfelelő támogatókat. Az egyesület ennek érdekében költségvetést, tervdokumentációt tud készíteni a fenntartó számára” – mondta el egy interjúban Csángó Zsuzsanna.⁶¹⁸

Tevékenységüket négy fő területen fejtik ki. Elsőként említhető, hogy csatlakoztak a hagyományos városvédő mozgalomhoz, tagjai lettek a Város és Faluvédők Országos Szövetségének. Országos kezdeményezésekbe is bekapcsolódnak, programokat szervezve, mint az őszi Kulturális Örökség Napjai, de szerveznek TIT előadásokat is. Keresik a lehetőségét annak, hogy az önkormányzattal együtt vegyenek részt projektekben. Ezenkívül az építészeti értékek védelmén és népszerűsítésén túl igyekeznek napjaink modern igényeire korszerű megoldásokat találni, s meghonosítani. Ennek érdekében együttműködnek a Keszthelyi Környezetvédő Egyesülettel, valamint az országos működésű Táj és Ember Népfőiskolával. Egyaránt fontosnak tartják az épített és a zöld környezetet. Keszthely adottságai – szellemi és tárgyi öröksége – nagy lehetőségeket rejtenek magukban munkájukhoz. Nemcsak elvekben, hanem ténylegesen, közösségépítő akciókkal is hozzájárulnak Keszthely város megújulásához. 2020-ban gyűjtést szerveztek, majd önkéntes munkával beültették – épületszárnnyal való bővítése után – a Fejér György Városi Könyvtár olvasóudvarát. Az egyesületi tagok javaslatára és közreműködésével felújításra betervezett lakótelepi házak egyedi színekkel és formában újlhattak meg, díjat nyerve.⁶¹⁹ A 9 társasház felújítása az Otthon Melege program keretében történt, a projektet a 2018-as Év Homlokzata gálán különdíjjal ismerték el.⁶²⁰ Keszthely szépítését tisztasági akciókkal is elősegítik, évenként „tavaszi nagytakarítást” szerveznek és végeznek.⁶²¹ Első alkalommal 2017-ben hirdették meg, Szent György hetére időzítve, óvodák, iskolák, magánszemélyek, közösségek bevonásával Dobd be magad! elnevezéssel. Az egyesület fő tevékenységének harmadik területe a helyi identitás erősítése, hagyományőrző és -teremtő programok szervezése. Ápolják a Szent Márton hagyományt, mivel Keszthely város egyik legrégebbi, már nem álló temploma Szent Mártonnak volt felszentelve. Kezdeményezték a Balaton-felvidéki Szent Márton-útvonal kialakítását, és egy játék

⁶¹⁵ <https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/kulturalis/keszthelyi-varosvedo-egyesulet>

⁶¹⁶ Csángó Zsuzsanna közlése

⁶¹⁷ Béres Attila közlése

⁶¹⁸ <https://keszthelyivarosvedok.hu/files/200000043-cf364cf366/Cs%C3%A1ng%C3%B3%20Zsuzsanna.docx.pdf>

⁶¹⁹ Csángó Zsuzsanna és Ráczné Páldy Eszter közlése

⁶²⁰ Béres Attila közlése

⁶²¹ Csángó Zsuzsanna közlése

keretében való megismerését. Megszervezték a Szent Márton év rendezvényeit. 2019-ben élő adventi kalendáriumot hoztak létre, közösségépítő és várost megismerő alkalmat teremtve. Az eddig felsorolt 3 fő tevékenység is lehetővé tette a közösségépítést, elvezetve az egyesület negyedik fő területéhez, ami a közösségfejlesztés, a közösségi döntéshozatal. Tudatosan szervezik a közös tevékenységet. Újfajta kommunikációt kívánnak meghonosítani, mellyel tudják támogatni és inspirálni egymást kreatív munkájukban.⁶²²

A Városvédő Egyesület célkitűzése – ahogy Ráczné Páldy Eszter nyilatkozott –, hogy „*a településen lakók úgy érezzék otthon magukat Keszthelyen, hogy a település többretegű hagyományait, épített és zöldfelületi örökségét közös aktivitással, magukénak érezve továbbfejlesszék, egyedi arculatot adva településünknek.*”⁶²³

2018 júniusában alapították meg a **Tegyünk Együtt Keszthelyért Egyesületet**. Céljuk egy olyan civil közösség, mely a város mindennapi életét fellendíti, azáltal, hogy szervesen részt vesz benne. Kiemelt feladatuknak tekinti a fiatalok összefogását és patronálását.⁶²⁴ Az egyesület alapítása évében csatlakozott a Baptista Szeretetszolgálat karácsonyi akciójához. Az ajándékokat magánszemélyek és keszthelyi intézmények adományozták.⁶²⁵

Keszthely város tudomásunk szerint legfrissebb alapítású egyesülete a **V.Á.R.T.A.K.** azaz a **Városukért Tenni Akarók Egyesülete**, melyet Kenyeres László szervezett 2019-ben.

Az egyesület célja a közösségépítés eszközével a helyi hagyományok ápolása, igényes lakókörnyezet, egészséges élettér kialakítása, fenntartása, a magyar történelem és a kultúra széles körű megismertetése, a tagság érdekérvényesítő képességének javítása, a lakosság, a helyi kötődésű elszármazottak és a turisták hasznos, közcélú tevékenységre buzdítása.⁶²⁶

⁶²² Csángó Zsuzsanna közlése

⁶²³ Ráczné Páldy Eszter közlése

⁶²⁴ https://www.facebook.com/pg/tekekeszthely/about/?ref=page_internal

⁶²⁵ <https://www.facebook.com/tekekeszthely/>

⁶²⁶ <https://adjukossze.hu/obh/szervezet/vartak-varosukert-tenni-akarok-egyesulet-125611>

FELHASZNÁLT IRODALOM

Nyomtatott források

- 243/2011. (IX.15.) sz. Keszthely Város Önkormányzata képviselő-testülete határozata
- Dr. ALFÖLDI Zoltán és KRUPLÁNÉ Nagy Ágnes közlése a Keszthelyi Nemzeti Körről
- BÉRES Attila közlése a Keszthelyi Városvédő Egyesületről
- Dr. BOLDIZSÁR Erzsébet közlése a Helikon Liget Egyesületről
- BONTZ József: Keszthely város monográfiája. Keszthely, Farkas János Könyvnyomdája, 1896.
- CSÁNGÓ Zsuzsanna közlése a Keszthelyi Városvédő Egyesületről
- Dr. CSÉBY Géza közlése a Keszthely Város Köztéri Alkotásairól Alapítványról
- Dr. CSÉBY Géza közlése a Simándy József Baráti Társaságról
- CSÉBY Géza: Száztíz esztendő. Adatok a keszthelyi Ipartestület történetéhez. Keszthely, Keszthelyi Ipartestület, 1996.
- CSERVENKA György: 120 éves a Keszthelyi Yacht Club. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, 1999. július 1. 6.
- CSERVENKA György: Juniális a Libáson. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, VIII/12. 1997. június 12. 4.
- CSERVENKA György: Közgyűlést tartott az IPOSZ Keszthelyi Szervezete. Szűkülő esztendő. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, 1998. december 3. 3. p.
- CSERVENKA György: Öreg diák nem vén diák. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, VII/12. 1999. július 1. 4.
- CSERVENKA György: A rendezési terv első fázisa. „Esőcsináló” juniális a Zámorban. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, IX/12. 1998. június 18. 2. p.
- CSERVENKA György: Zámor hagyományos juniálisa – miniszteri vendéggel. Az összefogás ereje mérhető. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, X/13. 1999. július 1. 5. p.
- CSERVENKA György: Zámor példát mutat. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, VII/12. 1996. június 6. 3. p.
- A Csik Ferenc Olimpiai Baráti Kör Egyesület vendégkönyve
- DOMBI László Gyula közlése a Keszthelyi Túravorlás Clubról
- FORSTNER Anna: Keszthely–Delden Alapítvány – '95. Egy sorozat vége – egy sorozat kezdete. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, VII/1. 1996. jan. 11. 2. p.
- GÁRDOS Tamás gyászbeszéde dr. Máté László temetésén
- GÓTH Imre: KHHSE helyett JASE. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, VI/31. 1995. november 30. 7. p.
- GÓTH Imre: Sportolók és támogatói köszöntése a KHHSE Vitorlás Szakosztályánál. Hévíz, Keszthely és Vidéke, II/5. 1995. február 17. 6. p.
- GÓTH Imre Árpád: 135 év Keszthely vízi sportjáért. A Keszthelyi Yacht Club rövid története. Keszthely, Keszthely Yacht Club, 2014.
- Hévíz, Keszthely és Vidéke, VI/20. 1995. november 2. 3. p.
- Hévíz, Keszthely és Vidéke, VII/1. 1996. jan. 11. 1. p.
- Hévíz, Keszthely és Vidéke, VII/8. 1996. április 11. 1. p.
- Hévíz, Keszthely és Vidéke, VII/13, 1996. június 20. 6. p.
- Hévíz, Keszthely és Vidéke, VII/20. 1996. október 3. 5. p.
- Hévíz, Keszthely és Vidéke, VIII/3. 1997. február 6. 4. p.
- Hévíz, Keszthely és Vidéke, IX/6. 1998. március 26. 1. p.

Hévíz, Keszthely és Vidéke, IX/23. 1998. december 3. 4. p.

Hévíz, Keszthely és Vidéke, X/8. 1999. április 22. 3. p.

HORÁNYI Árpád: Anno jó széllel startolt a Keszthelyi Yacht Club. In: Balatoni Futár, XXVI/7. 2019. július. 20. p.

HORÁNYI Árpád: Iparosmúlt. Könyvbe foglalt emlékek. In: Szuperinfó, 2013. szeptember 19. 14. p.

KALMÁR Mónika: A 25. évfordulón: Ünnepelet a Kertváros. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, X/XVI. 1999. augusztus 26. 5. p.

Ifj. KALAPOSI István közlése a Bencés Szellemisségért Alapítványról

Ifj. KALAPOSI István közlése a Hévíz-Keszthelyi Meteor Természetbarát Körről

KALMÁR Mónika: Elnökváltás az egyesületben. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, X/V. 1999. március 11. 3.

KALMÁR Mónika: Infarktus után – félelem nélkül. Születésnap a Szív- és Érbetegek Egyesületénél. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, VI/8. 1995. április. 6. 3. p.

KALMÁR Mónika: Közös Keszthelyért. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, IX/17. 1998. szeptember 10. 3. p.

KALMÁR Mónika: Megalakult a Keszthely–Boppard Baráti Társaság. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, IX/21. 1998. november 5. 3. P.

KALMÁR Mónika: Tanulmányúton Deldenben. Környezetvédők Keszthelyért. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, 1999. október 7. 2. p.

KENESEI Zoltán közlése a Keszthely Város Köztéri Alkotásairól Alapítványról

KERNER Gábor közlése a Keszthelyi Városvédő Egyesületről

Keszthely és Vidéke lapszámai

Keszthelyi Hírek lapszámai

Keszthelyi Hírlap lapszámai

Keszthelyi Életrajzi Lexikon. Főszerk. Pappné Beke Judit. Szerk. Kocsondiné Eisenkorb Györgyi, Márkus Rita. Keszthely, Keszthely Város Önkormányzata, 2010.

Ki kicsoda Keszthelyen? 2016. Szerk. Kocsondiné Eisenkorb Györgyi, Márkus Rita. Keszthely, Keszthely Város Önkormányzata, 2016.

A kisipar almanachja. Zala megye 1987–1988. Zalaegerszeg, KIOSZ Zala megyei vezetősége, 1988.

A „Kiskeszthelyért” Egyesület iratai

KISS Zsuzsanna: Zala megye egyesületei a forradalom és a kiegyezés közötti időszakában. In: Kapiller Imre emlékkönyv. Szerk. Horváth Zita et al. Kiad. a Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára. Zalaegerszeg, MNL Zala M. Lvt., 2019.

KORMOS Márai: Természetgyógyász klub és tábor. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, VIII/16. 1997. augusztus 7. 12. p.

Dr. MÁTÉ Lászlóné közlése a Vajda János Öregdiákok Egyesületéről

Dr. MÉSZÁROS Jánosné közlése az ADD meg a lehetőséget! alapítványról

MORVAI Péter: Öregdiák Egyesület Keszthelyen. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, I/5. 1994. március 4. 5. p.

NAGY Gábor: Megalakult a „Kiskeszthelyért Egyesület”. Az elgondolást tett követte. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, XII/12. 2001. június 28. 5. p.

NAGY Lóránd: Tájékoztató a Simándy József Baráti Társaság tevékenységéről. Kézirat. 1998.

NAKE Családi Újság, 2018. január 2. 4. p.

RÁCZNÉ Páldy Eszter közlése a Keszthelyi Városvédő Egyesületről

Szabó Dénesné–Kocsondi Attiláné: A Kiskeszthelyért Egyesület. In: Keszthelyi kistérségi kalendárium. Szerk. Keszthelyi kistérség KÖZKINCS közművelődési kerek-asztala. [Kh.], Keszthely és Környéke Kistérségi Többcélú Társulás, [2010.] p. 77–78.

SZELES József: Bemutatkozott az Egry Kör. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, VIII/19. 1997. szept. 18. 5. p.

SZELES József: Keszthelyi képirók a Helyőrségi Klubban. Akik elérik az aranyszarvast. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, IX/9. 1998. máj. 6. 5.

SZELES József: Készülődés az alapítványnál. In: Hévíz, Keszthely és Vidéke, IX/24. 1998. december 17. 5. p.

TÖRZSÖKNÉ Varga Katalin: Lakossági összefogással a szebb, tisztább környezetért Zámorban. In: Hévíz, Kh. és Vidéke, II/5. 1995. febr. 17. 3.

VETŐNÉ Zeke Erzsébet és BAJZIK Lajosné közlése a NABE Keszthely Vidéki Csoportról

Zalai Hírlap, XL/63. 2004. március 16. 4. p.

Internetes források (2020. 07. 20–2020. 12. 14.)

<https://adjukossze.hu/obh/szervezet/vartak-varosukert-tenni-akarok-egyesulet-125611>

<https://archivum.zalamedia.hu/khely/021003/vall.html>

<https://balatonimuzeum.hu/rolunk/balaton-muzeumert-alapitvany/>

<https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>

<http://www.civilforum.hu/szervezetlista/113>

<http://www.civilforum.hu/szervezetlista/120>

Dobd be magad! Keszthelyi (n)agytakarítás Szent György hetében. In: <https://www.monitormagazin.hu/24-ora-hirei/dobd-be-magad-keszthelyi-nagytakaritas-szent-gyorgy-heteben>

<http://editor.digitalcity.eu.com/digitalcity/entity/entityMainPage.jsp?efm=AAAAUOYK&dom=AAAABIOO&prt=AAAAUPPJ&egd=AAAATOBT>

<https://www.facebook.com/erzsebet.gardosne/videos/165637395164326/>

<https://www.facebook.com/NagyHaboruBlog/posts/3974600942581966>

https://www.facebook.com/Pelso-T%C3%A1rsas%C3%A1g-Keszthely-106775144138534/?hc_ref=ARR008VGIZmqUSkAg4kcBEbPi2mH6nvYX96rui7Zj7HjbaZ_NIN-J7JSeF8_EsMluj4&fref=nf&_tn_=%kC-R

https://www.facebook.com/pg/tekekeszthely/about/?ref=page_internal

<https://www.facebook.com/tekekeszthely/>

<https://feszek-egyesulet.hu/>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Lukachich_G%C3%A9za

Horányi, <https://keszthely.szuperinfo.hu/a-muzsa-tiszteletere/>

<https://www.keesz.hu/helyi-csoportok-keszthely>

Keszey Ágnes: Idén is a Balatoni Borbarát Hölgyek szervezik a keszthelyi karnevált. In:

<https://likebalaton.hu/telepules/keszthely/hireink/iden-is-a-balatoni-borbarat-holgyek-szervezik-a-keszthelyi-karnevalt-76806/>

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/barati/41739>

https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/egeszseguggyel/keszthelyi_sziv_alapitvany

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/kulturalis/nok-a-balatonert-egyesulet>

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/41711>

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/41720>

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/eletmentessel/41663>

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/kulturalis/ujkori-kozepiskolas-helikoni-unnepsegek-alapitvany>

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/kulturalis/zala-megye-nepmuveszeteert-alapitvany>

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/magyarorszagi-gyermekbarat-mozgalom?vakbarat=1>

https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/nagycsaladosok_keszthelyi_egyesulete

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/sportegyesuletek/keszthelyi-turavorlas-club>

https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/reteg/zamor_tersegeert_egyesulet

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/sportegyesuletek/jozsef-attila-avorlas-se>

<https://www.keszthely.hu/kozelet/egyesuletek-civil-szervezetek/szakmai/keszthelyi-szobakiadok-egyesulete>

<https://keszthely.szuperinfo.hu/ipartestuleti-zaszlounnep>

<https://keszthelyivarosvedok.hu/files/200000043-cf364cf366/Cs%C3%A1ng%C3%B3%20Zsuzsanna.docx.pdf>

<https://www.keszthelyivarosvedok.hu/szent-marton/>

http://korke.ayaclub.com/korke1/Bemutatkozas_1

http://korke.ayaclub.com/korke2/Nyertes_palyazatok_3/Keszthely_Zold_Kincsei_63

http://korke.ayaclub.com/korke2/Nyertes_palyazatok_3/Keszthely_67

http://korke.ayaclub.com/korke2/Nyertes_palyazatok_3/Fenyves-alle_72

http://korke.ayaclub.com/korke2/Nyertes_palyazatok_3/Zold-suliudvarok_73

<http://kct.gportal.hu/gindex.php?pg=12752190>

<https://kultura.hu/borbarat-holgyek/>

Lendvai Bianka, <https://tvkeszthely.hu/hirek/7503-emlektablat-kapott-az-egykori-huszarlaktanya>

<http://nake.hu/>

Nemes Norbert: Húszéves éves születésnapot ültek. In: <https://www.zalamedia.hu/vezeto-hirek/kozelet/huszeves-szuletesnapot-ultek>

Sámel József: Egykor a Festeticsek patikája volt. In: <https://www.zaol.hu/hirek/egykor-a-festeticsek-patikaja-volt-1393941/>

<http://www.szombathely-lutheran.hu/egyhaztortenet/egyhazkozseg-40.html>

<https://tvkeszthely.hu/hirek/1840-tunderrozs-tanosveny-a-csatorna-menten>

<https://tvkeszthely.hu/hirek/6074-honvedelem-es-jubileum?vakbarat=1>

<http://www.vajdaoregdiakok-keszthely.hu/tanarok/dr-horvathj.pdf>

<http://zalacivil.hu/keszthelyi-premontrei-oregdiakok-egyesulete-2/>

<http://zalacivil.hu/szent-erzsebet-jotekonyisagi-alapitvany/>

<https://www.zaol.hu/keszthely/az-elheto-letert-1675031/>

ZÁMBÓ Balázs: Kárpátaljai magyar családok érkeztek Keszthelyre. In: <https://www.zaol.hu/hirek/karpataljai-csaladok-erkeztek-keszthelyre-1849815/>